



TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

CEZA AVUKATININ EL KİTABI

Prof. Dr. Erdener YURTCAN

**Uyum Yasalarına Göre
Güncelleştirilmiş
4. Bası**

Türkiye Barolar Birliği
Kütüphanesi

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 51

Prof. Dr. Erdener Yurtcan
Ceza Avukatının El Kitabı
ISBN:975-6689-28-5
© Türkiye Barolar Birliği

Sayfa Tasarımı ve Ofset Hazırlık
Düş Atelyesi (0312.215 70 37)
Redaksiyon: Habil Yalem

Baskı
ŞEN MATBAA
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

Türkiye Barolar Birliği
Karanfil Sokağı 5/62
06650 Kızılay - ANKARA
Tel: (312) 425 30 11 Faks: 418 78 57
web:www.barobirlik.org.tr
e-posta: admin@barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Prof. Dr. Erdener YURTCAN

CEZA AVUKATININ EL KİTABI

**Uyum Yasalarına Göre
Güncelleştirilmiş
4. Bası**

Okuma ve yazma konusunda istekli olmayan, daha çok konuşmayı ve söyleşiyi seven bir kültürden geldiğimiz için, hangi konuda olursa olsun, yazan kişilere içten içe takdir duygularım yanında, saygım vardır. Bu kişilerin başında sayın Prof. Dr. Erdener Yurtcan gelmektedir. Son derece üretken bir kişiliğe sahip Erdener hoca hiç yüksünmeden peş peşe eserlerini hukukçuların hizmetine sunmaktadır. Özellikle uygulamaya yönelik kitapları hukuk ve yargı çevrelerinde büyük ilgi görmektedir. *“Ceza Avukatının El Kitabı”* da bu özellikleri taşıyan kitaplardan birisidir.

Türkiye Barolar Birliği Yayın Kurulu yapmış olduğu inceleme sonunda uygulamaya yönelik kitaba meslektaşlarımızın büyük ilgi gösterdiklerini tespit etmiş, kitabın bastırılmasına karar verilmiştir.

Ceza yargılamasında hazırlık soruşturmasından başlayarak Yargıtay aşamasına kadar geçen süreci ele alan kitap, kıdemsiz hukukçuların yanı sıra yıllarını mesleğe vermiş, meslek ustalarına da yardımcı olabilecek niteliktedir.

Türkiye Barolar Birliği tarafından daha önce bastırılan ve tüm meslektaşlarımızın yararlanmasına sunulan

“Cumhuriyet Savcısının ve Ceza Yargıcının El Kitabı” büyük ilgi görmüş, kısa sürede tükenmiştir. Aynı ilgiyi bu kitabın da göreceği önceki dört baskısından anlaşılmaktadır.

Hepimizin temel amacı ülkemizde “adil yargılanma” koşullarının sağlanmasıdır. Koşulların başında da mesleki bilgi ve donanım gelmektedir. Elinizdeki kitabın bu ihtiyacı karşılayacağına inancım tamdır.

Ceza davalarında pratiğe yönelik ihtiyaçlara önemli ölçüde yanıt verecek eserin yazarı sayın Prof. Dr. Erdener Yurtcan başta olmak üzere, yayın kurulumuz adına sayın Av. Teoman Ergül’e ve basımda emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum.

**Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Avukat Özdemir Özok**

İÇİNDEKİLER

Dördüncü Basıya Önsöz	1
Üçüncü Basıya Önsöz	3
İkinci Basıya Önsöz	4
Birinci Basıya Önsöz	5

BÖLÜM 1 AVUKATLIĞIN TEMEL İLKELERİ

1. Müvekkil İlişkileri	7
2. Hizmeti Açıklık, Dürüstlük İçinde Tam Olarak Yerine Getirme	9
3. Müvekkille Haberleşme	10
4. Müvekkil Psikolojisi	11
5. Hukuku Bilme (Doktrin ve Uygulamayı Takip Etme)	12
6. Adliye Personeli ile İlişkiler	12

BÖLÜM 2 SUÇ DUYURUSU VE ŞİKÂYETE İLİŞKİN İLKELER

1. Suçlanan Kişi: Sanık 14
2. Dilekçelerde Açık Bir Anlatımın Gerekli Oluşu 16
3. Dilekçede Olması Gereken Bir Bölüm:
Hukuki Değerlendirme 16
4. Dilekçenin Eklerinin Düzenli Olması 17
5. Takipsizlik Kararı ve Bu Karara İtiraz 18

BÖLÜM 3 CEZA DAVASI AÇILDIKTAN SONRAKİ İLKELER

1. Dosyanın İzlenmesi, Tevzi Mahkemesi 21
2. Avukatın, Ceza Davasındaki Sıfatları 23
3. Duruşmalarda Hazır Bulunma, Mazeret Bildirme 24
4. Avukata Söz Verilmez, Avukat Söz Alır 26
5. Duruşmada Tutuklu Sanığın Tahliyesi İstemi 27
6. Duruşmada Yerel Yetki İtirazı 29
7. Duruşmada Görev İtirazı 30
8. Layihalarla Dosyaya Yön Verme 31
9. Duruşmada Mahkemeden Mehil İsteme 32
10. Davaların Birleştirilmesi ya da
Ayrılmasını (Tefrik) İsteme 33
11. Soruşturmanın Genişletilmesi
(Tevsi-i Tahkikat) İstemi 35
12. Müdahilin, Esas hakkındaki
İddiasını Bildirmesi 36

13. Savcının Esas Hakkındaki Mütalaası ve
Buna Karşı Savunma 37

BÖLÜM 4 KANUNYOLLARINA İLİŞKİN İLKELER

1. Temyiz Kanunyonu 41
a. Temyiz Süresi 41
b. Temyiz Dilekçesi, Temyiz Layihası 42
c. Temyizde Duruşmalı İnceleme İstemi 43
d. Yargıtay'da Dosyanın Takibi 45
e. Yargıtay'da Temyiz İncelemesi 47
f. Tebliğnamenin Bildirimi 49
g. Temyiz İncelemesinin Hızlandırılması 52
2. İtiraz Kanunyonu 53
3. Diğer Kanunyonları 54

BÖLÜM 5 ŞAHSİ DAVANIN TEMEL İLKELERİ VE UYGULAMADA ŞAHSİ DAVA

1. Şahsi Dava Nedir? 55
2. Şahsi Davalık Suçlar 56
3. Şahsi Dava Açma Süreyle Sınırlı mıdır? 56
4. Şahsi Davayı Kim Açabilir ve
Şahsi Dava Nasıl Açılır? 57
5. Şahsi Davanın Takibi 60

BÖLÜM 6

KAMU DAVASINA MÜDAHALENİN TEMEL İLKELERİ VE UYGULAMADA MÜDAHALE

1. Kamu Davasına Müdahale Nedir?	62
2. Kim Müdahale İsteminde Bulunabilir?	63
3. Müdahale İstemi Ne Zaman Yapılır?	63
4. Müdahale İsteminin Usulü	64
5. Mahkemenin Müdahillik Kararı Verme Zorunluluğu	65
6. Müdahil, Davayı Takip Etmek Zorunda mıdır?	65
7. Müdahalenin Diğer Özellikleri	66

BÖLÜM 7

MÜDAFİNİN YETKİLERİ

1. Müdafinin Görevlendirilmesi	67
2. Müdafî, Sanıktan Bağımsızdır	68
3. Müdafinin Vekâletname İbrazı	68
4. Müdafî Sayısı	69
5. Müdafinin Görev ve Yetkileri	69
6. Müdafiden Yararlanmada DGM Sistemi	70

BÖLÜM 8
TUTUKLAMA VE HAZIRLIK SORUŞTURMASINDA
TUTUKLAMA YARGILAMASI

1. Tutuklama Nedenleri ve Koşulları	73
2. Hazırlık Soruşturmasında Tutuklama Yargılaması ve Kanunyolları	75
3. Tahliye İstemi ve Kanunyolu	77
4. Sorgu İçin Tutuklama	79
5. Aynı Sanık Hakkında Birden Çok Tutuklama Kararının Varlığı	79
6. Hükümle Birlikte Tutuklama ve Yurtdışına Çıkma Yasağı	82
CEZA DAVASI İŞLEMLERİ VE ÖRNEKLERİ	85

4. BASIYA ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

Öncelikle kitabın ilk üç basısına yazdığım önsözlerde söylediklerimi tekrar ettiğimi belirtmek isterim.

Bunun dışında bu kitabın temel amacı, ceza avukatlığı yapan meslektaşlarıma yardımcı olmaktır.

Bu çerçevede, özellikle uygulamaya yansıyan yasa değişikliklerinin bu kitapta yeri olacağı açıktır.

Son dönemde ülkemizde hızlı bir yasama faaliyeti mutlaka dikkatinizi çekmektedir. Bunlar arasında ceza ve yargılama yasalarında yapılan iyileştirmeler ve değişiklikler önemli bir yer tutmaktadır.

Yeni bası, ilkin bu alanda bir güncelleştirme çalışması içermektedir. Alışılmış adıyla "7. Uyum Paketi"ni de işlemiş bulunmaktayım.

Bunun dışında bu kitabın ilk basısını yayına hazırladığım günlerde meslektaşlarıma verdiğim bir sözü hatırlıyorum: Uygulamada karşılaştığımız/karşılaştığımız tüm konu ve sorunlara bu kitapta yer verilecektir. Bunun amacı, ceza avukatlığının sorunlarına egemen olmak ve çözümler üretmektir.

Yeni basıda bu açıdan da güncelleştirme ve yenilikler dikkatinizi çekecektir.

ÖNSÖZ

Meslektaşlarımın bu kitaptan söz ederken, bu kitabın her vesile ile bir ihtiyacı giderdiğini, avukatlıkta "hukuk"tan "ceza"ya, transferlere ön ayak olduğunu söylemeleri benim için bir kıvanç kaynağı olmaktadır.

Bu basıyı, Türkiye Barolar Birliği ile yapıyoruz. Sayın Başkanımız, dostum, arkadaşım Özdemir Özok'un Türk hukukuna katkısı, Türk hukukçusuna her zamanki içten yardımı çerçevesinde, bu çalışmamı meslektaşlarımızın hizmetine sunuyoruz. Kendisine en içten teşekkürlerimi bir kez daha ifade ediyorum.

Bu basının bir başka özelliği daha var: Sizlerin, son yıllardaki kitaplarımın kapağından aşına olduğunuz "B" büyüdü, okula gidiyor. Hem de hukuk metinlerini dedesinin yanında okuyor, dedesine en büyük yardımı yapıyor. Ne mutlu bana. Ayrıca "M" de ekibe dahil oldu. Fakat o henüz sırasını bekliyor. Böyle bir ekiple insanın sırtı hiç yere gelir mi?

Herkese esenlikler diliyorum.

Tarabya
10 Nisan 2003
Erdener Yurtcan

3. BASIYA ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

Ceza avukatlığı yapanlar için pratik bilgiler içeren bir elkitabı olarak hazırladığım kitap, çok kısa süre içinde 3. basıya ulaştı.

Bu sonuca bakarak, meslek uygulamasında bir ihtiyacı karşılamak ödevini yapmak sevindiricidir.

Kitabın ana çatısını değiştirmeksizin, her basıya bazı eklemeler yapmaktayım. Bunlar, konuları daha açık biçimde ortaya koyma amacını taşımaktadır.

İstanbul Barosu bünyesinde kurulmuş bulunan Staj Eğitim Merkezi'nde avukat stajyerlerine verdiğim derslerde, konuları incelediğim, ayrıca sorulan sorulara cevaplar ararken, bunlar elinizdeki kitaba yansımaktadır. İşte, yukarıda sözünü ettiğim "eklemelerin" temeli buraya dayanmaktadır.

Bu basıyı BETA Basım Yayım Dağıtım AŞ ile yapıyoruz. Kitabın sizlere en iyi biçimde ve en kısa sürede ulaşmasını sağlayan BETA çalışanlarına, sayın Rahmi Arıkan'ın şahsında teşekkür ederim.

Tarabya
15 Mayıs 2000
Erdener Yurtcan

İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Ceza avukatları için pratik bilgiler içeren bir elkitabı olarak hazırladığım kitap, satışa sunulduğunda, nasıl bir sonuç alacağımı merakla beklemekteydim. Bu nedenle ikinci bastıyı yapmak gerekti. Kitaba ilgi gösteren herkese en içten teşekkürler.

İkinci bası iki güzel fırsat doğurdu: İlk kitabı bir daha gözden geçirdim, bazı noktalara açıklık getirdim. Bunun dışında, kitabın temel amacına uygun, bazı eklemeler yaptım.

Bu kitabın tek amacı, uygulamada her an hazır bir başvuru kaynağı olmaktır. Bu konudaki eleştirileri meslektaşlarımdan aldığımında, amaca yakın ya da uzak olduğumuzu anlayabileceğiz.

Bu yazdıklarımın dışında, kitabın birinci basısında yer verdiğim hususları tekrar ettiğimi belirtmek isterim.

Bu bastıyı da Kazancı'larla yapıyoruz. Onları herkes tanıyor, biliyor. Bir bayrağı babadan oğula taşıyorlar ve her zaman gönderde tutuyorlar. Artık üçüncü kuşak da işin içinde. Ne mutlu onlara...

Tarabya
7 Kasım 1999
Erdener Yurtcan

BİRİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

Elinizdeki kitap pratik amaçlara hizmet için hazırlanmıştır. Ceza davalarında avukatlık yapan hukukçular ilk planda düşünülmüştür. Bu nedenle de kitabın adı “Ceza Avukatının El Kitabı” olarak konulmuştur.

Bu grubun dışındakiler de kitapta kendilerine faydalı olabilecek bilgileri bulabileceklerdir.

Kitapta doktriner bilgilerden ve açıklamalardan kaçınılmıştır; yalnızca uygulama göz önünde bulundurulmuştur. Kavramlarla ilgili derinlemesine bilgiler için daha önce yayımladığım kitaplarımı adres göstermekte yarar görüyorum.

Kitabın temel niteliği, ceza davalarında her gün karşılaşılan sorunlara ve konulara açıklık getirmektir.

Otuz yılı aşkın süredir, çalıştığım hukuk dalı ile ilgili sahip olduğum bilgileri her zaman meslektaşlarımla paylaşmak istedim. Bunun için de çok değişik nitelikte kitaplar yayımladım. Bu yayımları yaparken, bildiklerimi kendimde tutmama düşüncesi ile hareket ettim.

Bu kez avukat meslektaşlarımla “adliye sohbetlerimiz” sırasında bana ilettikleri ricayı yerine getirmeye çalıştım. Bu konuda bazı “usta”ların, biz bunları zaten biliyoruz, dediklerini duyar

ÖNSÖZ

gibiyim. Fakat bu kitap, her kitap gibi, ihtiyacı olanlara hizmet verme amacını taşımaktadır. Bu grup içinde mesleğe yeni başlayanların "dikenli" yollarını biraz olsun açabilmek istedim.

Kitap iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, bir ceza davasında uygulama yönünden ön planda yer alan kavramlar ele alınmış ve bu konularda açıklamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde, örnek olmak üzere, bir ceza davasında karşımıza çıkan dilekçe, işlem ve kararlar yer almaktadır. Hatta bu bölümün sonuna, uygulamadan geçmiş bir dosya, tümüyle örnek olarak konulmuştur.

Kitabı kadim dostlarım Kazancı'larla yayımlıyoruz. Bu vesile ile onların Türk hukukuna ve hukukçusuna, babadan oğula devredilen bayrakla hizmet ettiklerini bir kez daha belirtmek istiyorum ve kitabın yayımında emeği geçen herkese içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Tarabya
2 Mayıs 1999
Erdener Yurtcan

BÖLÜM 1

AVUKATLIĞIN TEMEL İLKELERİ

MÜVEKKİL İLİŞKİLERİ; HİZMETİ AÇIKLIK, DÜRÜSTLÜK, İÇİNDE TAM OLARAK YERİNE GETİRME; MÜVEKKİLLE HABERLEŞME, MÜVEKKİL PSİKOLOJİSİ; HUKUK BİLME, (DOKTRİN VE UYGULAMAYI TAKİP ETME); ADLİYE PERSONELİ İLE İLİŞKİLER

1. Müvekkil İlişkileri

Avukat, bir serbest meslek mensubudur. Avukatın yaptığı iş bir kamu hizmetidir, fakat yüklendiği işlerde kendisine "işveren"lerin birer insan olduklarını avukat hiçbir zaman aklından çıkarmamalıdır. Bu nedenle de müvekkillerle ilişkilerde çok dikkatli olmak gerekir. Müvekkil, avukatın kendisine açıkladığı ve anlattığı hususlardan büyük oranda kendi işine gelenleri aklında tutan ve zamanı geldiğinde bunları avukata ifade eden bir yapıya sahiptir. Öte yandan müvekkil, özellikle ceza davalarında sanık sıfatını taşıyorsa, avukatından bazı hususları gizleyebilir. Bu gizlemeler savunmayı zayıflatan hususlardır. İyi bir avukat, müvekkilini incitmeden onun ağzından, gizlediği sırları almasını da bilmelidir.

Avukat, müvekkiline başaramayacağı sonuçlar için umut veren kişi olmamalıdır. Bu bakımdan olayda söz konusu olan olumlu ve olumsuz tüm etkenler müvekkile aktarılmalıdır. Unutmamak gerekir ki, boş umutlar gerçekleşmediği zaman, ortaya çıkan sonuçları müvekkile anlatmak çok daha zordur.

Ceza avukatlığı, sonuç garanti eden, sonuca bağlı bir avukatlık türü değildir. Bu ilkeyi biraz açmak gerekir. Bir taşınmaz uyuşmazlığında olayın taraflarından birinin avukatlığını üstlenen bir avukat, davanın sonucuna göre bir anlaşma yapabilir; hatta olayda alacağı vekâlet ücretini de vaat ettiği sonuca bağlayabilir. Bu tür bir tavır, avukatlık ilkeleri ile çelişmez.

Konuya ceza avukatlığı açısından bakıldığında, durum farklıdır. Ceza avukatı, sanık savunucusu olarak ya da müdahil vekili olarak, sanığı ilk celsede tahliye ettireceği, sanığa beraat, para cezası ya da erteleme içeren bir hüküm vaat edemeyeceği gibi, davanın zamanaşımı sonucu düşeceğini de garanti eden bir tutum sergileyemez. Öte yandan müdahil vekilliği görevinde, sanığın en ağır ceza ile cezalandırılacağı ya da tutuklu bir sanığın hiçbir zaman salıverilmeyeceği sonucu üzerine bir avukatlık hizmeti kuramaz.

Bu tür garantiler ve vaatler ceza avukatlığına yabancıdır, yabancı olmak zorundadır. Ceza avukatlığı, hangi rolde olursa olsun, hukukun kendisine sağladığı olanaklar içinde, üstlendiği görevde en iyiyi başarmak için çalışmak ve çaba harcamak üzerine kurulur.

Daha önce belirtmeye çalıştığım gibi, bir an için verilen garantilerin ve vaatlerin gerçekleşmediğini düşünelim. Böyle bir durumda hem avukatlık mesleği hem de o olaydaki meslektaş büyük bir yara alacaktır.

Böyle bir sonucu başkalarının üstüne yıkarak olaydan sıyrılmak da mümkün değildir, çünkü “başkaları” bu olayın ayrılmaz parçalarıdır. Burada yanlıgı, kendince bu tür bir sonucu garanti eden avukattadır. Uygulamada çoğu kez karşılaşıldığı gibi, gerek davaya bakan yargıçlar gerek ağır ceza heyetleri değişmektedirler. Bir davada iki celse üst üste aynı yargıç ya da heyetle yargılama yapılamadığı gerçeği ile karşı karşıyayız. Böyle bir tablo içinde, tutuklu bir sanığın “o celse” tahliyesini garanti etmek nasıl bir temele dayanabilir ki? Dosyayı bilmeyenlerin, avukatın istediği sonucu yaratmaları olabilecek bir sonuç değildir.

Bütün bu anlatmak istediklerimden şöyle bir sonuca ulaşabiliriz: Ceza yargılaması fert hak ve hürriyetleri ile uğraşan, ölüm cezasını öngören sistemlerde, insanın yaşama hakkını temelden ilgilendiren bir alandır. Böyle bir alanda, kişilere vaatler ve garantiler vermek yerine, hukukun çizdiği çerçeve içinde avukatlık görevini en iyi biçimde yapma çabası ön plana çıkmak zorundadır.

2. Hizmeti Açıklık, Dürüstlük İçinde Tam Olarak Yerine Getirme

Avukat, üstlendiği işte müvekkiline karşı açık olmak zorundadır. Bu açıklık, dosyadaki belge ve bilgilerden çıkan tüm sonuçları müvekkiline aktarmakla başlar. Bir davanın alınması aşamasında açık ve dürüst biçimde sergilenecek tavır, belki de, bir işin kaybı sonucunu doğurabilecektir. Ancak avukat mesleğini uzun yıllar yapma düşüncesindeki bir kişi olarak, bu açıklık ve dürüstlükten kazançlı çıkan kişi olacaktır. Unutmamak gerekir ki, bir kişinin bir işini almak ve yürütmek, avukatlıkta bir başarı değildir. Başarı, aynı kişinin bir başka işini de alma ya da o kişinin

çevresinden tavsiye üzerine başka işleri de alma ile ortaya çıkar.

Avukat, her olayda üstlendiği hizmeti tam olarak vermek zorundadır. Bu konudaki ölçü, işin ve konunun niteliğine göre değişebilecektir. Ancak özellikle davanın ve konunun tüm aşamalarda takip edilmesi, yasaların verdiği olanakların sonuna kadar kullanılması, avukatın görevidir. Bu ilkeye uyulmadığı takdirde, mücadelesi yapılan bir hakkın kaybolması sonucuna neden olmanın yanısıra, bu tavrın ayrıca hukuki ve cezai sorumluluklar da doğuracağı bilinmesi gerekir. İyi bir avukat, her olayda ve her davada mutlaka başarı gösteren kişi değildir. İyi bir avukat, hukukun sağladığı tüm olanakları kullanan ve hizmeti tüm ciddiyeti ve dikkati ile sonuna kadar yapan kişidir.

3. Müvekkile Haberleşme

Bugün ülkemizde avukat-müvekkil ilişkisinde en fazla şikâyet konusu olan husus, haberleşmedeki eksikliklerdir. Avukatların işleri üstlendikten sonra, müvekkillerini gelişmelerden haberdar kılmamaları yakınmalara neden olmaktadır. Özellikle duruşma günlerinden, duruşmada ortaya çıkan gelişmelerden ve ertelenen işlerden, yeni duruşma günlerinin müvekkile bildirilmesi bu konuda önemli bir yer tutmaktadır.

Bu konuda yapılacak şey aslında çok basittir. Avukat bir davayı üstlenmişse ve dava da duruşma aşamasına gelmişse, avukat her oturumla ilgili tutanağı bir üst yazıyla müvekkiline ulaştırdığında, yukarıda belirtilen şikâyetlerin büyük çoğunluğu ortadan kalkacaktır. Bu yöntem ayrıca hizmetin dürüst olarak görülmesinin de bir parçasıdır.

Avukat, duruşma tutanağını müvekkiline gönderdiğinde, bu tutanakta yer alan hususlardan, duruşmada cereyan edenler, alınan kararlar ve yapılan işlemler öğrenilecektir. Bu nedenle de gizli birşey kalmayacağı gibi, yanlış anlamlar da ortadan kalkacaktır.

4. Müvekkil Psikolojisi

Bir avukatla ilişkiye giren ve ona bir iş tevdi eden müvekkilin ilginç bir psikolojisi vardır. Bir kere müvekkil, aslında gerçek öyle olmasa da, her zaman haklı ve suçsuz olduğunu düşünen, kendisini buna inandıran bir kişidir. Ceza davaları yönünden düşünüldüğünde, sanık olan bir müvekkilin her olayda mutlaka kurtarılması, kendisinin beraat ettirilmesi söz konusu olamayacağına göre, davanın sonuçları açısından iyi biçimde ve dürüstçe aydınlatılması şarttır.

Bir ceza davasının müdahil tarafının vekilliği üstlenildiğinde de insan yapısının bir sonucu olarak, sanık/sanıkların mutlaka cezalandırılmaları ve en ağır biçimde cezalandırılmaları, suçun mağdurunun ya da suçtan zarar görenin beklediği bir sonuçtur. Bu konuda da bu kişilerin yasalar karşısındaki durumları kendilerine açık ve seçik olarak anlatılmalıdır. Bu yaklaşımlar, davanın sonunda ortaya çıkabilecek sonuçları açıklayabilmeyi de kolaylaştıracaktır.

İyi bir avukat, müvekkilinin anlayacağı dille konuşan kişidir. Bu husus hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalıdır. Müvekkil hukuk bilmek zorunda değildir. Bu nedenle müvekkille yapılacak görüşmelerde, konuyu "hukukun içinde boğmamak" gerekir. Bunun için müvekkilin anlayacağı dille bilgilerin aktarılması uygun olur.

5. Hukuku Bilme (Doktrin ve Uygulamayı Takip Etme)

En basit anlatımı ile, avukat hukuku bilmek zorundadır. Bu nedenle üstleneceği konuları ve davaları seçerken, bu daldaki hukuk bilgilerine tam olarak sahip olmak zorundadır. Bir meslek mensubu olmak, o mesleği en iyi biçimde yapmak için yeterli değildir. Bunun için, ülkemizde büyük eksikliği duyulan mesleki eğitim temel bir kavramdır.

Avukatlar gerek doktrin, gerekse uygulamayı takip ederek, hukuk bilgilerini en taze ve güncel tutmak zorundadırlar. Öte yandan avukatlar, yasaların ve mevzuatın en yakın takipçisi olmakla yükümlüdürler.

Bu konularda daha başka noktalara değinmeyi gereksiz sayıyorum ve meslektaşlarımızın bu bilinçle hareket edeceğine inanıyorum.

6. Adliye Personeli ile İlişkiler

Adalet hizmetinin iyi biçimde görülmesi, bu hizmeti gören personelin kalitesi ile orantılıdır. Bu yalın gerçek, bir ülkede hizmetin seviyesinin de göstergesi olacaktır.

Avukatlar, yargıç ve savcılarla olan ilişkilerinde aynı öğretim kurumu kaynağından gelen “meslektaşlar” olduklarını unutmamalıdır. Yargıç ve savcıların, gördükleri hizmetin gereği olarak, “hak ve adalet dağıtan” rolünde olmaları, avukatların onlara boyun eğmek zorunda olan meslektaşlar olmalarını gerektirmez. Adalet hizmeti, iddia-savunma-yargı sacayağında görülen bir hizmettir. Bu hizmet çatısı altında, meslek kurallarına bağlı, karşılıklı saygı ve sevgi içinde, herkesin rolünü en iyi biçimde oynaması şarttır. Hiçbir meslek grubunun bir diğerine karşı üstünlüğü

yoktur; hizmetin gereklerinden kaynaklanan sonuçlar söz konusudur.

Avukatlar, adalet hizmetinin diğer personeli olan zabıt kâtipleri ve mübaşirlerle olan ilişkilerinde de mesleğin gerektirdiği ciddiyet ve karşılıklı saygı içinde davranmak zorundadırlar. Bir noktanın çok açık olarak vurgulanması şarttır: Avukatlar, zabıt kâtipleri ile mübaşirlerden “hukuk” öğrenen kişiler değildir. Bu nedenle, mesleğe yeni başlayanlar dahi, hukuku bilmek ve uygulamak yolunda ilerlerken, yasalar çerçevesinde, zabıt kâtipleri ile mübaşirlerle ilişki içinde olacaklar, onlara da saygı göstereceklerdir. Yasaların bu kişilere yüklediği görevleri yerine getirmeleri sırasında avukatlar, bu kişilere karşı bir üstünlük duygusu içinde olmayacaklardır.

BÖLÜM 2

SUÇ DUYURUSU VE ŞİKÂYETE İLİŞKİN İLKELER

SUÇLANAN KİŞİ: SANIK; DİLEKÇELERDE AÇIK BİR ANLATIMIN GEREKLİ OLUŞU; DİLEKÇELERDE OLMASI GEREKEN BİR BÖLÜM: HUKUKİ DEĞERLENDİRME; DİLEKÇENİN EKLERİNİN DÜZENLİ OLMASI; TAKİPSİZLİK KARARI, TAKİPSİZLİK KARARI VE BU KARARA İTİRAZ

1. Suçlanan Kişi: Sanık

Suç duyurusu ya da şikâyet, başta Cumhuriyet Başsavcılıkları olmak üzere, CMUK'un 151. maddesinde sayılan makamlara yapılır. Bu başvurularda, mümkün olduğu kadar, suçlanan kişi/kişilerin açık kimlikleri ve adreslerine yer verilir. Bu hususların olayda yapılacak soruşturmayı kolaylaştıracak önemli etkenler olduğu dikkatten kaçırılmamalıdır.

Suç duyurusu ya da şikâyet dilekçesinde suçlanan kişilere "sanık" denir. Her ne kadar Türk doktrininde, hakkında ceza davası açılan kişiye sanık denilmesi uygun bulunmakta ise de, ülkemizdeki uygulamada, henüz işin başında, olay adliyeye intikal ettirilirken de sanık terimi kullanılmaktadır.

Sanık, gerçek bir kişidir. Bir suç olayı bir tüzel kişilik bünyesinde ortaya çıksa dahi, suç teşkil eden hareket daima bir gerçek kişiden kaynaklanacağı için, sanıkların gerçek kişi olmaları şarttır. Bunun bir istisnası, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu gereğince yapılan soruşturma ve açılan davalardır. Bu olaylarda sanıklar tüzel kişi olabilirler. Bu yasadaki öngörülen yaptırımlar da nitelikleri gereği tüzel kişilere uygulanabilen yaptırımlardır.

Uygulamada suç duyurusunda ya da şikâyetle bulunurken, suçlanan kişilerin belirlenmesinde dikkatli olmak gerekir. Bu konuda önemli olan nokta, suç teşkil eden hareketi bulunan ve suçu işlemiş ya da suça iştirak etmiş kişiler hakkında başvuruda bulunmaktır. Bunun faydası, yapılacak hazırlık soruşturmasının en kısa sürede bitmesini sağlamaktır. Tüzel kişiler bünyesinde ortaya çıkan suç olaylarında, aynı ilkeler çerçevesinde hareket etmek uygundur.

Uygulamada bu konuda birkaç nokta dikkati çekmektedir. Bunlardan birincisi, olayı olduğundan daha önemli duruma getirmek için, çoğu kez bilerek, konu yanlış yönlere çekilmektedir. Örneğin, bir televizyon yayıncılığı yapan şirkette, bir yayının sonucu bir hakaret ya da sövme suçu nedeniyle yapılan suç duyurusu ya da şikâyetle, bu şirketin yönetim kurulu başkanı ya da üyeleri sanık olarak gösterilmektedir. Bu konuda yapılan soruşturmada, bu kişilerin olayın dışında oldukları tespit edilmektedir, fakat bu uzun bir sürenin geçmesine neden olmaktadır. Hatta bazen, hazırlık soruşturması çok dikkatli yürütülmediğinde, bu kişiler aleyhinde ceza davası açılmakta, bu kez yargılama sürecinden geçerek gerçek failerin ortaya çıkması mümkün olabilmektedir. Bu da bu konudaki gerçeği bulmayı geciktirmektedir.

SUÇ DUYURUSU
VE
ŞİKÂYETE İLİŞKİN
İLKELER

2. Dilekçelerde Açık Bir Anlatımın Gerekli Oluşu

Bir suç duyurusu ve şikâyette suçlama konusu olay açık ve yalın bir biçimde anlatılmalıdır. Bunun için, kısa kısa cümlelerle, sözü uzatmaksızın bir olay hikâye edilmelidir. Bu yol izlenirken, dilekçeyi okuyan kişinin, olayda hangi suçun konu edildiğini kolay anlaması sağlanmalıdır.

Hukukçu, dili en iyi kullanan ve “meramını” en iyi anlatan kişi olmalıdır. Her ne kadar iyi yazma ya da iyi konuşma ile iyi hukukçu olma arasında doğrudan bir bağlantı bulunduğu düşüncesi doğru değilse de, yine de iyi bir anlatım amaca ulaşmadaki yolu aydınlatacaktır.

Uygulamada rastlanılan bir hatalı tutuma işaret etmek gerekmektedir: Avukat, hukuku meslek edinmiş kişi olarak, kendisine başvuranlara yardımcı olan kişidir. Avukat, işini, ciddiyet, dürüstlük ve meslek kurallarına tam olarak uyarak yapacaktır. Bu noktaya kadar bir sorun yoktur. Avukatın bu ilkelere uyması, müvekkili ile özdeşleşmesi anlamına gelmez. Uygulamada, aradaki bu farkı kaçırarak bazı avukat meslektaşların -terim bağışlanırsa- kantarın topuzunu kaçırdıkları ve dilekçelerinde kullandıkları söz ve ibarelerden ötürü kendilerinin sanık durumuna düştükleri dikkati çekmektedir. Böyle bir davranışa hiç gerek yoktur. Dilekçelerde kullanılacak üslup ve tarz bu tür istenmeyen sonuçları önleyecektir.

3. Dilekçede Olması Gereken Bir Bölüm: Hukuki Değerlendirme

Uygulamada görülen bir eksiklik olarak bu nokta üzerinde durulmalıdır.

Suç duyurusu ya da şikâyet dilekçelerinde, klasik for-

mu içinde bilgiler aktarıldıktan sonra, “hukuki değerlendirme” başlığı altında olayda hangi suçtan söz edildiği, bu suçun nasıl gerçekleştiği de anlatılmalıdır.

Bu yöntem birkaç amacı birlikte sağlayacaktır. İlk, dilekçeyi değerlendirmek durumunda olan kişileri yönlendirecektir. İkinci olarak, dilekçeye konu olayda ileri sürülen suçun oluşup oluşmadığı yönünden bazı tereddütler varsa, bunların ortadan kalkmasına yardımcı olacaktır. Bu amaca ulaştırmak için, dilekçenin bu bölümünde suçun unsurlarının kısaca ne oldukları ve olayda nasıl gerçekleştikleri de belirtilmelidir.

Hukuki değerlendirme bölümünde, her olayda olmasa bile, olayda uygulanması gereken özel bir yargılama yöntemi varsa, bunun da belirtilmesi uygun olur. Örnek: Bir olayda sanık TCK'nin 279. maddesi anlamında memur olabilir. Bu durum onun bir görev suçu işlediği ve Memurin Muhakematı Kanunu'nun (MMK) uygulanmasını akla getirir. Ancak olayda suçlama bir adli görevin ifası nedeniyle olmakta ise, bu durumda CMUK'un 154. maddesi ön plana çıkar ve MMK böyle bir olayda uygulanmaz.

Avukatlar, dilekçelerinde bu bölüme mutlaka yer vermelidirler. Bu yöntem, savcılara görevlerini öğretmek değildir. Bir olaydan ötürü ceza davasının açılmasının gerekliliğini ortaya çıkarma çabasıdır. Ayrıca bu yöntemin bu konuda sonuç çıkaracak ve işlem yapacak kişinin işini de kolaylaştıracağından kuşku yoktur.

4. Dilekçenin Eklerinin Düzenli Olması

Dilekçelerin ekinde yer alan belgelerin düzenli olmaları, iyi bir dilekçe kadar önemlidir. Bu düzen sağlandığında,

dilekçeye göre işlem yapacak makamlar da gerçeği bulmakta zorlanmayacaklardır. Bu ekler eksik bırakıldığında ya da içinden çıkılmaz bir biçimde takdim edildiğinde, istenen sonucun alınması güçleşecektir.

5. Takipsizlik Kararı ve Bu Karara İtiraz

Savcılık bir olayda suçun oluşmadığı, delillerin ceza davası açmak için yeterli olmadığı, eylemin suç teşkil etmediği vb. nedenlerle dava açmadığı takdirde, takipsizlik kararı verecektir.

Bu karar, niteliği gereği idari bir karardır. Bu karara itiraz CMUK'ta öngörülmüştür. İtiraz bir dilekçe ile yapılır. Dilekçeye deliller ve belgeler de eklenir. Bu başvurunun amacı, savcının vermiş olduğu takipsizlik kararını ortadan kaldırtabilmek ve ceza davasının açılmasını sağlamaktır.

Dilekçe, takipsizlik kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığına verilir. Dilekçenin başında, itiraz incelemesini yapacak ağır ceza mahkemesi başkanına hitap edilir. Bu mahkeme başkanı, takipsizlik kararını veren savcılığa en yakın ağır ceza mahkemesi başkanıdır.

Örnek: Eyüp Ağır Ceza Mahkemesi Başkanına
Sunulmak üzere
Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına

CMUK'un bu görevi yalnızca mahkeme başkanına verdiği, kurul halinde bir görevin söz konusu olmadığına dikkat etmek gerekir. Bir olayda Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı takipsizlik kararı verdiğinde, itiraz Eyüp Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı tarafından incelenir. Eyüp'te bugün iki ağır ceza mahkemesi vardır; bunlardan hangisinin bu

İtirazı inceleyeceği, tevzi sonucu belli olur. Bu olaya göre dilekçedeki hitap şöyle olmalıdır: Eyüp Ağır Ceza Mahkemesi Başkanına sunulmak üzere Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına.

İtiraz dilekçesinde hangi dosyadaki takipsizlik kararına karşı itiraz edildiğini açık olarak ortaya koymak bakımından, iki numara belirtilmelidir. Bunlardan ilki, dosyanın savcılıkta aldığı hazırlık numarasıdır. Bu numara soruşturmanın açıldığı yıla göre verilir: 2000/..... Haz. İkinci numara, savcılıkça verilen takipsizlik kararının numarasıdır. Bu numara da 2000/..... şeklindedir.

Bu itiraz 15 günlük süreye tabidir. Bu süre, takipsizlik kararının suç duyurusu ya da şikâyeti yapmış olan tarafa bildiriminden başlar.

Uygulamada takipsizlik kararları genellikle bildirilmemektedir. Bu nedenle de süre işlememektedir. Bu noktandan dikkatten kaçırılmaması gerekir. Bildirimin olmadığı durumlarda, süre işlemeye başlamayacağına göre, takipsizlik kararının verilmesinin üzerinden çok uzun süre geçmiş olsa da itiraz yoluna gidilebilecektir.

İtiraz incelemesi dosya üzerinden yapılır. Bu nedenle itiraz dilekçesinin iyi biçimde kaleme alınması ve dava açılmasının gereklerini gösteren delillerle eklerin düzenli biçimde hazırlanması şarttır.

Takipsizlik kararına itiraz üzerine, uygulamada dosyalar itiraz dilekçesi ve ekleriyle birlikte ağır ceza başkanlarına gönderilmektedir. Bu yöntem, olayı inceleyen başkanın tüm dosyayı görmesi sağlandığı için, başarı şansını yükseltmektedir.

Başkan takipsizlik kararını kaldırırca, savcı kamu da-

SUÇ DUYURUSU
VE
ŞİKÂYETE İLİŞKİN
İLKELER

vasını açmak zorundadır. Bu karara uymak zorundadır. Uygulamada bazı savcıların, başkanın kararı nedeniyle iddianameyi düzenlediklerine, iddianamelerinde yer verdikleri görülmektedir.

Başkan itirazı reddederse, bu karara karşı ancak yazılı emir yoluna gidilebilir.

BÖLÜM 3

CEZA DAVASI AÇILDIKTAN SONRAKİ İLKELER

DOSYANIN İZLENMESİ, TEVZİ MAHKEMESİ; AVUKATIN CEZA DAVASINDAKİ SIFATLARI; DURUŞMALARDA HAZIR BULUNMA, MAZERET BİLDİRME; AVUKATA SÖZ VERİLMEZ AVUKAT SÖZ ALIR; DURUŞMADA TUTUKLU SANIĞIN TAHLİYESİ İSTEMİ; DURUŞMADA YEREL YETKİ İTİRAZI; DURUŞMADA GÖREV İTİRAZI; LAYİHALARLA DOSYAYA YÖN VERME; DURUŞMADA MAHKEMEDEN MEHİL İSTEME; DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ YA DA AYRILMASINI (TEFRİK) İSTEME; SONSORUŞTURMANIN GENİŞLETİLMESİ (TEVŞİ-İ TAHKİKAT) İSTEMİ; MÜDAHİLİN ESAS HAKKINDAKİ İDDİASINI BİLDİRMESİ; SAVCININ ESAS HAKKINDAKİ MÜTALAASI VE BUNA KARŞI SAVUNMA

1. Dosyanın İzlenmesi, Tevzi Mahkemesi

Savcı, bir olayda ceza davasını açtığında, ceza mahkemelerinin birden çok daireye ayrıldığı yerlerde (uygulamadaki yerleşik yanlışla) bir yerde aynı konuda görevli birden çok mahkeme bulunduğunda, dosya duruşmanın yapılaca-

ğı mahkemeye gelmeden önce, bir yol katetmek zorundadır. Bir yargı çevresi içinde bu olasılık yoksa, dava o yer mahkemesinde görülecektir. Örnek: "A" ilinde ya da "B" ilçesinde tek ağır ceza mahkemesi vardır. Bu nedenle bütün ağır cezalı davalar burada toplanacaktır.

Kamu davası açıldıktan sonra şöyle bir yol izlenir:

Savcıların –genellikle bir aylık sürede– açtıkları davalar, davanın sulh ceza, asliye ceza ya da ağır ceza mahkemelerinin görev alanı içinde olmalarına göre, o yargı çevresi içinde bulunan bir mahkemede toplanacaktır. Bu mahkemeye uygulamada "tevzi mahkemesi" denilir. Bu terim, bu mahkemenin kendisine gelen davaları dağıtmasından kaynaklanır.

Tevzi mahkemesi, açılan davaları eşit ölçü içinde dağıtır; kendisi o sürede dava almaz. Tevzi mahkemeleri eşitliği sağlamak için, kapsamlı bir dosya ya da çok sanıklı bir dosya için kur'a usulüne başvurumaktadırlar.

Tevzi işleminde dikkat edilecek husus şudur: Belirli yasalarda bazı suçların yargılamaları belirli mahkemelere bağlanmıştır. Bunun dışına çıkmak mümkün değildir. Bu nedenle dağıtım sırasında, iddianamelerdeki suçlama konuları ve sevk maddelerine göre, o işlerin o mahkemelere verilmesi zorunludur. Bu konuda yapılacak sayısal hesaplarda, bu noktanın dikkate alınması gerekir.

Bugün basın suçları ve basın yoluyla işlenen suçlara ilişkin davalar, asliyelik ya da ağır cezalı oluşlarına göre, 2. mahkemelerde görülür (Basın Kanunu, mad. 36). 1918 sayılı Yasa'dan kaynaklanan kaçakçılık davaları 1. mahkemelerde görülür (mad. Ek-4). Bankalar Yasası'ndan doğan davalar 2. mahkemelerde görülür (mad. 87).

Uygulamada yukarıdaki esaslar dikkate alınarak dosyalar tevzi edilmekte, bu tevzi sonucu bir dosya bir mahkemeye geldiğinde, “esas defteri” denilen deftere kaydedilmektedir. Bu kayıttan sonra, bu davaya bakacak mahkeme, “esas mahkemesi” adını almaktadır. Dosyalara numaralar yılına göre verilmektedir: 2000/..... gibi.

Daha sonra bu mahkemede doktrindeki adıyla duruşma hazırlığı işlemleri, uygulamadaki adıyla “dosyanın tensibi” yapılmaktadır. Her dosya için yapılacak işlemler bir tutanakla tespit edilmektedir. Bu tutanağın adı tensip tutanağıdır. Bu tutanak yapılırken duruşma gününü belirlemeye özellikle dikkat edilmekte, tutuklu işler için daha erken gün verilmektedir.

2. Avukatın, Ceza Davasındaki Sıfatları

Avukatlar ceza davalarında temelde iki görev üstlenirler. Bunlardan biri sanıkların müdafiliğidir. Müdafilik vekillikle aynı değildir. Bu nedenle ceza yargılamasında “sanık vekili” teriminin kullanılması yanlıştır. Müdafilik, doğaldır ki, sanığa hukuki yardımcılıktır; fakat statü gereği sanıktan bağımsızlık anlamı taşır. Uygulamada müdafî terimini yerleştirmek avukatların görevidir. Uygulamada, yargıç ve savcıların, sanıkları savunan avukatlar sanık ya da yakınları tarafından seçildiğinde, bunlara “vekil”, baro tarafından atandıklarında “müdafî” demeleri hiçbir yasal temele dayanmayan bir belirlemedir. Oysa CMUK’ta her iki şıkta da sanık savunucusunun adı müdafîdir. Böyle bir ayırımın temelini, avukat seçme ve görevlendirme halinde, bu kişilere vekâletname vermeye dayandırılması yanlıştır. Vekâletname, olayı özel hukuk yönünden ortaya koyan belgenin adıdır ve karşılıklı yükümleri içeren bir sözleşme ilişkisinin belgesidir.

Ceza davalarında avukatın bir ikinci görevi de müdahil vekilliğidir. Buradaki vekillik terimi doğrudur; çünkü müdahil, ceza yargılamasında iddia yanında yer alır. Bu nedenle iddiacının müdafii olmaz, vekili olur. Bu sıfatın kazanılması ile ilgili açıklamalar müdahillik bölümünde yapılacaktır.

Müdafilerin müvekkileri tarafından görevlendirilmeleri, kendilerine noterden verilen vekâletname ile gerçekleşir. Müdafiler hazırlık soruşturmasının başından itibaren bu hizmeti görebilirler. Hatta bazı işlemler bakımından vekâletname ibraz etmeleri aranmaz. Bu konulara ilgili bölümlerde değinilecektir.

Bu noktada bir hatırlatmanın yapılması faydalıdır. Avukatlar, vekâletname ibraz etmeksizin her dosyayı inceleyebilirler. Ancak dosyadaki belgelerden suret almak için, vekâletname ibraz etmek şarttır.

CMUK'un 143. maddesinde 1992 yılında yapılan değişiklikten sonra, hazırlık soruşturması aşamasında da avukatlar dosyaları inceleyebilirler ve suret alabilirler. Savcılar bunu sakıncalı buluyorlarsa, sulh ceza yargıcına başvurmak suretiyle, gizlilik kararı almalıdırlar. Bu kararın olmadığı durumlarda, açıklık kuralı işler.

143. maddede yer alan, sanığın sorgu tutanağı, ifade tutanağı, bilirkişi raporları, sanık ya da yakalananın hazır bulunmak hakkına sahip olduğu işlemlere ilişkin tutanaklar için savcı, sulh yargıcından gizlilik kararı alamaz. Bu belgeler için mutlak açıklık söz konusudur.

3. Duruşmalarda Hazır Bulunma, Mazeret Bildirme

İster müdafî olsun ister müdahil vekili, duruşmaya katılan her avukat vekâletnamesini ibraz ederek o davada

görev üstlenebilir. Uygulamada ilk oturumlar için mahkemelerin vekâletnamesiz görev yapmayı kabul etmeleri, avukatlık prestiji bakımından olumludur.

Ancak bazı mahkemelerde müdafilerin ve müdahil vekillerinin “duruşmaya kabulleri”ne karar verilmesi yanlışır. Bir avukat, görevden yasaklı olmadığı ya da disiplin cezası almamış olduğu sürece, her davada görev üstlenebilir. Mahkemeler, ara kararlarında yalnızca sanığı “A” isimli avukat savunacaktır ya da müdahili “B” isimli avukat temsil edecektir, biçiminde bir tespitle yetinmelidirler. Bu sınırın dışına çıkarak verilen kararların hukuki temeli yoktur. Bir mahkeme bir avukata bu sıfatı vermek ya da vermemek yetkisine sahip değildir.

Avukatlar, yukarıdaki sıfatları nedeniyle her oturumda hazır bulunmak zorundadırlar. Bu, onların üstlendikleri görevin bir gereğidir. Avukatın duruşmada hazır bulunması, sanık ya da müdahilin hazır bulunması ile bağlantılı değildir. Bu kişiler hazır bulunmasalar dahi, avukatlar hazır bulunmak hakkına sahiptirler. Ülkemizde 1973 yılına kadar bu konuda yaşanan tereddütler, 1973 yılında CMUK’ un 227. maddesinde yapılan değişiklikle aşılmıştır. Yargıtay da aynı sonucu kabul etmiştir. Bu sonuç, avukatın temsil ettiği kişiden bağımsız bir statüye sahip olduğunun bir göstergesidir.

Avukatlar, mesleki mazeretleri nedeniyle bir oturumda hazır bulunamayacaklar ise, bu mazeretlerini dosyaya koyacakları dilekçe ile belirtmelidirler. Bu beyan bir dilekçe ile olabileceği gibi, mahkemeye gönderilen telgraf ya da faks mesajı ile de olabilir. Önemli olan husus, mazeretin o oturumdan önce dosyaya girmiş olmasıdır.

Adliyelerdeki baro görevlileri bu konuda avukatlara düğün bir hizmet vermektedirler. Faks yoluyla buralara ulaşan

mazeret dilekçeleri, bu kişilerce dosyalara ibraz edilmektedir.

Bu şekilde bildirilecek mazeret, o oturumda yapılacak işlemlerden ötürü doğabilecek olumsuz sonuçları önler.

Avukatlar bu konuda gerekli işlemi yapmadıkları takdirde, bazı sürpriz sonuçlarla karşılaşabilirler. Sanık ve müdafinin savunma yapmaları için ertelenmiş olan bir yargılamada, sanık hazır bulunmaz, müdafisi de mazeret bildirmeksizin duruşmaya gelmezse, mahkeme savunma almaksızın hüküm verebilir. Bu sonucun doğmasında hukuka aykırılık yoktur. Mahkeme, sanık hakkında mahkûmiyet kararı verdiğiğinde, bu sonucu temyiz yoluyla kaldırmak şansının dışında bir şans yoktur. Türk sisteminde bazı yetkiler mahkemelerin takdir yetkisi içinde mütalaa edildiğinden -paraya çevirme, erteleme, taksitlendirme gibi- Yargıtay' da hükmün bozulmasını sağlamak kolay olmayacaktır.

Yukarıda açıklanan ihtimalde, mazeretsiz duruşmada hazır bulunmamak nedeniyle karşılaşılan sonuçları ortadan kaldırmak için bir çare, eski hale getirme istemektir. Eski hale getirme mücbir sebep ya da sakınılması mümkün olmayan bir hal temeline dayandığından, böyle bir olgunun ispatı iddia edene düşer. Bu ispat başarılı olursa, o celsede yapılan işlemler ortadan kalkacaktır. Sözgelimi, mahkeme hüküm vermişse, bu hüküm geçerlilik taşımayacak, müdafisi savunmasını yapma hakkını elde edecektir.

4. Avukata Söz Verilmez, Avukat Söz Alır

Ceza davalarındaki duruşmalarda bu noktaya dikkat etmek gerekir. Türk ceza yargılaması sisteminde, belirli işlemler dışında (örneğin, esas hakkında savunma ya da ek savunma), duruşmayı yöneten yargıç ya da mahkeme başka-

nının avukatlara (müdafilere ve müdahil vekilleri aynı kapsamdadır) söz vermeleri yasal bir yükümlülük oluşturmaz. Duruşmadaki bir işlem ya da kararlar ile ilgili olarak avukatın söz istemesi gerekir. Bu ilke gözden kaçırıldığı takdirde, yargılamanın tarafı olarak ileri sürülmesi gerekenler eksik kalır.

5. Duruşmada Tutuklu Sanığın Tahliyesi İstemi

Sanığın tutuklu olduğu davalarda mahkemenin her oturumda sanığın tutukluluk durumunu gözden geçirmesi ve bu konuda bir karar vermesi yasal bir zorunluluktur. Bu nedenle de sanığın müdafisine bu konuda önemli bir görev düşer. Müdafisi, sanığın tahliyesini sağlamak için, mahkemeye tutuklama nedenlerinin ortadan kalktığını ya da tutuklama kararının hukuka aykırı olduğunu açık bir biçimde açıklamalıdır.

Müdafisi, tahliye istemini, duruşma sözlü cereyan ettiği için, sözlü açıklamaları ile belirtecektir. Ancak bu konuda duruşmadan önce dosyaya bir dilekçe koymasına engel yoktur. Bu yöntem izlendiğinde, mahkeme de o oturumdan önce dosyayı inceleyeceği için, bu konudaki istem hakkında bir fikir sahibi olacaktır. Müdafinin izleyeceği en iyi yol, duruşmadan önce dilekçesini dosyaya ibraz etmek, duruşmada da söz alarak tahliye istemini dile getirmektir.

Tutuklu sanığın tahliyesini sağlamak, bir müdafisi için başarıdır. Bu nedenle müdafinin bu konuda iyi bir hazırlık yapması şarttır. Burada bir nokta ön plana çıkmaktadır: Sanığın tahliyesini sağlayacak nedenler kesinlikle hukuki nedenlerdir. Bu konuda sanığın kaçma şüphesi olmadığı ya da delilleri karartmasının söz konusu olmadığı, dosyanın içeriğine göre enine boyuna incelenmelidir; bu konuda

sağlam hukuki gerekçeler mahkemenin önüne konulmalıdır. Uygulamada bazı davalarda görüldüğü gibi, sanık için “acındırma” yöntemi kullanılarak başarının elde edilmesi son derece güçtür.

Tahliye istemi, uygulamadaki yerleşik terimle “bihakkın tahliye” ya da “kefaletle tahliye” temeline dayandırılacaktır. Birinci şık, tutuklama kararının mahkemece geri alınması istemidir ve tutuklama önleminin sona erdirilmesini amaçlar. İkinci şık, âdeta tahliyeyi sağlama konusunda bir payanda görevi görür. Bu istem, mahkemeye sanığın uygun bulunacak güvence karşılığı serbest bırakılmasını ileri sürmektir. Mahkemenin bunu haklı bulması mümkündür. Bu nedenle her iki istem birlikte ileri sürülmelidir.

Ancak bir noktaya dikkat çekmek isterim. CMUK bugün “delil karartma” temeline dayanan tutuklamalarda, kefaletle tahliyeyi kabul etmemektedir. Bu nedenle sanık hakkında verilmiş bulunan tutuklama kararının hukuki temelini göz önünde bulundurmamak suretiyle tahliye isteminde bulunmak uygun olur. Aksi takdirde, hukuka aykırı bir istem redde mahkûmdur.

Tutuklu sanığın tahliyesini sağlamak için bugün bir yol daha CMUK’ta yer almaktadır. Bu yol mahkemeye karşı yasanın 104/son maddesini ileri sürmektir. 1992 reformu ile yasaya yerleştirilen bu hükümde, tutuklamanın çok ağır bir yargılama önlemi olduğu göz önünde bulundurulmuştur. 104/son maddesine göre, tutuklamanın amacına bir başka yargılama önlemi ile ulaşmak mümkün olabilirse, tutuklama kararı verilemeyecektir. Bunun anlamı, verilmiş bir tutuklama kararının da aynı şartlarla kaldırılması ve sanığın salıverilmesidir. Bu konuda akla gelen önlem, sanığın yurtdışına çıkmasını yasaklamak yoluyla tutuklamaya

gerek görmemek ya da sanığı salıvermektir. Bunun dışında, kaçma şüphesine dayanan olaylarda, kefaletle tahliye de 104/son maddesinin verdiği bir olanaktır.

Her olayda 104/son maddesinden mutlaka yararlanmak gerekir.

Tutuklama kavramı özel bir bölümde ele alınacaktır. Ancak duruşmadaki özelliği nedeniyle burada da belirtilmesi gereken nokta şudur: Mahkeme, duruşmada sanığın tutukluluk halinin devamına karar verdiğinde, bir başka anlamıyla, sanığın tahliye istemini reddettiğinde, bu karara karşı itiraz yolu açıktır. CMUK'ta 1992 yılında yapılan değişiklikten sonra, 298. maddenin verdiği olanak kullanılarak bu karara karşı itiraz yoluna gidilebilecektir. Bu konuda kitabın tutuklama bölümündeki açıklamaları okumak gerekir.

6. Duruşmada Yerel Yetki İtirazı

Ceza davasının yerel yetkili mahkemede açılmaması ihtimali vardır. CMUK sisteminde yerel yetki kuralları gözden geçirildiğinde, bu konuda değişik değerlendirmelerin yapılması mümkündür. Özellikle CMUK'un 8. maddesinin yazımından kaynaklanan belirsizlik (suçun işlendiği yer) bunların temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle yerel yetki duruşma aşamasında da tartışılabilir.

Türk sistemi, doğru bir tespitten yola çıkarak, yerel yetkinin kamu düzenine değil, fakat pratik amaçlara hizmet etmesinden ötürü, yerel yetkinin yargılamanın her halinde tartışılmasını kabul etmemiştir. Bu tartışma, duruşmanın başlangıcında bitirilmelidir. Yasa (mad. 15) duruşmanın başlangıcında, iddianamenin okunmasından önce yerel yetki itirazının yapılmasını şart koşmuştur. Bu nedenle id-

dianame okunduktan ve okunduğu duruşma tutanağına geçtikten sonra, yerel yetki itirazı yapılamaz.

Duruşmada bu konuda çok dikkatli olmak gerekir. Mahkeme başkanının ya da duruşmayı yöneten yargıcın "iddianame ve ekleri okundu" ibaresini duruşma tutanağına geçirdiği andan sonra bu itiraz yapılamaz. Bu konuda uygulanacak basit bir yöntem, bu konudaki atlamaları önleyecektir. Duruşmadan önce dosyaya konulacak bir dilekçe ile yerel yetki itirazı yapıldığında, itiraz zamanında yapılmış olacaktır.

Öte yandan, mahkeme yerel yetki itirazını reddettiğinde, bu karara karşı itiraz edilebilir; temyiz yoluna gitmek mümkün değildir. Bu sonuç 1946 tarihli bir İçtihadı Birleştirme Kararı'nda (İBK) açıklanmıştır.

Bu konuda son olarak şu hususa da dikkat çekmek uygun olur: Mahkeme yetkisizlik kararı vererek dosyayı yetkili mahkemeye gönderdiğinde, bu mahkeme mutlaka davaya bakmak zorunda değildir. Bu mahkeme de yetkisiz olduğu nedeniyle yetkisizlik kararı verebilir. Bu durumda ortaya çıkan "yetkisizlik uyuşmazlığı" CMUK'un 13. ve Yargıtay Yasası'nın 14. maddesi çerçevesinde çözülür (bkz. Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*).

Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun 29.01.1999 tarihli kararı ile, bu kurulun Yargıtay Kanunu'nun 17/1-6 maddesinden aldığı yetki ile, 1 Şubat 1999 tarihinden itibaren görev uyuşmazlıklarını çözmeye yetkisi 5. Ceza Dairesi'ne verilmiştir.

7. Duruşmada Görev İtirazı

Görev, ceza yargılamasının temel kavramlarından biridir. Mahkemelerin hangi suçları yargılayacaklarını belirler. Görev ayrıca kamu düzenine ilişkindir.

Bunun anlamı şudur: Her mahkeme ancak yasalarla kendisine yargı görevi verilen işlere bakabilir, bunların dışındaki işlere bakamaz.

Görev kavramı yargılamanın her aşamasında, yargılama kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar tartışılır.

Bu ilkeler çerçevesinde duruşmada da mahkemenin görevli olup olmadığı tartışmaya açıktır. Yargılamanın tarafları görev itirazında bulunabilirler.

Mahkeme bu itirazı kabul ederse, dosyayı görevli mahkemeye gönderir. Savcı böyle bir görevsizlik kararına karşı acele itiraz yoluna gidebilir (mad. 263). Mahkeme itirazı kabul etmediğinde, bu karara karşı "derhal" gidilebilecek bir kanun yolu yoktur. Yargılamanın tarafları görev konusunu temyiz aşamasında ileri sürebilirler.

Bu konuda da, aynen yerel yetkide olduğu gibi, mahkemeler arasında görev uyuşmazlığı çıkması mümkündür. Daha açık bir anlatım ile, bir mahkemenin verdiği görevsizlik kararı üzerine, dosyanın önüne geldiği mahkeme bu davaya mutlaka bakmak zorunda değildir. Bu mahkeme de görevsizlik kararı verebilir. Bu durumda ortaya çıkan "görevsizlik uyuşmazlığı", Yargıtay Yasası'nın 14. maddesi ile TCK'nin Yürürlük Yasası'nın 36. maddesine göre çözülür (bkz. Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*).

8. Layihalarla Dosyaya Yön Verme

Bir ceza davası görülürken yargılamanın tarafları olarak sanık ve müdahil belirli işlemlerin yapılmasını istediklerinde, söz gelimi tanık dinlenmesi, bilirkişi incelemesi ya da keşif yapılması gibi, dosyaya bir layiha koyma yöntemini uygulamalıdır. Bu yöntem iki amacı sağlar: İlk is-

temler daha iyi anlatılır; çünkü duruşmada bu istemler sözlü olarak açıklandığında ve bunlar tutanağa geçirildiğinde, belirli hususların eksik kalması ihtimali vardır. Ayrıca esas mahkemesince hüküm tesis edildiğinde, dosya temyiz incelemesi için Yargıtay'a gittiğinde, burada yapılacak incelemede de dosyadaki layihaların faydası inkâr edilemez. Hatta mümkün oldukça, bu layihalar duruşmadan önce dosyaya ibraz edilebilirse, mahkemeye de bunları inceleme olanağı sağlanmış olacak, duruşmada zaman kayıpları da önlenmiş olacaktır.

9. Duruşmada Mahkemeden Mehil İsteme

Yargılamanın tarafları bu olanaktan faydalanmak hakkına sahiptirler. Ancak bu olanağın iyi kullanılması gerekir. Mahkeme, tarafların mehil istemini her olayda ayrı değerlendirecektir. Özellikle duruşmada karşılaşılan ve beklenilmeyen bir gelişme nedeniyle mehil isteminde bulunmak uygun olur.

Mehil ayrıca zaman kazanmak için de başvuru bir yöntemdir. Ancak bu konuda mahkemeye karşı görevini yapmamış bir avukat durumuna düşmemeye de özen göstermek gerekir. Örneğin, duruşmadan yaklaşık bir ay önce dosyaya ibraz edilmiş bulunan bir bilirkişi raporunu incelemek ve beyanda bulunmak için mehil istendiğinde, mahkeme bu istemi uygun bulmayabilecektir. Her ne kadar mahkemeler uygulamada savunma hakkını ilgilendiren konularda daha hassas davranmakta iseler de, her yargılamada mahkeme ile yargılamanın tarafları arasında bir ilişki doğduğunu ve bunun karşılıklı yardımlaşmaya göre yürüdüğünü unutmamak gerekir.

10. Davaların Birleştirilmesini ya da Ayrılmasını (Tefrik) İsteme

Bu iki kavram ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Davaların birleştirilmesi şu önemli hususu akla getirir. Aynı sanık hakkında birden çok dava vardır. Bu ihtimalde, bu sanık hakkında birleşik yargılama yapılması birçok fayda sağlar. Sonuca etkisi bakımından, en önemli fayda, sanık hakkında aynı suçlama ile (uygulamadaki terimle: aynı sevk maddeleri ile) birden çok dava açılmışsa, bunların birleştirilmesi ile, TCK'nin 80. maddesinin, yani olayda müteselsil (zincirleme) suçun uygulanmasını gündeme getirmektir.

Türk uygulamasında davaların birleştirilmesi mekanizması şu şekilde işlemektedir: Mahkeme resen bu konuda harekete geçmektedir ya da davanın tarafları (savcı, sanık, müdahil, müdafii, müdahil vekili) birleştirme isteminde bulunmaktadırlar. Bu istem, tarih itibariyle ilk davanın açıldığı mahkemeye yapılmaktadır. Mahkeme, birleştirmeye konu olabilecek dosyaları getirtmekte ve birleştirmenin koşullarının bulunup bulunmadığını incelemektedir. Birleştirme koşulları oluşmuş ise, bu kez birleştirilecek davaların mahkemelerine müzekkere yazarak, birleştirmeye "muvafakat" edip etmediklerini sormaktadır. Bu sorunun sorulmasının temelinde yargıç bağımsızlığının yattığı unutulmamalıdır. Bir mahkemenin ya da bir yargıcın önündeki davayı bir başka mahkemeye göndermesi konusunda bir yargıç bir başka yargıca emir veremeyeceğine göre, bu konuda muhatabın muvafakatının alınması, Türk uygulamasının yarattığı olumlu bir sonuçtur.

Birleştirme kabul edildiğinde, birleştirme, ilk davanın açıldığı mahkemede gerçekleşir. Burada iddianame tarihi ile dosyanın esas numarasına bakarak sonuç çıkarılır. Uy-

CEZA DAVASI
AÇILDIKTAN
SONRAKİ
İLKELER

gulamada bazen bu konuda hata yapıldığı görülmektedir. Bu mekanizma içinde, davaların hangi mahkemede birleştirileceğinin belirlenmesi yönünden, suçun işlendiği tarihin önemi yoktur. Önemli olan husus, dosyaların esas numaraları ve iddianame tarihleridir.

Muvafakat ve dosyaların gönderilmesi işlemleri tamamlandıktan sonra, yargılama, dosyalardan birincisinin esas numarası altında, birleşik olarak sürdürülmektedir.

Davaların ayrılmasına ise Türk uygulamasının sevmediği bir kavramdır. Mahkemeler ülkemizde mecbur kalmadıkça, uygulamadaki terimle, “davanın tefriki” kararı vermemektedir. Bunun temel nedeni, birden çok sanık hakkında açılmış bulunan davayı birlikte sonuçlandırma amacıdır. Bunun dışında, dava ayrıldığında, öncelikle dosyadaki belgelerin yeni dava için oluşturulması söz konusu olmaktadır ki, bu da bir sorun yaratmaktadır. Mahkemelerin bunun için ödeneklerinin bulunmaması, davanın igilileri tarafından bu giderlerin karşılanmasını gündeme getirmektedir.

Uygulamada, çok sanıklı bir davada, sanıklardan biri/bazıları hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunduğunda, bu karar/kararlar uzun süre infaz edilemediğinde, diğer sanıklar yönünden dosyadaki işlemler tamamlanıp yargılama bitme noktasına geldiğinde, davanın ayrılması (tefriki) kararı verilmesi en sık karşılaşılan ihtimaldir.

Mahkeme resen davanın ayrılmasına karar verebileceği gibi, taraflar da bunu isteyebilir. Mahkeme dosyaya göre durumu takdir eder.

11. Soruşturmanın Genişletilmesi (Tevsi-i Tahkikat) İstemi

Duruşma devresinde delillerin ileri sürülüp tartışıldığı dönemde ortaya çıkan bir kavramdır. Amacı, yargılamanın taraflarının, yargılamaya katılarak tartışılmasını istedikleri delilleri ileri sürebilmelerini sağlamaktır.

Soruşturmanın genişletilmesi denildiği zaman, bu istemin yapıldığı ana kadar, yargılamaya katılmamış, gerek yargılamanın tarafları gerek mahkeme tarafından bilinmeyen ve üzerinde durulmamış deliller akla gelmelidir.

Mahkemeler uygulamada taraflara, soruşturmanın genişletilmesi istemlerinin bulunup bulunmadığını sormaktadır. Hatta bu dönem geçildikten sonra, 251. madde çerçevesinde “son sözler” ve “mütalaalar” dile getirilmektedir.

Soruşturmanın genişletilmesi kavramı, bu niteliğiyle, yargılamada bir geriye dönüşü ortadan kaldırmak, taraflara delil ileri sürme olanağını tanımak amacıyla yönelik bir ilkedir.

Soruşturmanın genişletilmesi olanağından yararlanılarak ileri sürülen bir delil istemi, mahkemenin süzgecinden geçmek durumundadır. Mahkeme bu istemi serbestçe değerlendirecek ve kabulü ya da reddi biçiminde bir karar verecektir.

Mahkeme, soruşturmanın genişletilmesi kapsamı içinde bir delilin toplanmasını ve tartışılmasını uygun bulduğunda, bunun için gerekli işlem yapılacaktır. Sözgelimi bu bir tanık olduğunda, tanık duruşmaya çağırılacak ve dinlenecektir. Bu yolla bilirkişi incelemesi yapılabilecek, olay yerinde keşif gerçekleştirilecek ya da bir makama tezkere yazılarak bir hususun cevaplandırılması istenebilecektir.

Uygulamada gerek iddia, gerekse savunma taraflarının, soruşturmanın genişletilmesi olanağından faydalandıkları görülmektedir. Bu konuda, zamanlama bakımından, ilk olarak daha önce dosyaya girmiş bulunan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinin yapılmasına, daha sonra da soruşturmanın genişletilmesi yoluyla yeni delillerin ele alınmasına dikkat etmek gerekir.

12. Müdahilin, Esas Hakkındaki İddiasını Bildirmesi

Türk sisteminde müdahilin bulunduğu ceza davalarında, yargılama bu aşamaya geldiğinde, savcıdan önce müdahil esas hakkındaki iddialarını bildirecektir. Müdahile tanıyan bu imkân, duruşmanın sonunda uyuşmazlık çözülürken, olayın temeline ilişkin beyanda bulunma fırsatıdır. Bu nedenle iyi biçimde kullanılması gerekir.

Bu konuda tavsiye edilecek yöntem, bir dilekçe ile müdahilin esas hakkındaki beyanlarını mahkemeye bildirmesidir. Bu yol izlendiğinde, "söz uçar, yazı kalır" ilkesi hayata geçirilmiş olur.

Müdahil, ceza yargılamasında iddia görevi yapar. Bu nedenle suçun mağduru ya da suçtan zarar göreni olarak, doğaldır ki, sanık/sanıkların cezalandırılmalarını ister. Ancak bu konudaki istemler beyan edilirken, yasaların tüm kurum ve kavramları süzgeçten geçirilmeli ve bunları içeren bir tablo çizilmelidir.

Bunun başlangıç noktası, yapılan yargılama sonunda suçun oluştuğu ve sanıkların cezalandırılması gerektiğinin vurgulanmasıdır. Bu yapılırken, yargılama konusuna göre, hangi suç tartışılıyor ise, bu suçun unsurlarının olayda nasıl ortaya çıktığı ve bunun delillerinin neler oldukları anlatılmalıdır.

Bu konuda cezanın alt ve üst sınır olarak belirlendiği durumlarda, mahkemenin sanıklara vereceği cezayı alt sınırın üstünde tayin etmesi için, dosyada mevcut deliller ve olgular açık olarak ortaya konulmalıdır.

Bir başka ihtimal de sanıklara uygulanabilecek olan maddelerde, hürriyet, bağlayıcı ceza ile para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü durumlarda, hürriyeti bağlayıcı ceza verilmesi gerektiği sonucu, gerekçelerle anlatılmalıdır.

Bunun dışında, olaydaki ihtimale göre, sanık/sanıkların Cezaların İnfazı Yasası'nın (CİK) 4., 5. ve 6. maddelerinden yararlanmak suretiyle, cezalarının para ya da tedbire çevrilmesi, ertelenmesi ya da para cezalarının taksitlendirilmesi söz konusu olabilecekse, fail lehine doğabilecek bu sonuçları önlemek için, sağlam nedenler ve gerekçeler ileri sürülmelidir.

Öte yandan tutuksuz yargılanan sanık/sanıklar hakkında mahkemenin hükümle birlikte yurtdışına çıkma yasağına hükmetmesi de esas hakkında iddialarda yer alabilecek bir husustur. Pasaport Yasası'nın 22. maddesinde 1988 yılında yapılan değişiklikten sonra, bu yetkinin yalnızca yargıçlar ya da mahkemelerce kullanılabilirdiği dikkatten kaçırılmamalıdır.

13. Savcının Esas Hakkındaki Mütalaası ve Buna Karşı Savunma

Yargılama bu aşamaya geldiğinde, birinci yargılamanın sonuna geldiğini söylemek gerekir.

Savcı esas hakkında mütalaasını, müdahilin esas hakkındaki iddialarından sonra söyleyecektir. Bu noktanın hatırlatılmasında fayda vardır.

CEZA DAVASI
AÇILDIKTAN
SONRAKI
İLKELER

Savcı bu mütalaada, yargılamanın kamu adına sonuçlandırılması ileri sürecektir. Bu noktada belirtmek uygun olur ki, bu düşünceler sanık lehine olabileceği gibi, sanık aleyhine de olabilir. Bu konuda savcının sanık hakkında:

a. Beraat kararı verilmesini,

b. Davanın düşmesi (ortadan kaldırılması) kararı verilmesini,

c. Davanın durması kararı verilmesini,

d. Mahkûmiyet kararı verilmesini,

e. Davanın reddi kararı verilmesini,

istemesi ihtimal içindedir.

Bu kararlar CMUK'un 253. maddesinde "hüküm" adı altında sayılan sonkararlardır.

Savcının sanık hakkında beraat kararı verilmesini istemesi, bir açıdan savunmanın işini kolaylaştıracaktır. Ancak bu noktada dikkatli olmak gerekir. Savcının bu istemi, yargılamanın savunmanın lehine sonuçlanacağını tam olarak göstermez, çünkü mahkeme bu istemle bağlı değildir. Mahkeme aksi bir kanaatle, sanık hakkında mahkûmiyet kararı da verebilir. Bu konuda müdafinin olayı âdeta "korkulması" ve buna göre savunmasını yapması gerekir. Yoksa, savcının her beraat yönündeki mütalaası üzerine, "savcının mütalaasına aynen katılıyorum, müvekkilimin beraatine hükmedilmesini istiyorum" demek doğru değildir.

Savcının mahkûmiyet kararı yönündeki mütalaası, olayda suçun olduğu ve sanığın cezalandırılması gerektiğini belirtmek anlamını taşır. Bu durumda savunma aksi sonuç, yani sanığın beraat ettirilmesi için, kolları sıvamalıdır.

Bunun ilk adımı, şayet savcının esas hakkındaki mütalaasını bildirdiği oturumda savunma tam olarak hazır değilse, savcının bu mütalaasında belirttiği hususları tam olarak irdeleyecek ve cevaplandırarak bir savunma önceden düşünülmüş ve hazırlanmamışsa, mahkemeden savunma için mehil istemektir. Her mahkeme bu mehli verecektir; çünkü savunma hakkını ilgilendiren bir konudur. Aksi takdirde Yargıtay, hükmü sırf bu nedenden ötürü bozacaktır.

Savunma yazılı olarak hazırlanmalıdır. Ancak savunmanın yapıldığı oturumda sözlü olarak anlatılmalıdır. Uygulamada bazen karşılaşıldığı gibi, yargıcın müdafinin elinde yazılı savunma metnini gördüğünde, bunun inceleneceğini söyleyerek, müdafiyeye sözlü açıklama için söz vermesi hukuka uygun bir tavır değildir. Böyle bir tavra karşı koymak gerekir. Her şeye rağmen, sözlü savunmanın, özellikle iyi bir hitabetle ve içi hukuk dolu bir söylemle yapılmasının faydası büyüktür.

İyi bir savunma, iddiaları bütünüyle karşılayacak bir savunmadır. Bu nedenle, somut olayın özelliklerine göre, yargılama konusu fiili ve suçlamayı, öte yandan delilleri tam olarak irdeleyen bir savunmadır.

İyi bir savunma, mahkemenin sanık aleyhine sonuç çıkarması ihtimalini de göz önünde bulunduran bir savunmadır. Bu konuda, mahkemenin iddia doğrultusunda sanık hakkında mahkûmiyet kararı verebileceği düşüncesi ile, sanık çıkarına en uygun sonucun yaratılmasını sağlayacak istemleri de bir savunma içermelidir.

Bu istemler şöyle sıralanabilir:

– Mahkeme, sanık hakkında, alt ve üst sınırlı cezaların öngörüldüğü bir suçta, alt sınırdan ceza tayin etmelidir.

– Suçlama maddesinde birden çok ceza öngörülüp, bunlar seçimlik cezalar olduğunda, sanık için en lehte cezanın uygulanması istenmelidir.

– Sanık hakkında TCK'nin 59. maddesinde öngörülen takdiri indirim nedeninin uygulanması istenmelidir. Bu indirim sanığa cezada 1/6'ya varan bir indirimden faydalanma sağlayacaktır.

– Mahkemenin –yasal olarak mümkün olduğu sürece– sanık hakkında 647 sayılı Cezaların İnfazı Kanunu'nun (CİK) 4., 5. ve 6. maddelerinin uygulanması istenmelidir. Bu hükümler, hürriyeti bağlayıcı cezanın para ya da tedbire çevrilmesi, para cezasının taksitlendirilmesini ve erteleme (tecil) olanağını yaratacaktır. Bu konuda bir unutmama ve atlamaya neden olmamak için, şöyle bir formül içinde bu istekler mahkemeye aktarılabilir: “Sanık hakkında 647 sayılı Yasa'nın fail lehine öngördüğü tüm hükümlerin uygulanmasını talep ederim.”

Savunmada bu yolun izlenmesi, mahkemenin sanık hakkında vereceği mahkûmiyet kararında, yukarıdaki istemleri gerekçeli kararında cevaplandırması mecburiyetini yaratacaktır. Ayrıca mahkûmiyet kararına karşı temyiz yoluna gidildiğinde, temyizde, daha önce savunmada dile getirilen hususların tartışılması olanağı da söz konusu olacaktır.

BÖLÜM 4

KANUNYOLLARINA İLİŞKİN İLKELER

TEMYİZ KANUNYOLU, -temyiz süresi, -temyiz dilekçesi, temyiz layihası, -temyizde duruşmalı inceleme istemi, -Yargıtay'da dosyanın takibi, -Yargıtay'da temyiz incelemesi, -tebliğnamenin bildirim, -temyiz incelemesinin hızlandırılması; İTİRAZ KANUNYOLU; DİĞER KANUNYOLLARI

1. Temyiz Kanunyolu

a. Temyiz Süresi

İlk olarak ele alınması gereken nokta, temyiz süresidir. Bu süre, mahkemenin hükmünü verdiği ve tefhim (duruşmada sözlü anlatım yolu) ya da tebliğ (sonradan aracılı bildirim) etmesinden itibaren bir haftadır. Bu konuda tefhim yapılmışsa, sürenin işlemeye başlayacağını, ayrıca bir tebliğin beklenmeyeceğinin bilinmesi şarttır. Başka bir anlatımla, yargılamanın tarafları (sanık, müdafî, müdahil, müdahil vekili) duruşmada hazırsa ve mahkeme hükmü tefhim etmişse, temyiz süresi işlemeye başlar. Duruşmada hazır olmayanlar için tebliğ gerekir; süre bu tebliğden itibaren başlar.

Kökleşmiş Yargıtay uygulaması ile, vekil ya da müdafî ile takip edilen işlerde, müdahil vekili ya da müdafîye tebligatın yapılması şarttır. Mahkeme sanığa ya da müdahile tebligat yapmış olsa bile, onlar bakımından işleyen süreler, aynı zamanda müdafî ya da müdahil vekili için de işlemez.

b. Temyiz Dilekçesi, Temyiz Layihası

Temyiz dilekçesi, hükmü veren mahkemeye ya da bu mahkemeye sunulmak üzere, bir başka mahkemeye verilen ve mahkemenin hükmünün Yargıtay'da incelenmesini isteyen dilekçedir. Teoride, bu dilekçe ile temyiz davası açılmaktadır.

Bu dilekçenin verilmesi, hükmün kesinleşmesini önler. Uygulamada temyiz dilekçesine, "süre kesme dilekçesi" ya da "müddet muhafaza dilekçesi" adları verilmektedir.

Türk mahkemeleri, istisnalar dışta tutulursa, duruşmada önce, gerekçe içermeyen "kısa karar"larını verdikleri için, yukarıdaki dilekçelerin verilmesi, yalnızca hükmün kesinleşmesini önlemekte ve mahkemelere temyiz yoluna giden taraflara daha sonra gerekçeli kararlarını tebliğ etme yükümlülüğünü getirmektedir.

Temyiz layihası, gerekçeli ve hukuki dayanakları olan temyiz dilekçesinin adıdır. Temyiz layihası, mahkemenin gerekçeli kararından sonra verilmektedir.

Temyiz layihasının verilmesi için yasada bir haftalık süreden söz edilmekte ise de uygulamada bu süreye uymanın önemi yoktur. 1939 yılından bu yana uygulanmakta olan bir İBK'ye göre, Yargıtay'da temyiz incelemesi yapılmaya kadar bir temyiz layihası dosyaya girdiğinde, bu layihada anlatılan hususlar değerlendirmeye alınmaktadır.

Bu sonucun kabul edilmesinin en önemli nedeni şudur: Türk sisteminde Yargıtay, tarafların ileri sürmediği noktalarda da temyiz incelemesi yapabilir ve kendinin tespit ettiği hukuka aykırılıklarla hükümleri bozabilir. İşte bu nedenle temyiz layihasının süresi uygulamada önemini kaybetmiştir.

Yasadaki süreye uyulursa, dosya Yargıtay'a gönderilmeden önce, temyiz layihası dosyaya girmiş olur. Aksi takdirde, temyiz layihasının Yargıtay'da dosyaya konulması gerekecektir. Bu olanaktan yararlanmak mümkündür.

c. Temyizde Duruşmalı İnceleme İstemi

Öncelikle, ağır cezalı işlerde Yargıtay'ın duruşmalı temyiz incelemesi yaptığını belirtelim. Ayrıca bu konuda uygulamanın yarattığı bir sınırlamaya da dikkat çekmek gerekir: Yargıtay, duruşmalı temyiz için, hükmün yalnızca bir ağır ceza mahkemesinden verilmesini yeterli görmemektedir. Bunun yanı sıra, mahkemece verilen bir hükmün ağır ceza mahkemesinin görevine giren bir suçla ilişkin olması da aranmaktadır.

Örneğin, bir olayda emniyeti suistimal suçlaması ile yapılan yargulamada, dosya asliye ceza mahkemesinin zimmet tavsifi üzerine verdiği görevsizlik kararı ile bir ağır ceza mahkemesine geldiğinde, ağır ceza mahkemesi sonuçta sanığı emniyeti suistimal suçundan mahkûm edebilir. Bu ihtimalde, bu hükme karşı açılan bir temyiz davasında duruşmalı inceleme yapılamaz; çünkü emniyeti suistimal, uygulamacı diliyle, "ağır cezalı mevaddan" (ağır ceza mahkemesinin görevine giren bir suç) değildir.

Örneğin, avukatlar, görev suçlarından ötürü ağır ceza

mahkemesinde yargılanırlar. Bu sonuç, Avukatlık Yasası'ndan doğar. Ağır ceza mahkemesi, bir avukatı, aslında asliye mahkemesinin görevine giren bir suçtan yargılayıp hüküm verdiğinde, bu hükme karşı açılan temyiz davasında Yargıtay duruşmalı inceleme yapmaz. Davaya ağır ceza mahkemesinde bakılmış olsa bile, suç asliyeliktir. Böyle bir fiil de duruşmalı incelemenin dışındadır.

Temyizde duruşmalı inceleme isteniyorsa, bunun mutlaka temyiz dilekçesi, süre kesme dilekçesi ya da müddet muhafaza dilekçesi denilen dilekçede istenmesi şarttır. Bu istem temyiz layihasında dile getirilirse, Yargıtay bunu göz önünde bulundurmaz ve incelemeyi dosya üzerinden yapar.

Ayrıca dilekçenin baş tarafında, "duruşmalı inceleme istemi vardır" ibaresinin yazılması yeterli değildir. Yargıtay içtihatına göre, ayrıca dilekçenin içinde de duruşma istemi belirtilmelidir.

Öte yandan Yargıtay'ın kökleşmiş içtihatı ile, Yargıtay dairelerinde incelenecek dosyalar için duruşmalı inceleme istenebilir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nda duruşmalı inceleme yoktur; Yargıtay içtihat yoluyla bu yolu kapatmıştır. Yargıtay'ın bu konudaki gerekçesi ilginçtir: Yasada CGK' de duruşmalı inceleme yapılacağına ilişkin bir kural yoktur.

CMUK'a göre, ceza daireleri resen de duruşmalı incelemeye karar verebilirler. Uygulamada bu yetkinin çok sınırlı biçimde kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Türk sisteminde bir noktanın daha belirtilmesi uygun olur: Müdahil ya da vekili, hükmü temyiz etmek hakkına sahiptirler. Ancak onlar duruşmalı temyiz incelemesi istemeyecekleri gibi, aynı davada sanık ya da müdafinin istemi sonucu, duruşmalı yapılan bir temyiz incelemesinde

müdahil ya da vekili Yargıtay'da hazır bulunmak hakkına sahip değildir.

Yargıtay'da duruşmalı incelemede, ceza dairesi başkanını ve dört üyesi ile hazır bulunmakta, tutuklu olmayan sanık duruşmaya katılabilmektedir. Duruşma Başsavcılığın tebliğnamesinin okunması ile başlamaktadır. Sonra sanık ya da müdafii sözlü açıklamalarda bulunmakta, dilerse bunları dilekçe ile desteklemektedir.

Yargıtay'da yapılan bu duruşmada bir tutanağın tutulmaması ilginçtir. Aslında CMUK'un sisteminde, gerek esas mahkemesindeki duruşmada, gerek Yargıtay'daki duruşmada, duruşmanın hemen sonunda, müzakere sonucu hüküm açıklanacaktır. Ancak sistem bugün Yargıtay'da tam olarak böyle işlememektedir. Bazı ceza dairelerinin, sözcüleri 6. Ceza Dairesi ile 10. Ceza Dairesi -istisnalar hariç- duruşma sonunda kararını açıklarken, başka dairelerin kararını bir süre sonra tefhim yoluyla bildirdiği görülmektedir. Bu yöntem uygulandığında, Yargıtay'da duruşma yapmanın hiçbir faydası yoktur. Hatta dairelerde o dosyanın duruşmasına katılmamış üyelerin de bulunduğu dikkate alınırsa, sonradan tebliğ edilen kararın altındaki imzalar, duruşmayı izlememiş olan üyelere ait olduğunda, Yargıtay'da duruşmalı incelemenin fayda ve değerini daha da azaltmaktadır.

d. Yargıtay'da Dosyanın Takibi

Temyiz incelemesi için Yargıtay'a gidecek dosyanın izlediği yol şudur:

Ceza işlerinde kural, mahkemelerin savcılıklar aracılığıyla yazışmaları ve dosyaları göndermeleridir. Bu kural

bir dosyanın Yargıtay'a gönderilmesinde de uygulanır.

Temyiz istemi ya hükmü veren mahkemeye yapılır ya da bir başka mahkemeye yapılacak temyiz başvurusu ile, bu dilekçenin hükmü veren mahkemeye ulaştırması istenir.

Hükmü veren mahkemeye yapılacak temyiz başvurusuna örnek:

Yargıtay (.....) Ceza Dairesi'ne

Sunulmak üzere

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne

Başka bir mahkeme kanalıyla hükmü veren mahkemeye ulaşmaya örnek:

(Örnekte hükmü veren mahkeme, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi; dilekçenin verildiği mahkeme ise Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'dir.)

Temyiz dilekçesi bu ihtimalde yazışma sonucu, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi kanalıyla Yargıtay'a gönderilecektir.

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin

Yargıtay (.....) Ceza Dairesi'ne

Göndermesi dileğiyle

Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'ne

Temyiz istemi yukarıdaki iki yolla hükmü veren mahkemeye geldiğinde, bu mahkeme temyiz istemini üç yünden inceler. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

a. Temyiz istemi süresinde yapılmış mıdır?

b. Temyiz edilebilecek bir hüküm var mıdır?

c. Temyiz edenin buna hakkı var mıdır?

Bu soruların cevabı “evet” ise, dosya Yargıtay’a gidebilir.

Bu soruların biri dahi “hayır” ise, mahkeme temyiz istemini reddeder. Bu karara karşı itiraz yolu açıktır. İtirazı Yargıtay inceler. İtirazın süresi bir haftadır. Bu yola başvurmak, hükmün infazının tehirini gerektirmez.

Temyiz istemi yukarıdaki şartları taşıdığında, dosya Yargıtay’a gönderilmek üzere mahkemenin nezdindeki Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Burası dosyayı Yargıtay’a gönderir; göndermeden önce bir numara verir. Bu numara şöyle belirlenir: Savcılık olayda iddianame ile davayı açarken, iddianame bir esas numarası alır. Bu numara, temyiz istemiyle dosya Yargıtay’a gönderilirken, dosyanın alacağı numaradır. Aynı zamanda dosyanın gönderiliş tarihinin de savcılıktan öğrenilmesi şarttır. Bu sayede dosyanın Ankara’da Yargıtay’daki takibi de kolaylaşır.

Bugün için Yargıtay’da bilgisayar ile görülen bu hizmet, dosyanın nereden, hangi tarihte hangi numarayla gönderildiğini belirtmek suretiyle verilecek bilgi ile tam olarak görülmektedir.

e. Yargıtay’da Temyiz İncelemesi

Dosyalar Yargıtay’a geldiğinde, öncelikle bir tasnife tabi tutulur. Bu tasnif, bir dosyanın hangi ceza dairesine ya da ceza genel kuruluna gideceğine göre yapılır. Ceza daireleri arasında dosyaların dağıtılması, yetki yönünden işbölümü yetkisidir. Bu konuda Yargıtay’ın 14. maddesin-

deki paylaşırma ilkeleri dikkate alınmalıdır. Ancak bilmek gerekir ki, bu maddedeki paylaşırma mutlak değildir, çünkü işbölümü esasına dayanır. Bu nedenle bu kuralda değişiklik yapılabilir. Böyle bir değişiklik tamamen hukuka uygundur. Bu konuda Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun vereceği kararla, bir konudaki dosyaların incelenmesi bir daireden alınıp başka bir daireye verilebilir.

Yargıtay'da, bu anlatılanların dışında, hangi dosyalara öncelik verileceği konusunda bugünkü kriterlerden biri de tutuklu dosyalardır. Karışıklığa yer vermemek için belirtmek gerekir ki, tutuklu dosya demek, dosya temyiz incelemesi için Yargıtay'a geldiğinde, halen tutuklu sanık/sanıkların bulunmasıdır. Bu ihtimal içinde dosya, inceleme önceliği alacaktır.

Bir dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay'da ilk görev yapan makam Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığıdır.

Dosya, Başsavcılık adına ilgili dairenin savcılara verilir. Bu işlemle birlikte dosya burada bir numara alır. Bu numara, ceza dairesinin numarasından sonra "masa" terimi ile belirlenir.

Örneğin, Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nde yapılacak bir temyiz incelemesi için dosya savcılığa geldiğinde, 5. Masa 2003/..... ile anılır. Bu dosya ile ilgili bilgi alınması gerektiğinde, bu numara ile sorulması şarttır.

Başsavcılık adına görev yapan ve dairelerde görevlendirilen savcılar, dosyaları inceler ve temyiz istemleri hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görüşünü belirler. Bu konuda yazılan belgenin adı "tebliğname" dir.

f. Tebliğnamenin Bildirimi

Başsavcının görüşünün açıklandığı belgeye “tebliğname” denir. Tebliğnamede Yargıtay’ın ilgili dairenin ne yolda karar vermesi gerektiği açıklanır. Bu görüşün gerekçelere dayanması şarttır. Tebliğname dosyaya konulur ve incelemeyi yapacak daireye gönderilir. Daire ön incelemeye geçer.

Bu konuda 4778 sayılı Yasa’yla (Kabulü: 2 Ocak 2003, Yürürlük: 11.01.2003) önemli bir değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğin yapılmasının nedeni, uygulamada tebliğnamelerin yargılamanın taraflarından gizlenmesidir. Yasa değişikliğine kadar, temyiz aşamasında yargılama aleni olmasına rağmen, bugüne kadar tebliğnamelere ulaşmak ve incelemek mümkün olamamaktaydı.

4778 sayılı Yasa (mad. 2) ile CMUK’un 316. maddesine bir fıkra eklenmişti. Buna göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nca hazırlanacak olan tebliğnameler, dairece taraflara tebliğ olunacaktı.

Bunun anlamı şuydu: Tebliğnamenin hazırlanması ve dosyaya konulmasından sonra, dosya Yargıtay’daki işbölümü çerçevesinde ilgili daireye gönderilecekti. Bu daire de bu tebliğnameyi taraflara tebliğ edecekti. Böylece taraflar temyiz aşamasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan iddia faaliyeti kapsamında, esas mahkemesince verilmiş hüküm hakkında iddia tarafının düşüncelerini öğreneceklerdi. Bu sayede bunlara karşı beyanda bulunmak mümkün olacaktı.

Yasa değişikliği ile bugüne kadar yaşanan bir eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktaydı.

Çok kısa bir süre uygulanan bu hüküm, bazı karışıklıklara neden oldu. Yargıtay ceza daireleri yasanın “taraflar” hük-

münü değişik biçimde yorumladılar. Bazı daireler birinci yargılamanın taraflarına tebliğname tabligatını yaparken, bazıları hükmü temyiz etmiş olanlara bildirimde bulundular.

4829 sayılı Yasa'nın (Kabulü: 19.03.2003, Yürürlük: 27.03.2003) 20. maddesi, CMUK'un 316. maddesine eklenen 3. fıkrayı yeniden düzenledi ve maddeye bir fıkra ekledi. Buna göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca hazırlanan tebliğnameler yine ilgili dairece (Yargıtay Yasası, mad. 14) tebliğ edilecektir. Bunda bir değişiklik yoktur. Bu bildirim kimlere yapılacağı konusuna açıklık getirildi. Tebliğname, sanığa, müdafisine, müdahile, şahsi davacıya veya vekillerine bildirilecektir. Bu tebligatın yapılması şartta bağlanmıştır. Bu şart, bu süjelerin hükmü temyiz etmiş olmaları ya da aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesidir. Bu şartlar yoksa, tebliğname bildirilmeyecektir.

Örneğin, beraat eden bir sanık için tebliğnamede hükmün onanması ya da davanın düşmesi isteniyorsa, tebliğname bildirilmeyecektir. Ancak beraat kararının sanık aleyhine bozulması isteniyorsa, bildirim yapılacaktır.

Örneğin, sanık hakkında mahkûmiyet kararı verilen bir olayda, müdahil temyiz yoluna gitmediğinde, tebliğnamede sanık lehine hükmün bozulması istendiğinde, bu tebliğname müdahile bildirilecektir. Yasanın, "aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi" koşulunun yorumundan böyle bir sonuç çıkar.

Yeni 316/3. maddede tebliğnameye cevap verme, süreyle sınırlandırılmıştır. Bu süre, bildirimden başlayarak yedi gündür.

316. maddeye 4. fıkra olarak eklenen hüküm, tebligatın nereye yapılacağını da düzenlemiştir. Buna göre, tebligat

ilgilinin dava dosyasına göre tespit edilecek olan son adrese yapılacak ve geçerli olacaktır. Bu tebligat için Tebligat Yasası'nın 35. maddesi uygulanacaktır.

Tebligat Yasasının 35. maddesi de 4829 sayılı Yasa'yla değiştirilmiştir. Buna göre, adresini değiştiren kimse yeni adresini bildirmedeği ve yeni adres tebliğ memurunca da tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılacak, asılma tarihi, tebliğ tarihi sayılacaktır. Bundan sonra da eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılacaktır.

Tebliğnamenin tebliği konusunda yapılan son değişiklik, yukarıda sözünü ettiğim karışıklığı önleme amacını taşımaktadır. Tebliğnamenin hükmü, temyiz edenlere bildirim, kuşkusuz doğru bir çözümdür. Hükmü temyiz etmeyenlerin temyiz yargılamasında taraf sıfatları yoktur. Bu nedenle onlara koşulsuz bir bildirim yapılması gerekmez. Ancak tebliğnamenin aleyhte görüş içermesi şartıyla, bu kişilere de bildirim, onlara da görüş bildirmek için bir fırsattır ve hak arama özgürlüğü açısından uygun bir çözümdür. Bu konuda kararın ilgili dairece verileceği dikkate alınmış görünmektedir.

Tebliğnamesi yazılmış olan dosya, ilgili ceza dairesine gelir. Dosya burada tekrar bir numara alır. Bu numara şöyle belirtilir: 5. Ceza Dairesi 2000/.....

Dosya bundan böyle bu numara ile takip edilir.

Yargıtay, daha önce açıklandığı üzere, duruşmalı ya da duruşmasız incelemesini yapar ve dosya ile ilgili kararını verir.

Uygulamada, tutuklu işlerde izlenen bir yöntemin belirtilmesi uygun olur: Temyiz incelemesi sonucu, esas mah-

kemesinin hükmü bozulduğunda, tutuklu sanığın salıverilmesi gerekiyorsa, Yargıtay telgrafla esas mahkemesine tutuklu sanığın salıverilmesini bildirmektedir. Uygulamacı diliyle buna “telle tahliye” adı verilir. Bu yöntem, CMUK kuralları gözden geçirildiğinde, tam anlamı ile yasaya uygun bir yöntem değildir. Fakat tutuklamanın özgürlüğü en ağır biçimde sınırlayan bir yargılama önlemi olması nedeniyle, tutuklunun bir an önce özgürlüğüne kavuşturulması için yaratılmış bir yöntemdir ve bence de uygundur.

g. Temyiz İncelemesinin Hızlandırılması

Bu kavramı Türk uygulaması yaratmıştır; yasada yeri yoktur.

Sistem şöyle çalışır:

Bazen bir dosyanın temyiz incelemesinin hızlandırılması, başka dosyalar için gerekli ve zorunlu olabilir. Bu dosyalar aynı sanığa ait olup, birinin, diğerinin sonucunu etkilemesi ihtimali olabilir. Öte yandan bir hukuk dosyasının dahi bir ceza dosyasını yakından ilgilendirmesi mümkündür.

Bu ihtimallerde, dosyanın hızlandırılması yöntemine başvurulabilir.

Bunun için, öncelikle dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nda bulunduğu aşamada, bu makama bir dilekçe ile başvurmak gerekir.

Bu dilekçede hızlandırmanın nedenleri anlatılmalı ve ekleri sunulmalıdır. Bu dilekçenin verilebilmesi için, daha önce anlatıldığı üzere, dosya Yargıtay'da “masa” olarak belirtilen numarayı almış olmalıdır.

Bu dilekçe işleme konulduğunda, Başsavcılık tarafından incelenir. Hızlandırma uygun görülürse, dosya sırasını beklemekten kurtulur, hemen incelemeye alınır ve tebliğnamesi yazılır.

Bu yolun katedilmesi ile dosya ilgili daireye geldiğinde, burada hemen incelemeye alınmaz. Başsavcılık aşamasındaki hızlandırmanın dairede geçerliliği yoktur. Bunun için daireye bir hızlandırma dilekçesinin daha verilmesi şarttır. Daire de hızlandırmayı uygun bulduğunda, dosya yine öne alınır ve temyiz incelemesi öncelikli olarak yapılır. Dosyanın duruşmalı ya da duruşmasız incelemeye tabi olması, bu yöntemin uygulanmasına engel değildir. Her iki ihtimalde de yukarıdaki yöntem çalışır.

2. İtiraz Kanun yolu

Ceza sistemimizde iki tür itiraz vardır: Bunlar adi ve acele itirazdır. Acele itiraz sürelidir. Süresi bir haftadır. Adi itiraz süresizdir. İtirazın süresiz olması, kesin hükme kadar itiraz yoluna başvurulabileceği anlamına gelmez. Bunun sonu, itirazın dosyanın o makamda bulunduğu süre içinde yapılmasıdır.

Örneğin, hazırlık soruşturmasında sanık hakkında sulh ceza yargıcı tutuklama karar verir. Bu karar adi itiraza tabidir. İtiraz yapılırsa, bunu asliye ceza yargıcı inceler. Bu itirazı, sanık hakkında savcının kamu davası açmasına kadar yapmak gerekir. Bu aşama geçildiğinde, dosya esas mahkemesine gelir ve bu karara itiraz edilemez. Şayet başvurulacaksa, mahkemeden sanık hakkındaki tutuklama kararının kaldırılması ve sanığın salıverilmesi istenir.

İtiraz üzerine duruşma yapılmaz. İnceleme dosya üye

rinden yapılır. Bu nedenle itiraz dilekçesinde gerek itiraz nedenleri gerekse deliller eksiksiz olmalıdır.

Uygulamada itiraz dilekçesi, itirazı inceleyecek makama verilir. Bunun neresi olduğu CMUK'un 299. maddesine göre belirlenir.

İtiraz makamı, yaptığı yargılama sonunda, itiraz konusunda karar verirken, hukuka aykırılık tespit ettiğinde, ilk olarak önceki kararı bozar, sonra o makamın yerine geçerek, hukuka uygun işlemi de tesis eder.

3. Diğer Kanunyolları

CMUK sisteminde diğer kanunyolları denilince, akla yazılı emir, karar düzeltme, başsavcının itirazı, yargılamanın yenilenmesi (iade-i muhakeme) gelir.

4793 sayılı Yasa, CMUK'a eklediği 327/a maddesi ile yargılamanın mahkûm lehine yenilenmesine yeni bir neden eklemiştir (geniş açıklama için bkz. Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*, s. 39).

Bu yollar için ortak nokta, yargılamanın yenilenmesi uygun bulunduktan sonra duruşma açılması dışında, incelemenin dosya üzerinden yapılmasıdır. Bu nedenle, daha önce açıklandığı üzere, bu konulardaki dilekçelerin açık seçik, hukuki dayanaklarla ve delillerle donatılmış olması şarttır. Bu konularda söz konusu olabilecek bir eksikliğin sonradan tamamlanması mümkün değildir. İtiraz üzerine verilen karar kesin hüküm oluşturacağına göre, bu noktalar daha da önem kazanmaktadır. (Bu konularda ayrıntılı açıklama için, bkz. Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*).

BÖLÜM 5

ŞAHSİ DAVANIN TEMEL İLKELERİ VE UYGULAMADA ŞAHSİ DAVA

ŞAHSİ DAVA NEDİR; ŞAHSİ DAVALIK SUÇLAR; ŞAHSİ DAVA AÇMA SÜREYLE SINIRLI MIDIR; ŞAHSİ DAVAYI KİM AÇABİLİR VE ŞAHSİ DAVA NASIL AÇILIR; ŞAHSİ DAVANIN TAKİBİ;

1. Şahsi Dava Nedir?

Şahsi dava, Türk ceza yargılaması sisteminde uygulanan özel bir yargılama yoludur.

Şahsi davanın en temel özelliği, bu davanın suçtan zarar görenin açıp yürüttüğü bir ceza davası olması, kamu adına görev yapan savcının bu yargılamanın dışında kalmasıdır.

Bu niteliği ile şahsi dava bir istisnai yoldur. Ancak belirtmek gerekir ki, şahsi dava aynı zamanda demokratik bir yoldur; çünkü suçtan zarar görenin kendi iradesi ve isteği ile başlatabildiği bir yargılama yöntemidir.

2. Şahsi Davalık Suçlar

Bu suçları CMUK'un 344. maddesi sayar. Burada sayılanların dışında kalan suçlar için şahsi dava yolu kapalıdır. Bu niteliğiyle burada bir numerus clausus (sınırlı sayı) ilkesi vardır.

344. maddedeki sayım ilginçtir. O kadar ki, yasa koyucu ince bir tahlille, bazı suçları bu sınıfa dahil ederken, bunların ağırlaşmış halini kapsam dışında bırakmıştır. Örneğin, gündüz konut dokunulmazlığını bozma şahsi davalıktır. Fakat bu suç gece işlenirse, şahsi davalık değildir.

344. madde şahsi davaya açık suçları sekiz bent halinde sayar. Bunların ortak özellikleri kişiyi yakından ilgilendiren suçlar oluşlarıdır. Bu suçlarda, kamusal çıkardan çok kişisel çıkar ön plana çıkar.

Bu kapsamda yer alan suçlar yönünden dikkat edilecek hüküm, 344. maddenin 8. bendidir. Bu bentte yasa koyucu, edebi ve sınai mülkiyetlere ve güzel sanatlar mülkiyetine dahil suçları şahsi davalık olarak belirtmiştir. Markalar Kanunu'nda yer alan suçlar, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan bazı suçlar, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yer alan suçlar için şahsi dava açılabilir.

3. Şahsi Dava Açma Süreyle Sınırlı mıdır?

Bu soruya cevap ararken bazı hususların dikkaten kaçırılmaması gerekir.

CMUK'un sistemi incelendiğinde, şahsi davalık suçların büyük çoğunluğunun şikâyete bağlı suçlar oldukları görülür. Bu nedenle öncelikle bu konuda TCK'nin 108. maddesini göz önünde bulundurmak gerekir. Buna göre, failin ve fiilin öğrenilmesinden başlayarak altı ay içinde şikâyette bulun-

mak şarttır. Bu şart yerine getirildikten sonra, bir şahsi dava açmak için ayrıca bir süre yoktur. Şahsi dava, somut olaydaki şahsi davalık suç için TCK'nin 102. maddesinde öngörülen dava zamanaşımı süresi içinde açılabilir.

Şahsi dava ile şikâyet arasında bu ilişki kurulunca, uygulamada çoğu kez yapıldığı gibi, 6 ay içinde şahsi dava açıldığında, şikâyet ve şahsi dava birlikte gerçekleşmiş olmaktadır. Dava açan kişinin iradesi şikâyet iradesini de kapsayacağından, ayrıca bir şikâyet şartının gerçekleşmesi, haklı olarak, aranmamaktadır.

Türk hukuk sisteminde, şahsi davanın açılmasında süre konusu ele alınırken, bir noktaya açıklık getirmek gerekir. Bazı özel yasalarda yer alan suçlar için şahsi dava açılabilir. Bu yasalarda şahsi dava açmak süreyle sınırlıdır. Yasa koyucu, bu suçlarda dava açma süreleri öngörmüştür. Bu sürelerle uymak zorunludur. Yasada öngörülen sürelerle uyulmadığında, açılmış olan bir şahsi dava reddedilecektir. Örneğin, FSEK'te yer alan fikri mülkiyete tecavüz suçlarında şahsi dava süreye bağlıdır.

4. Şahsi Davayı Kim Açabilir ve Şahsi Dava Nasıl Açılır?

Şahsi davalık suçlar sulhlük ve asliyelik işlerdendir. Bu nedenle bu konuda görev kavramını göz önünde bulundurmak gerekir. Ayrıca yerel yetki kurallarını da CMUK'un genel kurallarına göre belirledikten sonra, şahsi bir dava, sulh ceza ya da asliye ceza mahkemesinde açılır.

Davacı, gerçek ya da tüzel bir kişi olabilir. Burada önemli olan nokta suçtan zarar gören sıfatına sahip olmaktır; yani işlenen bir fiilin muhatabı olmak, o suçtan zarar görmek, o fiil sonucu haklı bir çıkarı zedelenmiş olmaktır.

Tüzel bir kişi adına açılacak şahsi davalarda, o tüzel kişiyi temsil yetkisine sahip kişi ya da organın davayı açması şarttır.

Şahsi dava, avukat sıfatını taşıyan bir vekille açılabilir. Bir ceza davası türü olarak şahsi davada iddialık görevinin uzman bir hukukçu yardımı ile yürütülmesi uygun olur.

Küçükler ve öteki yasal temsilcisi bulunanlar için şahsi dava yasal temsilciler tarafından açılır. Bu konuda 1942 tarihli bir İBK dikkatten kaçırılmamalıdır. Bu karara göre, şahıslarına karşı işlenmiş olan suçlardan dolayı, temyiz kudretine sahip olan küçükler dava ve şikâyet hakkına sahiptirler. Bu kişiler, haklarını yasal temsilcilerinden bağımsız olarak kullanabilirler. Bu karar halen geçerliğini korumaktadır. Fakat şahsi dava konusundaki ilkelerle bağdaşmamaktadır. (Bu konuda ayrıntı için bkz. Yurtcan, *Şahsi Dava*).

Yukarıda sözü edilen İBK dışında, şahsi davayı açmak için reşit olmak şarttır; kısıtlı olanlar ya da küçükler şahsi dava açamazlar.

Şahsi dava mahkemeye verilecek dilekçe ile açılır. Bu dilekçenin kaç adet verileceğini hesaplarken şu formül uygulanır: sanık sayısı + savcılık nüshası + mahkeme dosyası nüshası.

Savcılık için bir nüsha dilekçenin mahkemeye verilmesi şarttır; çünkü savcılık aslında şahsi davanın dışındadır, fakat açılan her şahsi davadan haberdar edilmek gerekir. CMUK'un 346. maddesi, savcılığa her şahsi davalık olayda, kamu yararı gördüğünde kamu davası açmak ya da açılmış bir şahsi davaya, hangi aşamada olursa olsun girmek ve bunu kamu davasına çevirmek yetkisini verdiği içindir ki, her şahsi dava dilekçesinin bir nüshası savcılığa gönderilir.

Bu işlemi mahkeme yapar. Uygulamada savcılar dilekçelere “görüldü” kaydını düşerek, şahsi davanın dışında kalacaklarını beyan etmektedirler.

Şahsi dava dilekçesinde şu sıra izlenir:

– İlk şahsi davacı gösterilir ve varsa vekili belirtilir. Bu kişilerin adresleri dilekçede yer alır. Tebligat yönünden bu husus önem taşır.

– Sonra sanık/sanıklara yer verilir. Bu kişilerin adreslerinin doğru olarak tespiti, şahsi davadan sonuç alınması bakımından hızlandırıcı bir husustur.

Şahsi dava bir ceza davasıdır. Bu nedenle bu dava ile suçlanan kişiler için kullanılacak olan terim “sanık” terimidir. Uygulamada görüldüğü gibi, “şahsi davalı” gibi bir terimin kullanılması yanlıştır.

– Dilekçede daha sonra olay anlatılır. Bu anlatımda ayrıntıdan kaçınmak, dilekçeyi okuyan yargıcın olayda sanıklara hangi suçun isnad edildiğini anlamasını kolaylaştırmak gerekir.

– Dilekçede “hukuki değerlendirme” başlığı altında bir bölüme yer vermek faydalıdır. Bu bölümde davacı yönünden hangi suçun söz konusu olduğu, olayda bu suçun unsurlarının nasıl gerçekleştiği bir kez daha vurgulanır.

– “Deliller” bölümü dilekçede mutlaka yer almalıdır.

Delillerin neler oldukları açık bir biçimde belirtilmelidir. Özellikle tanıklar yönünden, bu kişilerin ad ve soyadları, adreslerinin doğru tespiti önem taşır.

– Dilekçenin sonunda, sanıklardan şikâyetçi olduğu belirtilmeli, sanıkların yargılanmaları ve cezalandırılmaları istenmelidir.

5. Şahsi Davanın Takibi

Şahsi dava açıldığında, CMUK sistemine göre, mahkemenin öncelikle bu dilekçeyi savcılığa ve sanık/sanıklara göndermesi gerekir.

Bu dilekçenin savcılığa gönderilmesinin nedeni, duruşma öncesi, savcılığın şahsi davayı kamu davasına dönüştürme konusundaki düşüncesini öğrenmek amacıdır.

Dilekçe aynı zamanda sanık/sanıklara da gönderilecektir. Bu yolla onların kendilerini savunması olanağı tanınacaktır. Savunma tarafı bu konuda değişik yönlerden olaya yaklaşabilecektir. İlk olayda şahsi davanın açılıp açılmayacağı üzerinde durulabilecektir. Öte yandan olayda, dilekçede belirtildiğinin aksine, bir suçun oluşup oluşmadığı tartışılabilecektir. Bu noktada deliller büyük önem taşıyacaktır.

Mahkeme gerek savcılığın gerek sanık/sanıkların görüşünü aldıktan sonra, bir kanaate varacaktır. Bu kanaat, somut olayda şahsi davalık bir suçun bulunduğu ve bu konuda duruşma açılacağı yönünde ise, duruşmanın açılmasına karar verecektir.

Bu karar üzerine, uygulama terimi ile "dosyanın tensibi"ni yapacak, duruşma gün ve saatini belirleyecek ve davacıyı, varsa vekilini, sanık/sanıkları, varsa müdafilerini, tanıkları duruşmaya çağıracaktır.

Yukarıdaki yolun sonunda mahkeme olayda açılmış bulunan şahsi davayı reddedebilir. Bu karara karşı itiraz yolu açıktır. Yargıtay'ın bu yolu açması isabetli olmuştur.

Uygulamada yukarıda çizdiğim tablonun yaşanmadığı gerçeği vardır. Mahkemeler şahsi dava dilekçelerini aldıklarında, bunları hemen "esas defteri"ne kaydetmekte, ten-

sip yapmakta ve duruşma gününü belirleyerek, tarafları duruşmaya çağırmaktadırlar. Oysa şahsi davanın CMUK sisteminde bir ön yargılama aşaması vardır. Bunun amacı açıktır. Bu aşamada, yukarıda anlatıldığı üzere, bir eleme ve ayıklama görevi yerine getirilecektir. Bu yapılmadığı içindir ki, uygulamada mahkemelerdeki şahsi davalık işlerin sayısı artmaktadır.

Şahsi davanın duruşması, CMUK'taki istisnaların dışında, kural olarak kamu davasının duruşması ile birlik gösterir.

Şahsi davada en önemli nokta, şahsi davacının duruşmada temsilidir. Yasaya göre, şahsi davacı ya da vekili her oturumda mutlaka hazır bulunacaktır. Bu husus şahsi davanın niteliğinden doğar. Şahsi dava, savcının katılmadığı bir ceza davası türüdür ve bu nedenle de yasa koyucu, davacının mutlaka temsilini istemektedir. Davacının ya da vekilinin duruşmada hazır bulunmaması, yasada davadan vazgeçmek olarak yorumlanmaktadır.

Şahsi davacı bizzat ya da vekili duruşmada hazır bulunmadığında, mahkeme bir kararla davanın düşmesine karar verir.

Bu nedenle şahsi davacı vekili olan bir avukatın mazereti nedeniyle duruşmada bulunamayacak olduğu durumlarda, önceden dosyaya bir mazeret dilekçesi koyması şarttır. Bu dilekçe davanın düşmesini önleyecektir. Bu yol uygulanmadığında, mahkemenin düşme kararı ancak eski hale getirme yoluyla kaldırılabilir ki, bu yoldan geçmek ve başarı elde etmek çok zordur.

BÖLÜM 6

KAMU DAVASINA MÜDAHALENİN TEMEL İLKELERİ VE UYGULAMADA MÜDAHALE

KAMU DAVASINA MÜDAHALE NEDİR; KİM MÜDAHALE İSTEMİNDE BULUNABİLİR; MÜDAHALE İSTEMİ NE ZAMAN YAPILIR; MÜDAHALE İSTEMİNİN USULÜ; MAHKEMENİN MÜDAHİLLİK KARARI VERME ZORUNLULUĞU; MÜDAHİL DAVAYI TAKİP ETMEK ZORUNDA MIDIR; MÜDAHALENİN DİĞER ÖZELLİKLERİ

1. Kamu Davasına Müdahale Nedir?

Kamu davasına müdahale, Türk ceza yargılaması sisteminde özel bir yargılama yoludur. Bu yol CMUK'un 365. ve sonraki maddelerinde düzenlenmiştir.

Kısaca müdahale, son dönemlerde kullanılan terimle "katılma", savcının kamu davası açarak toplum adına iddia görevini yaptığı olaylarda, suçtan zarar gören sıfatını taşıyan kişinin, savcının yanında kişisel iddiacı olarak görev yaptığı bir yoldur.

Türk sisteminde, bazı Batı ülkelerinin aksine, suçtan zarar görme şartının gerçekleştiği her suçta müdahale mümkündür.

Uygulamada, devlete ve kamu idaresine karşı işlenen suçlarda, müdahalenin söz konusu olduğunu, bu görevin devleti temsil eden “hazine vekilleri” adıyla anılan avukatlar tarafından yapıldığı belirtilmelidir.

Bu konuda en tipik iki örnek şunlardır:

- 1918 sayılı Kaçakçılık Yasası’ndan doğan suçlarda gümrük idaresi adına müdahale,
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’ndan doğan suçlarda defterdarlıklar adına müdahale.

2. Kim Müdahale İsteminde Bulunabilir?

Müdahil olabilmek için suçtan zarar gören sıfatını taşımak gerekir. Suçtan zarar gören sıfatı, bir suç teşkil eden fiil ile haklı çıkarları zedelenen kişilere verilir.

Suçtan zarar görenler gerçek kişi olabilecekleri gibi, tüzel kişiler de olabilir. Tüzel kişiler yönünden bir tüzel kişiliğin suça muhatap olması ve bundan zarar görmesi temel şarttır.

3. Müdahale İstemi Ne Zaman Yapılır?

CMUK’taki düzenleme, müdahaleyi bir kamu davasının açılmış olması şartına bağlamıştır. Bu nedenle kamu davası açılmadan önce müdahale isteminde bulunulmaz; bulunulsa bile, bu istem göz önünde tutulmaz.

Uygulamada bu istem duruşmada yapılmaktadır. Uy-

gun olan zaman da budur. Duruşma sonuçlanıncaya kadar, müdahale istenebilir. Bu bilginin doğru kullanılması için, Türk sisteminde duruşmanın tek olduğu, parçalara ayrılan kısımların celseler, diğer terimiyle, oturumlar olduğunun bilinmesi gerekir. Bu açıklamalara göre, mahkeme hüküm verinceye kadar müdahale isteminde bulunulabilir.

Türk ceza yargılaması sistemi, mahkemeler hüküm verdikten sonra, hükme karşı temyiz yoluna giderek müdahaleyi kabul etmez. Bu noktada, temyiz sonucu Yargıtay hükmü bozduğunda, dosya tekrar esas mahkemesine geldiğinde, müdahale istenebilecektir.

4. Müdahale İsteminin Usulü

Yasada açıklık olmamasına rağmen, kökleşmiş Yargıtay uygulaması sonucu, müdahale istemi dilekçeyle yapılır. Mahkemeler sözlü müdahale isteklerini kabul etmezler.

Müdahale dilekçesinde dikkat edilecek nokta, açılmış bulunan davanın konusunu oluşturan suçta, istekte bulunan gerçek ya da tüzel kişinin suçtan zarar görmüş olmasıdır.

Müdahale dilekçesinde bu hususa açıklık getirilir ve sanık/sanıkların cezalandırılması istenir.

Bu dilekçe ile suçtan doğan zararların giderilmesi de istenebilir. Teorideki terimiyle, bu şahsi bir hak davasıdır. Bu dava, müdahale ile birlikte ceza mahkemesinde açılabilir. Bunun için müdahale dilekçesinde bu istemin yapılması yeterlidir. İstenirse, bu istemi içeren bir dava hukuk mahkemesinde de açılabilir. Kanaatimce uygun olan yöntem, ayrı bir hukuk davası açmaktır.

5. Mahkemenin Müdahillik Kararı Verme Zorunluluğu

Müdahillik, ceza yargılamasında hukuki bir statüdür; başka bir anlatım ile müdahil, yargılamada bir süjedir.

Bu süjeliğin kazanılması, mahkemenin müdahilliğe karar vermesi ile mümkündür. Müdahilin ya da vekili olan avukatın bu kararın verilmesine dikkat etmesi gerekir. Bu karar verilmedikçe, suçtan zarar gören müdahil olmaz, uygulama dili ile, müşteki olarak kalır.

Mahkeme, müdahale istemi üzerine, savcının ve savunmanın mütalaasını alır. Bu mütalaa üzerine karar verir. Bu karar olumlu ise, müdahil artık o yargılamada kişisel iddiacıdır ve yasanın kendisine tanıdığı hakları kullanır. Mahkeme müdahale istemini reddettiğinde, bu karara karşı başvurulacak kanun yolu itirazdır. İtirazın temeli, yargılamada hakları ihlal edilen üçüncü kişi olmak ve bundan yararlanmak suretiyle, mahkemenin red kararına itiraz etmektir. Bu hakkın temeli, mahkeme kararlarına karşı, itirazı öngören CMUK'un 298. maddesidir.

Müdahil kendini bir vekille temsil ettirebilir. Mahkeme, müdahilin bizzat bulunmasını istemediği takdirde, müdahil vekili olan avukat yargılamada müdahilin haklarını kullanacaktır.

6. Müdahil, Davayı Takip Etmek Zorunda mıdır?

Müdahillik bizim yargılama sistemimizde kolay bir statüdür, çünkü müdahilin ya da vekilinin davayı takip zorunluluğu yoktur. Dava takip edilmediğinde, müdahillik statüsü kaybedilmez, fakat yargılamadaki kişisel iddialık fırsatları kaçırılmış olur. Mahkeme, müdahil ya da vekili

linin hazır bulunmadığı oturumlardaki işlemleri tekrarlamaz. Bunun için, müdahil ya da vekili, hazır bulunamayacakları oturumlardan önce mahkemeye mazeret bildiren dilekçe vermelidirler.

CMUK'un, duruşmada hazır bulunmamaya ve mazeret bildirmemeye rağmen, müdahilliğin kaybını öngörmemiş olması, bir rastlantı değildir. Müdahale, kamu davası ile birlikte yürüyen bir yoldur. Kamu adına savcılık iddia görevini yaptığına göre, yasa koyucu müdahilin hazır bulunmamasını bir hak kaybı olarak görmemiştir.

Bu yönüyle müdahale şahsi davadan ayrılır. Şahsi davada, davacı ya da vekili hazır bulunmaz ve mazeret bildirmezlerse, mahkeme davanın düşmesine karar verir, çünkü şahsi dava kişinin savcı olmaksızın açtığı ve yürüttüğü bir ceza davasıdır.

7. Müdahalenin Diğer Özellikleri

Müdahil, yargılamadaki hakları kullanır. Bunların başında dosyaya delil ibraz etmek, tanık dinletmek, bilirkişi incelemesi, keşif istemek, esas hakkındaki iddiaları bildirmek, kanunyollarına başvurmak gelir.

Müdahil, mahkemece verilen hükmü temyiz edebilir, fakat duruşmalı inceleme isteyemez. Yasada bu yöntem öngörülmemiştir. Ayrıca müdahil ya da vekili, duruşmalı yargılamada Yargıtay'da hazır bulunmak yetkisine de sahip değildir.

BÖLÜM 7

MÜDAFİNİN YETKİLERİ

MÜDAFİNİN GÖREVLENDİRİLMESİ, MÜDAFİ SANIKTAN BAĞIMSIZDIR; MÜDAFİNİN VEKÂLETNAME İBRAZİ; MÜDAFİ SAYISI; MÜDAFİNİN GÖREV VE YETKİLERİ; MÜDAFİDEN YARARLANMADA DGM SİSTEMİ

1. Müdafinin Görevlendirilmesi

Müdafii, sanığın savunmasını üstlenen uzman kişidir. Uzmanlığı, hukuk öğrenimi görmüş, avukatlık sıfatını kazanmış olmasından kaynaklanır.

Müdafii ya sanık seçer ya da müdafii atanır. 1992 reformundan sonra, atamayı ve görevlendirmeyi barolar yapar. Yetki, yargılama ya da soruşturmanın yapıldığı yerdeki barodur. Baro, yasal yetkisini kullanarak bir avukatı müdafilik ile görevlendirdiğinde, bu görevin mazeretsiz yerine getirilmemesi disipline aykırılıktır. Müdafii bunun sonuçlarına katlanır.

2. Müdafî, Sanıktan Bağımsızdır

Müdafî, sanığın yardımcısıdır; fakat ondan bağımsızdır. Bu nedenle yasanın verdiği yetkileri kullanır, sanığı temsil eder. Bu çerçevede, sanığın hazır bulunmadığı yargılamada görev yapma hakkına sahiptir.

Ülkemizde 1973 yılına kadar bu konuda tereddütler yaşanmıştır. Hatta sanığın hazır bulunmadığı duruşmaya müdafinin alınmaması gibi bir yöntem dahi uygulanmıştır. 1973 yılında 1696 sayılı Yasa'yla CMUK değiştirilmiş, bu kapsamda 227. madde yeniden kaleme alınmış, konuya açıklık getirilmiştir. Müdafî, sanıktan bağımsız olarak yargılamada savunma görevini yapar. Bu görevin kapsamında, sanık hazır olmadığında onu temsil etmek de vardır.

3. Müdafinin Vekâletname İbrazı

Uygulamada noterde düzenlenen vekâletname, sanık tarafından seçilen müdafinin hizmet belgesidir. Mahkemeler ve savcılıklar sanıkların bu konudaki beyanlarını kabul etmezler.

Müdafî duruşmada vekâletnamesini ibraz eder ve müdafîlik görevine başlar. Bazı mahkemelerin bu konuda "kabul kararı" vermeleri hukuka aykırıdır.

Müdafî bir oturuma vekâletnamesiz katılabilir. Mahkemeler bunu hoşgörü ile karşılarlar. Vekâletnameler asıl ya da suret olmadığı sürece, harçlandırılmasının gerekli olduğu unutulmamalıdır.

Müdafiler 1992 reformundan sonra, polis, jandarma ve savcılıklarda, hatta hazırlık soruşturmasında sulh ceza hâkimi önünde vekâletname ibraz etmeksizin görev yap-

bilirler. CMUK bu reformla savunmayı güçlendirmek istemiş, vekâletname eksikliğinin sanığı müdafisiz bırakmasını önlemeyi amaçlamıştır.

4. Müdafî Sayısı

1992 reformu bu noktaya da açıklık getirmiştir.

Bugün için polis ve jandarmada görev yapacak müdafî sayısı birdir. Bu sayı savcılıkta üçtür. Duruşmada sayı sınırlaması yoktur. Fakat bu konuda hukukun genel ilkesi olan “hakkın kötüye kullanılması” kavramının uygulanması gerektiğini belirtmek isterim. Mahkeme, bir olayda, savunma hakkının, müdafî sayısındaki çoklukla kötüye kullanıldığı kanaatine vardığında, müdafî sayısını sınırlayabilir. Bu sınırlama çerçevesinde, hangi müdafîlerin savunmayı üstleceğini sanığa bırakmak uygun olur.

5. Müdafinin Görev ve Yetkileri

Buradaki üst kavram, savunma kavramıdır. Sanığın savunmasının gerektirdiği her şey, müdafinin görevine girer. Yasalar bu konuda hassas normlar getirmektedir. Özellikle CMUK’un 308. maddesi bu noktada hatırlanmalıdır. 308. maddeye göre, savunma hakkının her türlü sınırlaması, hükmün mutlak bozulması için bir nedendir. Bunu göz önünde bulunduran mahkemeler, bu konuda haklı olarak hata yapmama gayreti içindedirler.

1992 reformundan sonra, hazırlık soruşturmasında dahi müdafîlerin sanıklarla görüşme, ifade ve sorgu sırasında sanıklara hukuki yardımda bulunma hakkı ile donatıldıkları bilinmelidir. Bu nedenle gerek polis, jandarma; gerekse

MÜDAFİNİN
YETKİLERİ

savcılık, sulh ceza yargıcı önünde, müdafî sanığın ifadesi ve sorgusuna gerekli müdahaleleri yapabilir. Sanığın savunması için gerekli gördüğü hususları aydınlatmak için çaba harcayabilir.

Duruşma aşamasında bu hak en geniş biçimde kullanılacaktır.

Bu noktada bir önemli ilkeyi tekrar belirtmekte fayda vardır: Bizim sistemimizde bugün müdafî avukata söz verilmez, o söz ister ve istemlerini dile getirir ve düşüncelerini açıklar.

6. Müdafiden Yararlanmada DGM Sistemi

Buraya kadar yapılan açıklamaların DGM'lerde ne kapsamda uygulanacağını da belirlenmesi şarttır, çünkü 3842 sayılı Yasa bu alanda bazı istisnaları öngörmektedir.

Bu istisnalar şunlardır:

- Yasanın 136. maddesinde yer alan, müdafiden yararlanma, müdafî sayısının sınırlandırılması, yakalananlarla ve tutuklularla müdafileri serbestçe görüştürme ilkeleri,
- Barolar tarafından isteyenlere müdafî atanması ile bazı kişilere isteğe bakılmaksızın müdafî atama (mad. 138),
- Müdafî atamasında birden çok kişiye aynı müdafîinin hizmet vermesi (mad. 142),
- Müdafinin dosyayı inceleme yetkisinin yeni düzenlemesi (mad. 143),
- Müdafilerle sanıkların ve yakalananların yazışmalarını denetlememe (mad. 144),

– Barolar tarafından atanan müdafilere devletçe verilen ödenekten ödeme yapma (mad. 146).

konusundaki yeni düzenlemeler DGM’lerde uygulanmayacaktır. Bu konuda 3842 sayılı Yasa’nın 31. maddesinin hatırlanması gerekir.

Ancak bir noktaya dikkat çekmek gerekir: 4229 sayılı Yasa, 03.06.1997 tarihinde DGM Yasası’nın 16. maddesini yeniden canlandırmıştı. Maddenin yeni düzenlemesinde, müdafî tutuklu sanıkla her zaman görüşebilirdi. Gözaltında bulunan bir kişi için yargıç kararı ile gözaltı süresi uzatılmış olursa, müdafiler bu kişilerle de her zaman görüşmek hakkına sahiptiler.

Yasa koyucu aynı madde de daha sonra bazı sınırlamalar getirmişti. Buna göre, kamu davası açılıncaya kadar yargıç, sanık tarafından bilinmesini uygun görmediği hususların kendisine bildirilmesini yasaklayabilirdi. Ayrıca, tutuklama nedenine göre, yargıç gerek gördüğünde, kamu davasının açılmasına kadar, sanık ile müdafinin görüşmelerinde bizzat yargıç hazır bulunabileceği gibi, bir naip yargıç ya da istinabe olunan yargıç hazır bulunabilirdi.

DGM Yasası’nın 16/son maddesinde yer alan bu hüküm, 26.03.2002 tarihli, 4748 sayılı, Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun’un 7/c maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu durumda müdafiler tutuklularla ve gözaltına alınmış olan kişilerle her zaman görüşebileceklerdir.

Ancak müdafinin hazırlık soruşturması aşamasında ifade sırasında sanığa yardımcı olması mümkün değildir. 3842 sayılı Yasa’nın 31. maddesi, CMUK’un hangi maddelerinin DGM sisteminde uygulanmayacağını belirtir. Bu

MÜDAFİNİN
YETKİLERİ

hükümler arasında CMUK'un 135. maddesi de vardır. Bu madde yukarıda belirttiğim hususu kapsamaktadır. Fakat bugün bu maddenin DGM'lerde uygulanma olanağı yoktur. Bu konudaki kesin çözüm, 3842 sayılı Yasa'nın 31. maddesini yürürlükten kaldırmaktır. Bu yolla savunmada DGM yargılaması - DGM dışı yargılama farklılığı ortadan kalkacaktır.

BÖLÜM 8

TUTUKLAMA VE HAZIRLIK SORUŞTURMASINDA TUTUKLAMA YARGILAMASI

TUTUKLAMA NEDENLERİ VE KOŞULLARI; HAZIRLIK SORUŞTURMASINDA TUTUKLAMA YARGILAMASI VE KANUNYOLLARI; TAHLİYE İSTEMİ VE KANUNYOLU; SORGU İÇİN TUTUKLAMA; AYNI SANIK HAKKINDA BİRDEN ÇOK TUTUKLAMA KARARININ VARLIĞI; HÜKÜMLE BİRLİKTE TUTUKLAMA VE YURTDIŞINA ÇIKMA YASAĞI

1. Tutuklama Nedenleri ve Koşulları

CMUK'ta 1992 yılında temel değişiklikler yapan 3842 sayılı Yasa'nın 31. maddesi, DGM'lerde yapılacak yargılamalarda ve bu mahkemelerin görev alanına giren suçların soruşturmalarında, CMUK'un 104. maddesinde belirttiğim yasayla yapılan değişikliklerin DGM'lerde uygulanmasını önlemişti.

Bu nedenle 1992 yılından bu yana ülkemizde iki ayrı 104. madde yürürlükteydi. 4723 sayılı Yasa'nın (06.12.2001) 2. maddesi bu sonucu ortadan kaldırdı. Bugün artık DGM'ler de dahil olmak üzere, 3842 sayılı Yasa'nın getirdiği

104. madde yürürlüktedir ve tüm ceza mahkemeleri bu hükmü uygulamaktadır.

Öte yandan sanık hakkında verilen tutuklama kararlarında bugün halen bazı genel ibareler kullanılmakta ise de suçun niteliği, delil durumu, cezanın ağırlığı gibi, yine de verilen tutuklama kararlarını iyi incelemek gerekir. Özellikle delilleri karartma temeline dayanan tutuklamalarda, delillerin büyük çoğunluğu toplandıktan sonra, bu önlemin kaldırılması isteminin temeli güçlenecektir.

Ayrıca tutuklama kararları üzerinde durulurken, Şu temel nokta da gözden kaçırılmamalıdır: 104. maddenin kurduğu yapıda, tutuklamanın temeli suç failinin suç işlediğine dair elde kuvvetli emarelerin bulunmasına bağlıdır. Emare terimini delil olarak anlamak uygun olur.

Yasanın bu bakıő açısı ile, bir olayda suçluluk konusunda kuvvetli delillerin olmadığı bir durumda, tutuklama konusunun gündeme gelmemesi gerekir. Yasada daha sonra yer verilen tutuklama nedenleri, kaçma Şüphesi, delilleri karartma vb. kuvvetli delillerin varlığından sonra araőtırılacak hususlardır. Bu nedenle suçluluğu gösteren kuvvetli delillerin bulunmadığı bir durumda, suç failinin kaçma Şüphesi ya da delilleri karartma nedeniyle tutuklanması hukuksa aykırı olur.

Uygulamada bu nokta gözden kaçmaktadır. Hatta daha yakın bir tahlilde belirtmem gerekir ki, CMUK sisteminde bir fail hakkında savcılığın kamu davası açması için yeterli Őüphenin aranması bir rastlantı değildir. Yasanın düzenlenmesi temel ilkelere uygundur, çünkü tutuklama suçluluğu sabit olmamıő bir failin özgürlüğünün sınırlanması, kendisinin tutukevine konulması demektir. Bunun için yasa tutuklama önlemini uygulamak için kuvvetli Őüpheli aramaktadır.

1992 reformundan sonra iki nokta ön plana çıkmıştır:

– İlkın 104. maddede yer alan “infial uyandırma” nedeni yalnız altı aya kadar hürriyeti bağlayıcı cezaları içeren suçlar için bir tutuklama nedenidir. Bunun daha ağır suçlar için bir tutuklama nedeni olarak kararlara geçirilmesi hukuka aykırıdır.

– İkinci nokta 104/son maddesidir. Burada tutuklamanın çok ağır bir yargılama önlemi oluşu göz önünde bulundurulmuştur. Bu nedenle, bir başka önlemlle o somut olayda amaca ulaşılabilirsek, tutuklama kararı verilmeyecektir ya da verilmiş bir tutuklama kaldırılacaktır. Teoride somut olayla uygulanacak yargılama önlemi arasındaki dengeyi kurma amacına yönelik olarak ifade edilen “oranlılık ilkesi”, 1992 reformu ile 104/son maddede formüle edilerek yasaya geçirilmiştir.

2. Hazırlık Soruşturmasında Tutuklama Yargılaması ve Kanunıolları

Tutuklama nedenlerinin ve koşullarının gerçekleştiği bir olayda, savcılık, yapılan hazırlık soruşturması sonucunda, sanık/sanıkların tutuklanmasını sulh ceza yargıcından isteyebilecektir. 1992 öncesi dönemde bu konudaki mekanizma şöyle işlemekteydi: Savcının tutuklama istemini içeren müzekkeresi yargıca geldiğinde, sulh yargıcı gizli bir oturumla, müdafii katılmaksızın, sanığın sorgusunu yapmakta ve onun tutuklanmasına ya da salıverilmesine karar vermekteydi.

1992 reformu bu mekanizmada temel bir değişiklik yapmıştır:

Savcının tutuklama müzekkeresi üzerine bir duruşma açılmalıdır. Bu duruşmada savcı ve sanıkla müdafii hazır

bulunmalıdır. Konusu yalnızca tutuklama olan bir duruşma ve yargılama yapılmalıdır. Yasanın öngördüğü sistem budur.

Uygulamada savcılar bu yöntemi benimsememekte ısrarlıdır; işlerinin artmaması eğilimindedirler. Oysa, henüz suçluluğu belli olmayan bir kişinin, hatta hakkında henüz bir kamu davası açılmamış bir kişinin özgürlüğünün tartışıldığı unutulmamalıdır. Yargıtay da bu konuda yasadaki hükmü yanlış yorumlayarak, bu çağdaş gelişmenin önünü kapatmak istemektedir. Bir daire kararı olan bu karardan en kısa sürede dönülmelidir (bkz. Yurtcan, *CMUK Şerhi*).

Tutuklama duruşmasında müdafî hazır bulunmak ve sanığa hukuki yardımda bulunmak hakkına sahiptir. Müdafî bunun için vekâletname ibraz etmek zorunda değildir. Yasada bu eksikliğin savunmayı engellememesi düşünülmüştür.

Bu duruşmada öncelikle sanık sorguya çekilir. Sonra müdafî, varsa delillerini ibraz eder ve tutuklamayı önlemek için savunma yapar. Daha sonra savcılık, duruşma sonunda önceki tutuklama isteminden geri dönüp dönmediğini belirtir ve sulh ceza yargıcı kararını verir.

Sanık hakkında tutuklama kararı verilirse, bu karara karşı itiraz yolu açıktır. Bu itiraz süresizdir. Ancak bu itirazın savcının kamu davasını açmasına kadar yapılması gerekir. Savcı kamu davasını açarsa, artık tutuklama kararına itiraz edilemez; esas mahkemesinden sanığın tahliyesi istenir.

İtiraz üzerine asliye ceza yargıcı karar verir. Bu karar kesindir.

Sulh yargıcı, yukarıda anlatılan tutuklama duruşması sonunda sanığın salıverilmesine karar verirse, savcı bu karara karşı itiraz yoluna gidebilir. Asliye yargıcı bu itirazı reddederse, karar kesindir. Sanık serbest kalır.

Ancak asliye yargıcı, savcının itirazı üzerine sanığın tutuklanmasına karar verebilir; bu kararı verdiği takdirde, sanık ya da müdafii bu karara karşı acele itiraz yoluna gidebilir. Bu başvuru bir haftalık süreye tabidir ve itirazı ağır ceza mahkemesi inceler. Bu mahkemenin kararı kesindir.

3. Tahliye İstemi ve Kanunyolu

Tahliye istemi, tutuklama nedenlerinin ortadan kalktığı nedeniyle, tutuklama kararının geri alınması ve sanığın salıverilmesi amacını taşır.

Tahliye istemi, özellikle duruşmada ön plana çıkar. Daha önce duruşmaya ayrılan bölümde bu konu üzerinde durulmuştu. Bu nedenle tekrarından kaçınıyorum.

Bu bölümde ele alınması gereken bir başka husus şudur: Davanın açılması üzerine, dosya esas mahkemesine geldiğinde, mahkemenin tensip yapması gerekmektedir. Bu işlem, duruşmada yapılacak işlemlerin ve duruşma gününün belirlenmesi, duruşmada hazır bulunması gereken kişilerin çağırılmasıdır.

Bu aşamada savunmanın kullanabileceği, tutuklu sanığın tahliye ettirebileceği bir olanak vardır. Buna uygulamada “tensiple tahliye” adı verilmektedir.

Bu mekanizma şöyle işleyecektir: Dosya esas mahkemesine geldiğinde, sanık/müdafii bu mahkemeye bir dilek-

çe vererek sanığın tahliyesini ya da gıyabi tutuklu ise, tutuklama kararının kaldırılmasını isteyecektir. Dilekçede bu istemin tensiple birlikte değerlendirilmesine, bu konuda duruşmadan önce bir karar verilmesine açıklık getirmek şarttır. Aksi halde mahkeme bu istemi duruşmada ele alabilir.

Uygulamada bu yol kullanılmaktadır. Savunmanın faydalanması gereken bir olanaktır. Her zaman sonuç alındığını söylemek güçtür. Fakat özellikle suçun unsurlarının oluşmadığı ya da iştirak halinde işlenen suçlarda, sanığın suça iştirak etmediğini gösteren delillerin sunulması halinde, başarı şansı yükselmektedir.

Mahkeme tensiple tahliye istemini ya da duruşmadaki tahliye istemini reddettiğinde, bu karara karşı itiraz yolu açıktır.

Mahkeme, duruşmada yapılan bir tahliye istemini reddettiğinde, bu karara karşı itiraz yolu açıktır. 1992 reformuna kadar bu konuda tereddüt edilmiştir. Yasada açık bir ibare olmadığından, bu yol kapalı tutulmuştur. 1992 reformunda bu yol açılmıştır; 298. maddeye açıklık getirilmiştir. Buna göre tahliye istemi reddedildiğinde, bu karara karşı bir üst mahkemede itiraz etmek mümkündür. Bu konuda sulh, asliye, ağır ceza basamaklarını hatırlamak gerekir. Böyle bir istem bir ağır ceza mahkemesi tarafından reddedilmişse, bu itirazı en yakın ağır ceza mahkemesi inceler. Bir yargı çevresinde, ağır ceza mahkemesi birden çok daireye ayrılmışsa, bu itiraz için dosya en yakın ağır ceza mahkemesine gönderilmez; itirazı numara olarak bir sonraki mahkeme inceler. Örnek: Tahliye istemini İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi reddetmişse, itirazı İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi inceler.

4. Sorgu İçin Tutuklama

Ugulamada sık karşılaşılan bir durumdur. Sanık sorgu- su, duruşmada mutlaka yapılması gereken bir işlemdir. Bu nedenle, sanık öncelikle celpname ile çağrılır. Gelmediği, mazeret de bildirmediği takdirde, ihzaren celp edilir, yani kolluk zoruyla getirilmek istenir. Bu çaba da sonuçsuz kaldığında, mahkeme sanık hakkında CMUK'un 223. ve 229. maddelerine göre tutuklama kararı verir.

Bu tutuklama özel bir tutuklamadır; amacı sanığın sor- gusunu yapabilmektir. Bu niteliği ile genel tutuklamadan ayrılır. En önemli özelliği sonucu bakımındandır. Sorgu için tutuklama, sanık sorguya çekildiğinde kendiliğinden kalkar.

Ugulamada mahkemeler bu kararı sorgu için tutukla- ma kararını vermekte, hatta sanık mahkemeye geldiğinde, duruşma günü beklenmeksizin sorgusunun yapılacağı ka- rarda açıklanmaktadır.

5. Aynı Sanık Hakkında Birden Çok Tutuklama Kararının Varlığı

İlk belirtilmesi gereken nokta şudur: Bugün için ceza mevzuatımızda, aynı sanık için her fiilinden ötürü ayrı bir tutuklama kararı verilmesi/verilmemesi konusunda açık bir norm yoktur.

Ugulama bu konuyu çözmüştür. Sanık için ayrı ayrı tutuklama kararı verilmektedir. Bu konuda uygulamayı şekillendiren husus, birden fazla suç işleyen sanık için dü- zenlenen hazırlık evrakı sayısıdır. Birden çok suç için tek bir hazırlık evrakı düzenlenmişse, tüm suçları kapsayan tek bir tutuklama kararı verilmektedir. Her suç için ayrı

ayrı hazırlık evrakı söz konusu ise, birden çok tutuklama kararı verilebilmektedir. Genel uygulama her suç için ayrı bir hazırlık evrakı düzenlemek şeklindedir. Bu konuya yön veren bir başka nokta şudur: Faile yüklenen suçların soruşturma ve yargılaması değişik yargılama yöntemlerini (genel kurallar ya da 3005'e tabi olmak gibi) gerektiriyorsa, hazırlık evrakı ayrılmaktadır. Ancak dikkat edilecek nokta şura-
dadır: Sanığın birden çok suçu arasında fiili ve hukuki bağ-
lantı (irtibat) varsa, uygulamada tek bir hazırlık evrakı düzenlemek gerekecektir.

Bu bağlamda sorulacak olan soru şudur: Bu varsayım-
da, tutuklulukların süreleri nasıl hesaplanacaktır?

Bu soruya cevap aranırken, cevabın iki hususta büyük önem taşıdığı vurgulanmalıdır.

İlkin 3842 sayılı Yasa (1992) CMUK'un 110. maddesini canlandırmış ve tutukluluk sürelerini yeniden düzenlemiştir. Bu yeni düzenleme, tutuklu işlerin hangi sürelerde bitirilmesi gerektiğini içermektedir. Konuya açıklık getirmek bakımından hemen belirtmeliyim ki, yasa koyucu, hakkında tutuklama kararı verilmiş ve tutukevine konulmuş bulunan sanıklar için bir düzenleme yapmıştır. Yoksa gıyabi tutuklu sanıklar için bu sürelerin işleme söz konusu değildir.

Bu açıklamanın ışığı altında konuya yaklaşıldığında, hakkında birden çok tutuklama kararı bulunan sanık için 110. maddedeki süreler nasıl işleyecektir?

Uygulamanın çözümü şudur: Bu konu tutukevi savcılar tarafından takip edilmektedir. İzlenen yöntem, tutuklama kararlarını tarih sırasına koymak, bir önceki numaradaki tutukluluk sona ermedikçe, numara olarak izleyen tutuklama kararı infaz edilmemekte, beklemede kalmaktadır.

Bunun sonucu olarak da infazı süren tutukluluk dışındaki tutuklamalar için süre işlememektedir.

Aynı sanık için birden çok tutuklamanın söz konusu olduğu varsayımında, bir başka ele alınması gereken nokta şudur: Uygulamada mahkemeler sanıkların suçlandıkları fiillerin cezasına bakarak, tutukluluğu kısa ya da uzun tutmaktadırlar. Bu konuda yerleşik terminoloji, suçun vasfı ve mahiyeti, kanunda öngörülen ceza olarak gösterilebilir.

Bunun altında şu gerçek yatmaktadır: Sanıklara yapılan suçlamalar ağırlaştıkça, tutukluluk süresi uzamaktadır. Bu konuda mahkemeleri şartla salıverilme süreleri sınırlamaktadır. Mahkemelerin şartla salıverilme sürelerinden daha uzun süre ile sanıkları tutuklu yargılamaları mümkün değildir. Bu nedenle mahkemeler bu konuda çok hassas davranmaktadırlar.

Anlatmaya çalıştığım konunun, hakkında birden çok tutuklama kararı bulunan bir sanık için önemi şuradadır: Böyle bir sanık için tüm tutuklama kararlarının infazı birlikte gerçekleşmeyeceğine göre, daha açık bir deyişle, bunlar infaz için numara sırasına konulacağına göre, infazı başlamamış tutuklamalar için, şartla salıverilme varsayımı açısından da sürenin işlemesi söz konusu değildir.

Aslında mahkemelerin yapması gereken şey, tutuklularının savcılarını ilâ yazışmak suretiyle, konuyu açıklığa kavuşturmalarıdır.

Uygulamada mahkemeler sanıklar hakkında salıverme (bihakkın tahliye) ya da kefaletle tahliye kararı verirken, tutuklu savcılarını ikaz amacıyla, "sanık başka suçtan tutuklu değilse" şartını kararlarında belirtmektedirler. Bu şart, bir sanığın hata sonucu tahliyesini önlemek amacı taşımaktadır.

6. Hükümle Birlikte Tutuklama ve Yurtdışına Çıkma Yasağı

Konuya önce bir açıklama ile başlamak uygun olur. Başlıkta yer verilen “hüküm” terimi, CMUK’un 253. maddesi anlamındaki hükümdür. Bu demektir ki, mahkeme duruşma sonunda uyuşmazlığı çözmekte ve sonucu belirlemektedir.

Buradaki hüküm, sanığın mahkûmiyeti olarak anlaşılmalıdır, çünkü mahkeme tutuksuz olarak yargılanan bir sanık hakkında hükümle birlikte yargılama önlemine başvurmaktadır.

Bu önlem tutuklama ya da yurtdışına çıkma yasağı olarak gerçekleştirilebilir.

Uygulamada tutuksuz yargılanan sanığın kaçmasını akla getirebilecek ağırlıkta bir sonucun ortaya çıkması halinde yukarıdaki önlemler söz konusu olmaktadır.

Bu sonuç DGM’lerde daha sık karşımıza çıkarken, ağır ceza mahkemeleri de –kesin bir ölçüt olmamakla birlikte– 10 yıl ve daha ağır hapis cezalarına mahkûmiyet halinde, öncelikle tutuklama kararı vermektedir.

Bu bölümde mahkemenin bu kararlarına karşı gidilecek olan kanun yolu da ele alınmalıdır.

Hareket noktamız şudur: Mahkeme, sanığı mahkûm etmiş, hükümle birlikte tutuklanmasına ya da yurtdışına çıkmasının yasaklanmasına karar vermiştir.

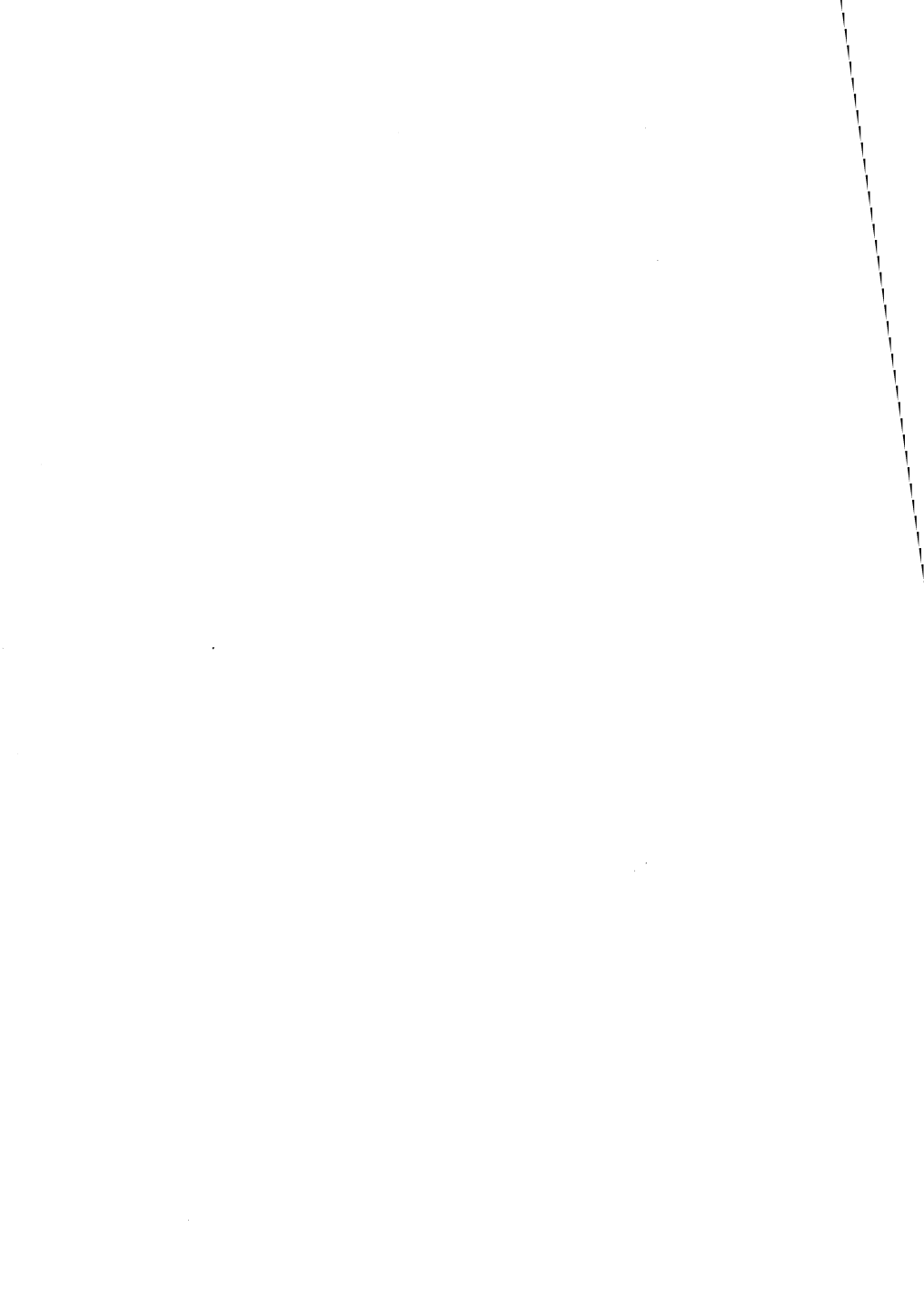
Hükümler, CMUK’un 305. maddesi gereğince temyize tabidir. Bu önlemler de hükümle birlikte ortaya çıktığına göre, acaba bu konuda hükmün temyizi üzerine, Yargıtay mı karar verecektir?

Hayır, böyle bir sonuç doğru olmaz. Bu varsayımda iç içe geçmiş iki sonuç vardır: Bunlardan biri mahkûmiyete dair hüküm, diğeri ise önlem kararıdır. Mahkûmiyet kararı Yargıtay'da tartışılacaktır. Fakat önlem kararları mahkemenin hükümle birlikte verdiği hâkimlik kararlarıdır. Bu konuda itiraz yoluna gidilecektir.

İtiraz, CMUK'un 298. maddesine dayandırılacaktır. Mahkemenin verdiği tutuklama kararına itiraz olunabileceğİ bu maddede açıkça belirtilmiştir. Öte yandan itirazın inceleme makamı tayin edilirken, CMUK'un 299. maddesinin 3. bendinin dikkate alınması şarttır.

Tutuklama konusunda yaptığım açıklamalar yurtdışı yasağı bakımından da geçerlidir. Her ne kadar yasalarımızda bu önlemle ilgili açık normlar yoksa da yurtdışı yasağı da bir yargılama önlemidir ve onun ilkelerine tabidir. Bu nedenle tutuklama konusundaki kurallar kıyasen uygulanır. Bunda tereddütü gerektirecek bir yön yoktur.

Konuya açıklık geirmek bakımından son bir nokta daha belirtilmelidir: Yukarıda açıklamaya çalıştığım üzere, bu tür bir olayda temyiz ve itiraz yolları birlikte ortaya çıktığına göre, önce mahallinde itirazın çözülmesi, sonra dosyanın Yargıtay'a gönderilmesi uygun olacaktır.



**CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE
ÖRNEKLERİ**

TUTUKLAMA KARARINA İTİRAZ DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ

Asliye Ceza Mahkemesi Sayın Hâkimliğine

İtiraz eden (sanık): Adı, soyadı, adresi (Bayrampaşa Cezaevi'nde tutuklu).

Müdafii: Av. Adı, soyadı, adresi.

İtiraz olunan karar: Sulh Ceza Hâkimliğinin tarihli ve sayılı tutuklama kararı.

Konusu: Tutuklama kararının itirazen kaldırılarak sanığın tahliyesine karar verilmesi isteminden ibarettir.

İtiraz Nedenleri:

1- Müvekkilim 15 yaşını bitirmemiş bir çocuktur ve yabancıdır.

2- günü, saat sıralarında Beyazıt'ta adındaki bir çocuk, kendisine müdahalede bulunulması ile aralarında tartışma çıkmış ve çocuk ayağı kayarak yere düşmüştür. Müessir fiil neticesi ölüme sebebiyetten müvekkilim küçük tutuklanmıştır.

3- Müvekkilim küçük suçsuzdur, ikametgâh ve kefalet sağlayabiliriz. Suçun maddi ve manevi unsurları yoktur.

NETİCE VE TALEP: Belirttiğim nedenler ve soruşturma evrakı içeriğinin dikkate alınarak küçük ve ailesinin mağduriyetine mahal kalmaması için TUTUKLAMA kararının kaldırılarak tahliyeye karar verilmesini arz ve talep ederiz.

Sanık Müdafii
İmza ve tarih

MÜDAHALE DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

..... Asliye Ceza Mahkemesi

Müdahale Talebinde Bulunan

Müşteki : Adı, soyadı

Vekili : Av. Adı, soyadı, adresi

Sanık : Adı, soyadı

Suç : Müessir fiil

Konusu : Mühadale talebinden ibarettir.

Sanık müvekkilim müşteki’e karşı işlediği müessir fiilinden ötürü şikâyet üzerine sanık hakkında mahkememizde kamu davası açılmıştır.

Suçtan zarar görmüş olmamız nedeniyle bu davaya müdahil olarak kabulümüzü, sanığın cezalandırılmasını saygı ile arz ve talep ederiz.

Müşteki Vekili Av. Adı, soyadı
İmza ve tarih

ŞİKÂYET DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ

..... Cumhuriyet Savcılığı Makamına

Şikâyetçi : Adı, adresi
Vekili : Av. Adı, adresi
Sanık : Adı, soyadı, adresi
Suç : Tehdit, hakaret, konut dokunulmazlı
ğını bozmak
Suç tarihi :/...../.....

Olay : 1- Müvekkilim, sanıkla aynı binada,
İlçesi, Mahallesi, Sokağı'nda, kapı sayılı apartmanda
oturmaktadır. Müvekkilim 4 No.'da sanık da teras kattadır.

2- Suç tarihinde aralarında elektrik meselesinden tartışma çıkmış, sanık, müvekkilime hakarete bulunmuş, "namussuz, alçak" gibi haysiyet kırıcı sözler sarfettiği gibi; "şöyle yaparım, seni yaşatmam" anlamındaki sözlerle tehdit etmiş, ayrıca müvekkilimin kapısına kadar gelerek içeriye girmeye çalışmıştır.

3- Sanık, tecavüzünü sürdürmekte olduğundan, makamınıza müracaat zorunlu olmuştur.

NETİCE VE TALEP: Gereğinin yapılarak sanık hakkında işlem yapılmasını ve sanığın cezalandırılmasını, şahsi haklarımızın saklı tutulmasını saygı ile arz ederim.

Müşteki (varsa) vekili
İmza ve tarih

Tanıklarımız:
1- Adı, adresi,
2- Adı, adresi,
3- Rapor (varsa),
4- Saire.

TAKİPSİZLİK KARARINA İTİRAZ
(CMUK 165)

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

İlgili Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına
Sunulmak Üzere
..... Cumhuriyet Savcılığına

İtiraz eden : Adı, adresi
Vekili : Av. Adı, adresi
İtiraz olunan : Cumhuriyet Savcılığının
Karar : Tarih ve sayılı takipsizlik kararı
Konusu : Takipsizlik kararının kaldırılması
istemidir.

İtiraz Nedenleri:

1- Ortada kamu davasına konu olan tehdit suçu vardır.

2- Sanık, hadisede tamamen suçludur. Öteden beri müvekkilimi gördüğü yerde, "sana gösteririm", "seni yaşatmam" gibi tehditkâr sözler söylemektedir. Müvekkilimin bu yüzden sağlığı bozulmaktadır. Tehdit suçu fevren değil, düşünülerek, istenilerek ve tasarlanarak işlenmiştir. Suçun maddi ve manevi unsurları vardır. Dosyadaki tanık ifadeleri vesair beyanlar bunu teyit etmektedir.

NETİCE VE TALEP: Arz olunan nedenler ve soruşturma evrakı içeriği nedeniyle, sanık hakkında verilen TAKİPSİZLİK kararının kaldırılmasını ve KAMU DAVASI'nın açılmasını saygı ile arz ederiz.

Müşteki veya varsa
Vekili Av.

ŞAHSİ DAVA DİLEKÇESİ ÖRNEKLERİ

..... Asliye Ceza Mahkemesi'ne

Davacı : Adı, soyadı (İkametgâh adresi)
Vekili : Av. Adı, soyadı (Adresi)
Sanık : Adı, soyadı (Adresi)
Suç : Madde Tayini Suretiyle Hakaret
(TCK, 480/3)
...../...../.....

Olay ve İstem:

1- Müvekkilimin sahip olduğu, Aksaray Sokağı'ndaki 23 kapı sayılı işhanınının 142. dükkanında sanık kiracıdır.

2- Sanık, 1984 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarının kiralarını ödemediğinden, Fatih 1. İcra Memurluğunda 1984/467 sayılı dosyası ile takip yapılmıştır.

3- Sanık, borca karşı kısmen itiraz etmiş, masraflar hariç olmak üzere, üç aylık kirayı yatırmıştır. Ancak, müvekkilimi itiraz dilekçesinde sahtekârlıkla ithamda bulunmuştur. İmzamı taklit etti, diyerek gerçeğe aykırı olarak müvekkilimin onur ve itibarıyla oynanmıştır.

4- Cumhuriyet Savcılığına şikâyetimize, şahsi davaya konu olduğundan, takipsizlik kararı verilmiştir. Sanık, sahtekârlık suçu isnadı dolayısıyla suç işlemiştir.

NETİCE VE TALEP: Gereken soruşturmanın yapılarak sanığın cezalandırılmasını ve maddi ve manevi taz-

minat istediğimizin de hüküm altına alınmasını saygı ile arz ve talep ederiz.

Davacı veya vekili

Deliller: Kontrat fotokopisi, itiraz dilekçesi, vs.

..... Sulh Ceza Mahkemesi'ne

Davacı : Adı, soyadı (İkametgâh adresi)

Vekili : Av. Adı, soyadı (Adresi)

Sanık : Adı, soyadı (İkametgâh adresi)

Suç : Adiyen hakaret, adiyen tehdit

Suç Tarihi :/...../.....

Olay:

1- Sanık,/...../..... suç tarihinde, Mahallesi, Sokağı'ndaki No.'lu evime gelerek, kapı önünde "terbiyesiz, namussuz" gibi sözlerle müvekkilimi tahkir etmiştir.

2- Ayrıca, "dışarı çık, sana yapacağımı bilirim" gibi sözlerle de tehditte bulunmuştur.

NETİCE VE TALEP: Sanığın sorgusunun yapılarak cezalandırılmasını ve şahsi haklarımızın saklı tutulmasını saygı ile arz ve talep ederim.

Davacı
İmza ve tarih

Deliller: Tanıklarımız.

1- Adı, adresi

2-

3-

Diğer deliller.

**TEMYİZ SÜRESİNİ MUHAFAZA
DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ**

**Yargıtay Ceza Dairesi'ne Sunulmak Üzere
Asliye Ceza Mahkemesi'ne**

Temyiz eden (sanık) : Adı, soyadı, adresi

Müdafi (varsa) : Adı, soyadı, adresi

Temyiz Olunan Hüküm : Asliye Ceza Mahkemesi'nin,/...../..... tarihli ve sayılı mahkûmiyet hükümlü, suçundan, müvekkilimin mahkûmiyetine dair mahkemece tefhim olunan esas sayılı/...../..... tarihli kararı yasaya aykırı bulduğumuzdan temyiz ediyoruz.

Gerekçeli mahkeme kararının tebliğinden sonra takdim edeceğimiz temyiz layihamızda arz edeceğimiz nedenlerle, mahkeme hükmünün BOZULMASI'na karar ittihazını saygı ile arz ve talep ederiz.

Sanık Müdafii
İmza ve tarih

TEMYİZ LAYİHASI

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Yargıtay Ceza Dairesi Başkanlığına Sunulmak Üzere İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi'ne

Temyiz eden (sanık) : Adı, adresi

Müdafii : Av. Adı, adresi

Temyiz olunan : İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi'nin
...../...../..... tarihli ve E..... K..... No.'lu mahkûmiyet
hükmü.

Temyiz Nedenleri:

1- Müvekkilim, sanık kiracı olarak tuttuğu işyerini depo olarak kullanmıştır. İçindeki elektrik aracını çalıştırmamıştır.

2- Müvekkilim, sanık nizam dışı bir durum yaratmamıştır; evvelce yapılan tesisten ve durumdan haberdar değildir. Bu nedenle HIRSIZLIK suçunun maddi, manevi unsurları oluşmamıştır. Cürmi kastı yoktur.

3- Müvekkilim suçsuzdur.

NETİCE VE TALEP: Arz ettiğimiz nedenlerden ve yüksek mahkemece görülecek sair sebeplerden, mahalli kararının BOZULMASI'nı saygı ile arz ve talep ederiz.

...../...../.....
Sanık müdafii

KARAR DÜZELTME DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ

**Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına
Sunulmak Üzere
Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına**

Karar düzeltilmesini isteyen : Adı, adresi

Vekili : Av. Adı, adresi

Düzeltilmesi istenilen karar : Asliye Ceza Mahkemesi'nin/...../..... tarihli ve E..... K..... sayılı kararı. Asliye Ceza Mahkemesi'nin ve esas sayılı müvekkilim aleyhine verilen karar, yüksek Yargıtay'ımızın Ceza Dairesi'nin E..... K..... kararıyla onanmıştır.

Kararın mahiyetine doğrudan müessir olacak hususlar bulunduğundan, tashihi karar talebinde bulunmak zorunlu olmuştur.

Sonuç ve İstem: Yukarıda arz ettiğimiz ve yüksek heyetçe görülecek nedenlerden, karar düzeltilmesi talebinde bulunduğumuz hükmün DÜZELTİLMESİ'ni ve inceleme sonuçlanıncaya kadar infazın ertelenmesine müsaadelerini zi saygı ile arz ve talep ederiz.

...../...../.....
Sanık Müdafii

MUHAKEMENİN İADESİ DİLEKÇESİ

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

..... Asliye Ceza Mahkemesi'ne

Muhakemenin iadesini isteyen : Adı, adresi

Karşı taraf : Adı, adresi

Yeniden görüşülmesi istenilen : Mahkemesi'nin
...../...../..... tarihli ve sayılı mahkûmiyet kararı.

İade-i muhakeme nedenleri:

1-

2-

3-

Sonuç ve İstem: Hakkımda mahkûmiyet hükmü kesinleşmiştir. Sonradan öğrenilmiş nedenler sanığın cezadan kurtulmasını ve hükmün sonucunu etkileyecek durumda olduğundan, muhakemenin iadesi ve davanın yeniden görülmesini saygı ile arz ederim.

...../...../.....

Sanık veya Müdafii

YAZILI EMİR İSTEĞİ ÖRNEĞİ

Yüksek Adalet Bakanlığına Sunulmak Üzere İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına

Yazılı Emirle Kararın Bozulmasını talep eden (mahkûm): Adı, soyadı; Sağmalcılar Cezaevi'nde.

Konusu: İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin/...../
..... tarihli ve E K sayılı mahkûmiyet kararının yazılı
emirle bozulması talebidir.

Kararı bozma sebepleri:

1- Öldürmeye teşebbüsten aleyhime açılan kamu davasında yapılan yargılama sonunda 14/07/1981 sayılı kararla, 10 yıl, gün ağır hapis cezasına mahkûm oldum.

2- Bana iki kişi tecavüz etmişti. Ellerinde sopaların olması, etrafımı sarmaları, önümü kesmeleri, bende panik ve korku yaratmıştır.

3- Öteden beri muğber olan şikâyetçiler, beni o semtten kaçırmak istemekte tazyik ve tehditkâr davranmaktadır. Çakımı müdafaada kullandım.

4- Öldürme kastım yoktur.

NETİCE: Yukarıda arz ettiğim nedenlerden vs. sebeplerden, mahalli mahkeme kararının yazılı emirle BOZULMASI' nı ve cezanın indirilmesini saygı ile arz ederim.

...../...../.....
Sanık ve imza

PARA CEZASI ÖDEME HAKKINDA TEBLİGAT

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

TC
İSTANBUL
Cumhuriyet Başsavcılığı
Hazırlık No: 1988/

Tebliğati çıkaran Cumhuriyet Savcılığı: İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı

Sanığın hüviyeti:

Sanığın adresi:

1-

2-

Para cezasının toplam miktarı: 560 TL hafif para cezası.

Nevi: TCK'nin 565/1. maddesine aykırı olarak taşıt yönetmek suçundan hakkınızda hazırlık soruşturması yapılmaktadır.

Aşağıda müfredatı yazılı ve toplam (560) lira para cezasını soruşturma giderleriyle birlikte, TCK'nin 2670 sayılı yasayla değişik 119. maddesi gereğince tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde ödediğiniz takdirde hakkınızda kamu davası açılmayacağı,

Ödemediğiniz takdirde suç sabit görülürse mahkemece tayin edilerek para cezası yarı nisbetinde arttırılarak hükmolunacağından tebellüğ tarihinden itibaren 10 gün içinde para cezasını ödemek üzere İstanbul Cumhuriyet Savcılığına müracaatınız tebliğ olunur.

...../...../.....

İstanbul Cumhuriyet Savcısı

Ödenmesi gereken para cezasının müredatı:

1-/...../198... tarihinde trafik kurallarına aykırı olarak taşıt yönettiğiniz.

500 TL hafif para cezası

2- 50 TL 1 gün hapse karşılıklı hafif para cezası

3- 10 TL PTT tebligat ücreti.

560 TL toplam hafif para cezası.

Not: PTT aracılığı ile gönderilen ödemeler kabul edilmeyecektir.

**TAKİPSİZLİK KARARI
(VAZGEÇME)**

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

**TC
İSTANBUL
Cumhuriyet Savcılığı**

Hazırlık No : 1998/
Karar No : 1998/
Mağdur :
Sanık :
Suç :
Suç Tarihi :

Yapılan hazırlık soruşturmasına ait evrak incelendi:

Sanığa, isnat olunan suç, maddesine uygun olup, takibi, mağdurun şikâyetine bağlıdır. Soruşturma sırasında mağdurun şikâyetinden vazgeçtiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla, vazgeçme nedeniyle sanık hakkında takibata ve tebligat icrasına yer olmadığına CMUK'un 164. maddesi uyarınca karar verildi.

...../...../1998
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

Erdener YURTCAN

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

**TAKİPSİZLİK KARARI
(HUKUKİ)**

**TC
İSTANBUL
Cumhuriyet Savcılığı**

Hazırlık No : 1998/
Karar No : 1998/
Şikâyetçi mağdur :
Sanık :
Olay :

Yapılan hazırlık soruşturmasına ait evrak incelendi:

Yukarıda açıklanan olayda kanunun tayin ettiği suç unsurları mevcut değildir. Bu kabil anlaşmazlıkların çözülmesi hukuk mahkemelerinin görevine dahildir.

Bu sebeple, vaki iddiadan dolayı sanık hakkında kamu adına takibat yapılmasına mahal olmadığına, mağdurun görevi hukuk mahkemesine müracaatta muhtariyetine, (karar örneğinin itirazı kabil olmak üzere, dilekçe sahibine tebliğine) CMUK'un 163. maddesi gereğince karar verildi.

...../...../.....
İstanbul C. Savcısı

İHZAR MÜZEKKERESİ (Tanıklar için)

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Tanığın adı, soyadı :

İkametgâh ve işyeri adresi :

.....

.....

.....

.....

.....

İhzar kararını veren mahkeme :

İhzar kararının esas numarası :

Çağrıldığı davanın davacısı :

Çağrıldığı davanın sanığı :

Suçun mahiyeti :

İhzar kararı verilme sebebi :

Duruşma günü :/...../.....

Saat:'dır.

CMUK'un 46. maddesi mucibince zorla getirilmesine karar verilen yukarıda hüviyeti yazılı'nın, duruşma için muayyen olan günde ihzarı için müzekkeredir.

...../...../.....

Hâkim

Mühür ve imza

TAKİPSİZLİK KARARI

TC
İSTANBUL
Cumhuriyet Savcılığı

Hazırlık No : 1998/

Karar No : 1998/

28.03.1998 tarihli, Küçükpazar Fetve Yokuşu'ndaki mağdur Hüseyin Karaca'ya ait züccaciye dükkânında meydana gelen ve akabinde yerel imkânlarla derhal söndürülen yangın olayı ile ilgili olarak yapılan hazırlık tahkikatında; olayda herhangi bir kişiye atfı kabil kusur veya tedbirsizlik görülmediğinden, takibat icrasına mahal olmadığına, itirazı kabul olmak üzere karar verildi.

11.04.1998

AG-12290

İstanbul Cumhuriyet Savcısı
(İmza)

TAKİPSİZLİK KARARI

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

TC İSTANBUL Cumhuriyet Savcılığı

Hazırlık No : 1998/
Karar No : 1998/
Şikâyetçi :
Mağdur :
Sanık : Salih Şen, Şükrü oğlu, 1945
doğumlu, Küçükpazar, İşlek
Sokağı, No: 46'da oturur.
Suç : Yangına sebebiyet vermek.
Suç tarihi : 10.03.1998

Yapılan hazırlık soruşturmasına ait evrak incelendi:

Sanığın televizyonunun kısa devre yapması sonucu, ekranın patlaması ile yangın meydana geldiği ve sanığın oturduğu yerin yandığı anlaşılmış ise de olay, teknik bir nedenle meydana geldiğinden, sanığa kabili izafe bir kusur görülmemiştir.

Sanığın iddia edilen suçu işlediğine dair, hakkında kamu davası açılmasını haklı gösterecek delil elde edilmemiştir.

Bu nedenle, sanık hakkında takibat yapılmasına yer olmadığına (karar örneğinin şikâyetçiye ve sanığa tebliğine) CMUK'un 164. maddesi gereğince, itirazı kabil olmak üzere karar verildi.

15.04.1998
İstanbul Cumhuriyet Savcısı
Y. G.
(İmza)

İDDİANAME ÖRNEĞİ

Haz. 1998/

Tutuklu

İstanbul (.....) Asliye Ceza Hâkimliğine

Davacı : K. H.
Mağdur : A. B., Beyoğlu, Kadri Han, Kat: 2,
No: 11, müteahhit.

Sanıklar : 1- C. D., Yusuf oğlu, Emine'den doğma,
1341 doğumlu, Balat, Sultan Çeşme Caddesi, No: 50'de
mukim.

2- E. F., Arif oğlu, Elif'ten doğma, Taksim, Elmadağ
Caddesi, No: 122'de mukim.

3- G. H., Salih oğlu. Nazlı'dan doğma, 1926 doğumlu,
Kasımpaşa Daldere, Sazlıdere Sokağı, No: 22'de mukim.

4- İ. K., Ahmet oğlu, Gülizar'dan doğma, 1934 doğum-
lu, Taksim, Elmadağ, Nizamiye Caddesi, No: 35'te mukim.

5- L. M., Mehmet oğlu, Meryem'den doğma, 1935 do-
ğumlu, Dolapdere, Ziba, Bülbül Mahallesi Muhtarlığı ya-
nında, No: 18'de mukim.

Suç : Hususi evrakta sahtekârlık.

Suç Tarihi : 08.11.1997

Tutuklama Tarihi : 19.11.1997

Kanun Mad. : TCK mad. 345

Deliller : İddia, ikrar ve ekspertiz raporu
münderecatı ile tahkikat evrakı
münderecatı.

Mağdur A. B'nin Elektrometal Sanayi Anonim Şirketi'nin müteahhiti olup, dışarıdan temin ettiği hurda demirleri, temin eden şahıslar vasıtası ile, mezkûr şirkete gönderip, şirketin vermiş olduğu tesellüm makbuzu üzerine hurda demirlerin bedelini makbuzu getiren şahsa ödemekte bulunduğu ve bilahare bu makbuz ile kendisi mezkûr şirkete gidip makbuz bedeli ile birlikte komisyonu şirketten tahsil eylediği, evrak münderecatından anlaşılmakta olup, bu vaziyeti bilen sanıklardan C. D.'nin bir matbaada Elektrometal Sanayi Şirketi'ne ait tesellüm makbuzları bastırıp, bu şirkete hurda demir teslim edilmiş gibi mezkûr makbuzları sahte olarak tanzim edip, diğer sanıklar vasıtası ile müteahhit A. B.'ye göndererek muhtelif tarihlerde A. B.'den beş yüzmilyon lira haksız para çektiği, sanıkların hazırlık tahkikatı sırasındaki açık ikrarlarından ve bu sahte tesellüm makbuzlarının sanık C. D. tarafından tanzim edilmiş olduğuna dair ekspertiz raporu münderecatı vesair delillerden anlaşıldığı gibi, diğer sanıkların da bu makbuzların sahte olduğunu bilerek kullandıkları yine tahkikat evrakı münderecatından anlaşılmakta, tüm sanıklar hakkında mezkûr suçtan dolayı kamu davası açılmıştır.

Sanıkların duruşmalarının icrası ile yukarıda tasrih edilen kanun maddesi mucibince cezalandırılmalarına karar verilmesi iddia olunur.

20.01.1998

İstanbul Cumhuriyet Savcısı

M. E. Y.

**CEZA DAVASI DOSYASI
BİR CEZA DAVASININ KRONOLOJİSİ:
İŞLEM VE DİLEKÇE ÖRNEKLERİ
(Bir ceza davasına ait dosyadan alınmıştır.)**

1998/1-Tal.

HAKİM : H... G...
SAVCI : M... Ü...
KATİP : J... P...
CELSE TARİHİ : 09.09.1998

Belli gün ve saatte celse açıldı; tanık geldi, açık duruşmaya devam olundu. Sanık vekili de gelip yerini aldı.

Hâkim değişikliğinden, eski zabıtlar okundu.

TANIK: G... T...; H... kızı, 1949 doğumlu, 9. Sokak, No: ..., D: 4'te oturur. SANIĞI OLAY SEBEBİ İLE TANIR, TANIKLIĞA MANİ HALİ YOKTUR. USULEN AND VERİLDİ, SORULDU: Olay tarihinde evimin balkonunda oturuyorum. Caddeyi balkondan rahatça görebiliyordum; misafir bekliyorduk. Bu sebeple yola bakıyordum. Beş kişi bizim tarafa geçmek için yolun dışında yan yana duruyorlardı. Bu sırada yolun sağında vasıtalar vardı. Bir ara ölen çocuk yola çıkmış olacak; bunun farkında değiliz ama sanık yönetimindeki araç, süratle geldi ve çocuğa çarptı. Direksiyon manevrası yaptığını görmedim; sağı boştu manevra yapabiliirdi. Korna çaldığını da duymadım ama yukarıda belirttiğim gibi, şoför çok süratli geliyordu, ben hayatımda öyle sürat görmedim, dedi.

Diğer tanık beyanları okundu: Ben caddeye altı yedi ev içerideydim; fren yaptığını fark edemedim. Daha doğrusu bilmiyorum; belki de fren yapmıştır. Benden değişik

ifade verenler, belki de yolun kenarında olduğu için daha iyi görmüş olabilirler, dedi.

SORULDU: Yolun sağ şeridi boştu fakat sanık şoför, neden bilmiyorum, yolun solundan seyrediyordu, dedi.

SANIK VEKİLİNDEN SORULDU: Bizde hazırlık ifadesinin fotokopisi var, dedi

Tanığın hazırlık ifadesinin fotokopisini verdi. Hazırlık ifadesinin fotokopisi alındı, okundu.

Bu ifadesinde olay tarihinden 500 metre mesafede olduğunu, sanığın çarpmadan sonra yolun sağına, kendi şeridine geçtiğini söylediği anlatıldı.

SORULDU: Ben mesafe hakkında bir şey söylemedim; yolla benim bulunduğum yer arasında 4-5 ev var. Mesafeyi tahmin edemem, dedi.

SANIK VEKİLİ: Tanığın ifadesini kabul etmem; trafik raporunda da arabanın sağda olduğu görülmektedir. Hatta sanık çarpmamak için olabildiği kadar sağa yanaşmış, dedi.

Sanık vekili devamında, ölen bu tanığın yeğeni olup bu bakımdan taraflı beyanda bulunuyor; kabul etmiyoruz, dedi.

G/O: İstek gibi:

İşi biten talimatın mahalline iadesine karar verildi.
09.09.1998.

İHZAR MÜZEKKERESİ
(Sanıklar için)

Sanığın adı, soyadı : G.....T.....

İkametgâh ve işyeri adresi : H... kızı, 1949 do-
ğumlu, M... Caddesi, 9. Sokak, No: 3, Daire: 4'te oturur;
İZMİR.

Sanığın eşkâl ve alameti fikaraları

İzhar kararını veren mahkeme : İZMİR 2. Asliye
Ceza Mahkemesi.

Esas numarası : 1998/... 1-tal.

Aleyhine isnat edilen suç :

İzhar kararı verilmesi sebebi : Karar gereği.

Duruşma tarihi : 09.09.1998, saat 09.30'dur.

CMUK'un 133. maddesi hükmüne tevfi kan, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı ihzarına karar verilen'nen duruşma için muayyen olan günde ihzarı için müzekkere- dir. 26.08.1998

Kâtip
İmza

Hâkim
Mühür ve imza

TC
İZMİR VİLAYETİ
Emniyet Müdürlüğü
Yeşilyurt Karakol Amirliği
Sayı:

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

09.09.1998

SAYI : 2 Em. A.: 3

KONU : G... T...

2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİNE

Ekli ihzar müzekkeresinde adı geçen G. T. isimli şahıs temin edilerek, birlikte gönderilmiştir.

A/S
EKİ: 1

Y... K...
Başkomiser
Yeşilyurt Karakol Amiri

TC
İZMİR
2. Asliye Ceza Mahkemesi
Sayı:

TALİMAT TUTANAĞI

Hâkim : A... A...

Kâtip : J... P...

Urla Asliye Ceza Hâkimliğinin 12.08.1998 tarihli ve 1998/1 sayılı talimatı bugün gelmiş olmakla, istinabe defterinin yukarıda sıra numarasına kaydı icrası ile tetkik edildi.

MÜŞTEKİ VE TANIKLAR'ın ifadesinin alınması için celbine duruşmanın 26.08.1998 tarihinde, saat 09.00' da icrasına tensip kılındı. 21.08.1998.

Kâtip

Hâkim

Celse No : 1

Celse Tarihi : 26.8.1998

Hâkim : A... B...

Cumhuriyet Savcısı : M... O... A...

Kâtip : J... P...

Belirli gün ve saatte celse açıldı. Tanıklar geldi, açık duruşmaya başlandı.

MÜŞTEKİ:

P... L... H... oğlu, 1948 doğumlu, Y... M... Caddesi, yanlış yazıldı, 9. Sokak, No: ...'de oturur. TALİMAT OKUNDU.

MÜŞTEKİDEN ŞİKÂYETİ SORULDU: Olay zamanı ismini bilmediğim sanık yönetimindeki araçla, Kubilay L. isimli çocuğa çarparak ölüme sebebiyet vermiş ve hakkında soruşturma yapılmıştır. Şikâyetçiyim, dedi.

TANIK: B... Y..., kızı, 1968 doğumlu, Güzelyalı Mahallesi, ... Caddesi, No: 1'de oturur olduğunu bildirir. SANIK, ENİŞTESİ OLDUĞUNU BİLDİRDİ. TANIKLIKTAN VE YEMİNDEN ÇEKİLME HAKKI ANLATILDI. ÇEKİNMEYECEĞİNİ SÖYLEMEKLE YEMİNİ YAPTIRILDI, SORULDU: Olay zamanı sanık eniştem, Bayram N... S...'ın kullandığı özel otomobilin arka ortasında otuyordum. Şöför ehliyetim yoktur; eniştemin normal süratle gittiğini tahmin ediyorum. Olay yeri Zeytinalan Köyü civarındaydı. Yoldaki çizgi durumunu hatırlamıyorum. Ben yayaya çarpıldığı anı gördüm. Daha önceden yayanın yoldan geçip geçmediğini fark etmedim. Bizim aracın önünde araç vardı; ancak karşı taraftan gelen araç var mı yok mu, bilemiyorum. Arkamda da araç vardı. Fren yapıp korna çaldığını hatırlıyorum. Araba kendi şeridi üzerinde gidiyordu, dedi.

TANIK: S... Y... Y... kızı, 1968 doğumlu, İzmir Güneş Mahallesi, 6 numarada oturur. SANIĞI TANIR, TANIKLIĞA MANİ HALİ YOK. USULEN YEMİNİ VERİLDİ, SORULDU:

Ben sanığın kullandığı aracın arka tarafında otuyordum. Şöför ehliyetim yoktur; ancak normal süratle gittiğini tahmin ediyorum. Diğer yayanın yolda yürüyüp yürümediğini fark edemedim; çarpma anını gördüm. Fren yaptığı

nı hatırlıyorum; sanık eniştem kendi kullandığı şeritte gi-di-yordu. Arkasında araç vardı, ancak önünde araç var mı-ydı yok muydu, bilemiyorum. Karşı taraftan araba gelip gelmediğini de fark edemedim. Tahminime göre, arabanın sağ tarafı ile çocuğa çarptı. Yoldaki çizgi durumunu hatırla-mıyorum. Çarpılan çocuğun olay anında başında kimse yoktu. Beş on dakika sonra çocuğun yanına geldiler dedi.

TANIK: H... L... H... kızı, 1330 doğumlu, Yeşilyurt 9. Sokak, No: 11'de oturur. ÖLEN ÇOCUĞUN BABAAN- NESİ OLDUĞUNU BİLDİRDİ. TANIKLIĞA MÂNİ DU- RUMU YOK. USULEN YEMİNİ VERİLDİ, SORULDU: Olay zamanı Zeytinaları Doktorlar Sitesi'ni geçtikten sonra, yolun sağında ve Ebe Durağı'nda, İzmir'e doğru ilk başta ben ve yanımda ölen torunumla birlikte Kubilay, Ayfer, Arzu bir de Alman Maria isimli çocuk olduğu halde, yolun sağında, asfaltla yolun kenarı arasında, vasıta bekliyordum. Yolun sağında karşı tarafa geçmek üzere bekliyorduk. Geçmeye başlamamıştık. Nasıl oldu bilmiyorum, arabanın rüzgârıyla mı oldu, ne olduysa, torunuma çarptı. Orada ölçtüler, arabanın süratinin fazla olduğunu ifade ettiler. Bana ve diğer çocuklara neden çarpmadı da o çocu- ğa çarptı, bilemiyorum. Ölen çocuk, yolu katetmek için herhangi bir harekette bulunmadı. Arabanın klakson çalıp çalmadığını bilmiyorum. Ancak, fren yaptığını gördüm. Benim sağ gözüm hiç görmez; sol gözüm ise normaldir. Çocuğun nasıl çarptığını anlayamadım, dedi.

SORULDU: Biz, olay zamanı, yolun deniz tarafından sağ şeritte, asfalt ile yolun kenar çizgisi arasında bulunuyorduk, dedi.

Sanık Bayram N. S. vekili, Av. A... S... 'inn hazır bulunduğu görüldü. Dinlenen tanıklara karşı SORULDU:

H...’nin ifadesini kabul ediyoruz, diğerlerine bir diyeceğimiz yoktur, dediler.

Diğer sanık Güler’in gelmediği, çağrılmakla anlaşıldı.

G/D: İstek gibi.

Gelmeyen tanık Güler’in ihzaren celple dinlenmesine, bu tanık dinlendikten sonra da talimatın mahalline iadesine ve duruşmanın 10.09.1998 tarihinde, saat 09.30’a bırakılmasına karar verildi. 26.08.1988.

TC
İZMİR VİLAYETİ
Emniyet Müdürlüğü
Yeşilyurt Karakol Amirliği

SAYI : 2 26.09.1998
E.A. : 3
KONU : G... T...

2. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ’NE

Ekli ihzar müzekkeresinde adı geçen ...’ın, ailesi ile birlikte Z... Köyü’nde yazlık tatilde oldukları, yaptırılan tahkikatla anlaşılmış olup, şahıs temin edilememiştir.

Arz ederim.

A/S
EKİ: 1

Y... K...
Başkomiser
Yeşilyurt Karakol Amiri

**TUTUKLU İŞTİR
İHZAR MÜZEKKERESİ
(Sanıklar için)**

TANIK : G... T...

Sanığın adı, soyadı : Yeşilyurt Mahallesi, Aksoy Cad-
desi, 9. Sokak, No: 6.

İkametgâh ve işyeri adresi: Daire: ...'de bulunur; İZMİR.

Sanığın eşkâl ve alameti farikaları:

İhzar kararını veren mahkeme: İZMİR 2. Asliye Ceza
Mahkemesi.

Esas numarası : 1998/6-Tal.

Aleyhine isnat edilen suç :

İhzar kararı verilmesi sebebi : Karar gereği.

Duruşma tarihi : 26.08.1998, saat
09.30' dur.

CMUK'un 133. maddesi hükmüne tevfikan, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı, ihzarı karar verilen'nen duruşma için muayyen olan günde ihzarı için müzekkeredir.

Kâtip

21.08.1998
Hâkim
Mühür ve İmza

TC
Asliye Ceza Mahkemesi
1998/1

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

TUTUKLUDUR

**NÖBETÇİ ASLİYE CEZA HAKİMLİĞİNE
İZMİR**

10.08.1998 tarihinde tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet suçundan tutuklu sanık B... N... hakkında açılan amme davasında verilen tensip kararı gereğince:

1- Aşağıda açık kimlik ve adresi yazılı bulunan müştekinin mahkememize celbiyle, olay hakkındaki şikâyet ve delillerin nelerden ibaret olduğunun,

2- Yine aşağıda açık kimliği ve adresi yazılı bulunan şahitlerin de mahkememiz celbiyle olay hakkındaki bilgi ve görgülerinin nelerden ibaret olduklarının kendilerinden etraflıca ve olayın şahiti sıfatıyla yeminle sorularak, bu hususta tanzim edilecek olan zaptın, duruşmanın yapılacağı 27.08.1998 tarihinden evvel mahkememize gönderilmesinin temini ricası ile talimattır.

12.08.1998
Ceza Hâkimi

MÜŞTEKİ : R... L..., İzmir Y... Caddesi, ... Sokağı, No: ..., Daire ...'de oturur.

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

ŞAHİTLER:

- 1- B... Y... Y... kızı, 1968 doğumlu, Daire: 1' de oturur.
- 2- S... Y... Y... kızı, 1962 doğumlu, aynı adreste oturur.
- 3- G... T... H... kızı, 1949 doğumlu, İzmir-Yeşilyurt ...'
de oturur.
- 4- H... L... A... kızı, 1330 doğumlu, aynı adreste oturur.

TC
.....
KAPALI CEZAEVİ
MEMURLUĞU
Jandarma Bölük Komutanlığına
.....

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Cezaevimiz tutuklarından, M... oğlu, 1942 doğumlu B... S..., tedavi olmak üzere İzmir Devlet Hastanesi'ne 01.08.1998 tarihli İzmir Cumhuriyet Savcılığınca sevk edilmiştir.

Bilgilerinize arz olunur.

20.08.1988
M... T...
İnfaz Koruma Başmemuru

TC
Jandarma Genel Komutanlığı
İLÇE JANDARMA BÖLÜK KOMUTANLIĞI
U...

İSTH

623-48-98/264

26 AĞUSTOS 1998

KONU: B... N... S...’ın hastanede olduğu.

CUMHURİYET SAVCILIĞINA

URLA

İLGİ: Urla Cumhuriyet Savcılığının 13.08.1998 tarihli ve 5729 sayılı müzekkeresi.

Urla Kapalı Cezaevi’nde tutuklu olduğu bildirilen ve 27.08.1998 tarihli, saat 09.00’da duruşmanın yapılacağı mahkemede hazır bulundurulması istenilen M... oğlu, 1942 doğumlu B... N... S...’ın 11.08.1998 tarihli, tedavi olmak üzere İzmir Cumhuriyet Savcılığına teslim edildiğini arz ederim.

EKLER:

EK-A (2 Adet Evrak)

E... K...

J. Astsb. Kad. Bçvş.

İlçe J. Bl. K. V.

TC
URLA
ASLİYE CEZA MAHKEMESİ
1998/171

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

TUTUKLUDUR

Cumhuriyet Savcılığına
URLA

Urla Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan M... oğlu,
1942 doğumlu, sanık B... N... S... 'ın, duruşmanın yapılacağı
27.08.1998 Perşembe günü, saat 09.00'da mahkememizde
hazır edilmesinin temini rica olunur. 12.08.1998.

Ceza Hâkimi
12.10.1998

**ASLİYE CEZA MAHKEMESİ HAKİMLİĞİNE
URLA**

DOSYA NO : 1998/17
MÜŞTEKİ : N... L... R... L...
VEKİLİ : Av. H... T...
SANIK : B... N... S...

KONUSU : Müdahale talebi ve 24.08.1998 tarihli bilirkişi raporuna itiraz.

Müvekkillerim müteveffa K... L...'nın anne ve babası olup, sanığın işlediği suçtan dolayı zarar görmüş olmamız sebebiyle, davaya müdahil olarak katılmamıza karar verilmesini arz ve rica ederim.

BİLİRKİŞİ RAPORUNA KARŞI İTİRAZLARIMIZ

18.08.1998 tarihli, mahallinde yapılan keşif neticesinde, bilirkişi Trafik Memuru M... I..., 24.08.1998 tarihinde raporunu mahkemeye vererek olaydaki kusur derecelerini tam tersine değiştirerek müteveffa K... L...'yı 5/8 kusurlu bulmuştur. Oysa, dosyada mevcut 10.08.1998 tarihli ve üç kişilik heyetçe tanzim edilen krokili bilirkişi raporunda, çarpan vasitanın meskûn mahalde ters istikamete geçerek maktule vurduğu ve yerde de 41 metre fren izinin tespit edildiği, raporda da vasıta sürücüsünün 5/8 kusurlu olduğu saptanmıştır. Bizim için geçerli olan bu ilk rapordur. İkinci verilen raporu kabul etmiyoruz.

Saygılarımızla
Av. H... T...

**TC
İZMİR
BÖLGE CEZAEVİ MÜDÜRLÜĞÜ**

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

SAYI: 1998/191 Dış

İZMİR

31.08.1998

**CUMHURİYET SAVCILIĞINA
İZMİR**

Tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçundan kapalı cezaevinde tutuklu ... oğlu/kızı B... N... S...’ın Uurla Asliye Ceza Mahkemesi’nin 27.08.1998 tarihli ve 1998/171 sayılı kararı ile tahliyesine karar verilmiş olup, tevkif müzekkeresi ilişikte sunulmuştur.

Y... K...

Cezaevi Müdürü

Eki: 1. Tevkif Müzekkeresi

Tev: 11.08.1998

Tah: 27.08.1998

VEZNE ALINDISI
TÇ
MALİYE VE GÜMRÜK BAKANLIĞI

Seri : 1-4

Özel No : 517060/19

Teslim edenin adı, soyadı ve adresi: B... N... S... adına
Av. A... S...

Teslim ettiren daire: Cumhuriyet Savcılığına

Tahsilat müzekkeresinin tahiri: 27.08.1998 No...../.....

Ne için teslim edildiği: Nakdi kefalet, toplam 1.000.000
lira, Urla Saymanlığınca Bir Milyon Lira alınmıştır.

Veznedar
27.08.1998

TC
URLA
Asliye Ceza Mahkemesi

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

TAHLİYEDİR

Cumhuriyet Savcılığına
URLA

Tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet suçundan tutuklu sanık B... N... S... hakkında açılan amme davasında verilen ara kararı gereğince:

Sanığın (1.000.000) lira (Birmilyon) kefalet ile tahliyesine karar verilmiş olduğundan, Sanık Vekili Av. A... S... tarafından sanık adına, Urla Mal Sandığı'nın 27.08.1998 tarihli ve 517 ... 1931 sayılı makbuz ile (1.000.000) (Birmilyon) lira yatırılmış olduğu anlaşıldığından, HALEN İZMİR DEVLET HASTANESİ MAHKÛMLAR KOĞUŞU'NDA tedavi altında bulunan tutuklu, ... oğlu, 1942 doğumlu sanık B... N... S... başka suçtan tutuklu veya hükümlü değilse, hemen tahliyesiyle; hakkında verilen Urla Sulh Ceza Hâkimliğinin 11.03.1998 tarihli ve Sorgu: 1998/8 sayılı Tevkif Müzekkeresi'nin mahkememize iade edilmesi rica olunur.

27.08.1998
Ceza Hâkimi

İzmir'e yazılan şahit talimatının gelmediği görüldü.

Sanık vekili söz aldı: Hazırlık tahkikatında dinlenmiş olan beş şahidin dördü dinlendi. Diğer şahidin dinlenmesi için talimat başka bir güne kalmıştır, dedi.

Mahkemece yapılan keşif zaptı ve son verilen 24.8.1988 tarihli bilirkişi raporu okundu.

Sanık vekilinden soruldu: İlk bilirkişi raporunu kabul etmiyoruz, fakat yapılan son keşifte verilen bilirkişi raporunun kusur nispetini mahkemenin takdirine bırakıyoruz. Fakat müvekkilim süratli değildi. Müvekkilimin kusur derecesi gittikçe azalmaktadır. Belki daha da azalacaktır; müvekkilim hastadır. Halen cezasını çekmekte olduğu hastanede sıhhati bakımından elverişli değildir. Ağır şeker hastasıdır; ikametgâh sahibidir. Bihakkın veya kefalet ile tahliyesine karar verilmesini talep ederim, dedi.

Ölü muayenesi ve otopsi tutanağı, trafik kazası tespit tutanağı, sanığın nüfus ve sabıka kayıtları, sanık hakkındaki doktor raporları, son yaptırılan keşif neticesi verilmiş, 24.08.1998 tarihli bilirkişi raporu okundu.

Sanık vekilinden tekrar soruldu: Yukarıdaki beyanlarımızı aynen tekrar ederiz. Talimatlar geldikten sonra dosyanın mütehassıs bilirkişi heyetine gönderilmesi hususunu mahkemenin takdirine bırakıyoruz. İkametgâh sahibi ve hasta olan müvekkilimin tahliyesini talep ederim, dedi.

Cumhuriyet Savcısı'na mütalaası soruldu:

Deliller toplanmıştır, ikametgâh sahibi bulunan sanığın kefalet ile tahliyesine, gelecek talimat ile birlikte dosyanın mütehassıs bilirkişi heyetine gönderilerek, sanığın kusur derecesi hakkında rapor alınarak mübayanetin giderilmesi mütalaa olunur, dedi.

G.D: Talep veçhile.

1- Şahitler için İzmir'e yazılan talimat cevabının bekletilmesine,

2- Hazırlık tahkikatında verilen rapor ile mahkemece yapılan keşif neticesi verilen 24.08.1998 tarihli bilirkişi raporları arasında, sanığın kusur derecesi hakkında mübâyet görüldüğünden, İzmir’den şahitlerin talimatı geldikten sonra dosyanın İstanbul Adli Tıp Meclisi Trafik İhtisas Şubesi’ne gönderilerek, sanığın olaydaki kusur derecesi hakkında verilen raporlardaki mübâyet mevcut olduğundan, sanığın kusur derecesi hakkında rapor alınmasına,

3- Sanığın son bilirkişi raporunda kusur derecesinin 3/8 nispetinde olduğu belirtildiğinden ve sanığın hasta olması sebebiyle İZMİR DEVLET HASTANESİ’nde tutuklu koğuşunda bulunduğu da nazara alınarak (BİRMİLYON) lira nakdi kefalet yatırıldığından, ikametgâh sahibi bulunan sanığın tahliyesine ve bu hususta Cumhuriyet Savcılığına müzekkere yazılmasına, bu sebeplerle duruşmanın 23.10.1998 Cuma günü saat 10:00’a bırakılmasına karar verildi. 27.08.1998.

Ceza Hâkimi

TC
Urla
Asliye Ceza Mahkemesi
1998/1

DURUŞMA TENSİP ZAPTI

Ceza Hâkimi : A... K...
Zabıt Kâtibi : M... K...

Tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçundan tutuklu sanık B... N... S... hakkındaki hazırlık evrakı, Cumhuriyet Savcılığının 11.08.1998 tarih ve 1998 "G" Esas sayılı iddianameleri ile mahkememize kaydı icra edildikten sonra duruşma hazırlığı yapılmak üzere dosya tetkik edildikten sonra:

G. D: 1- Tutuklu bulunan sanık B... N... S...’nin duruşmada hazır edilmesi için Cumhuriyet Savcılığına müzekkere yazılmasına,

2- Müşteki, R... L... ile, şahitler B... Y..., S... G... T... ve H... L...’nin İzmir’de oturmaları sebebiyle ifadelerinin alınması için İzmir Nöbetçi Asliye Ceza Hâkimliğine talimat yazılmasına,

3- Sanığın dosyada mevcut ehliyetname suretine göre nüfus ve sabıka kaydının celbine,

4- Sanığın ehliyetname suretinin celbi için Cumhuriyet Savcılığına müzekkere yazılmasına,

5- Sanık B... N... S...’ın tutukluluk halinin devamına, bu sebeple duruşmanın 27.08.1998 Perşembe günü saat 09:00’da icrası tensip kılındı.

12.08.1998
Ceza Hâkimi

Celse No : 1
Ceza Hâkimi : A... K...
Cumhuriyet Savcı Yard. : A... V...
Zabıt Kâtibi : M... K...
Celse Tarihi : 27.08.1998

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Belli gün ve saatte duruşma salonunda celse açıldı.

Sanık gelmedi. Sanık vekili olduğunu söyleyen Avukat A... S... geldi. Açık duruşmaya başlandı.

Sanık vekilinin vekâletnamesinin dosyada mevcut olduğu görüldü.

G. D: Talep veçhile.

Avukat A... S...’nun sanık vekili olarak vekâletnamesinin kabulüne karar verildi.

Yerine alındı.

Açık duruşmaya devam olundu (iddianame okundu).

Sanığın şeker hastası olması sebebiyle, İzmir Devlet Hastanesi Mahkûmlar Koğuşu’na nakledildiği ve İzmir Asliye Ceza Mahkemesi’nce talimat ile ifadesinin alınmış olduğu görüldü, alınan ifade okundu.

1998/461-Tal.

KEŞİF ZAPTI

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

HÂKİM : A... A...
KÂTİP : J... P...
SAVCI : M... U... A...

Urla Asliye Ceza Hâkimliğinin 1998/1 esas sayılı talimatları gereğince, olayın sanığı bulunan B... N... S...’nin halen İzmir Devlet Hastanesi’nde tedavi edilmekte bulunduğu ve ifadesinin mahallinde alınması hususunda yazılan talimat gereğince, sanığın mahallinde ifadesinin alınması tensip kılınmış olup bu işlemin bugün saat 16.00’da yapılması uygun görülmüş olmakla, hâkim A... A... ve Cumhuriyet Savcısı U... A... ve kâtip J... P... ve mübaşir H... Y... ile İzmir’de taksi sahibi Y... P...’ye ait ... plakalı taksi ile sanığın yatmakta olduğu devlet hastanesine gelindi.

Sanığın devlet hastanesi hükümlüler koğuşunda tedavide olduğu anlaşıldı.

Görevliler tarafından tedavi merkezinin giriş kısmına getirilip sanık vekili olduğunu söyleyen Av. A... S...’nin hazır olduğu görüldü. Sanığın ifadesinin tespitine geçildi.

SANIK

B... N... S..., ... oğlu F... Z...’den olma, 1942 doğumlu, evli ve iki çocuklu, okur yazar, sabıkasız, nakliyecilik yapar, ... Mahallesi’nde kayıtlı olup, ... Caddesi, ... Sokağı, ... Apartmanı, ...’de oturur. Halen İzmir Devlet Hastanesi tutuklular koğuşunda tedavide olduğunu bildiridi.

Urla ASLİYE CEZA HÂKİMLİĞİNİN 1998/1 sayılı talimatı ile buna ekli Urla Cumhuriyet Savcılığının 1998/231 esas ve 154 iddia numaralı 11.08.1998 tarihli iddianame-

si okundu. SANIKTAN SAVUNMASI SORULDU: Olay günü saat 11.30 sıralarında ben Çeşmeden İzmir'e geliyordum. Hadisenin vuku bulunduğu Zeytinalanı mevkiindeki orman kampı karşısında, konvoy şeklinde trafikte araç kullanıyordum. Hatırladığıma göre, süratim 50 veya 60 km civarındaydı. Zira araçlar konvoy halinde seyrediyordu. Çeşme tarafına doğru seyreden trafik az olduğu için gelip geçen pek yoktu. Deniz tarafından, yani benim seyir istikametime doğru sol tarafımdan aniden bir çocuğun yola fırladığını fark ettim. Kaza bu sırada meydana geldi. Ben daha önce kazaya maruz kalan çocuğun yol kenarında bekleyip karşıya geçmek isteyeceğini fark edemedim. Araçlar konvoy halinde gittiği için, sol taraftan karşıya geçmek isteyen şahsı fark etmem de mümkün değildi. Bu sebeple olayda kusurlu olmadığım inancındayım. Daha önce yapılan tespiti de bu sebeple kabul etmiyorum. Savunmam budur, dedi.

SANIK VEKİLİNİN TALEBİ ÜZERİNE SORULDU: Müvekkilim kendi şeridinden konvoyu uymak suretiyle normal süratle hareket etmektedir. Hatta kendisi, bahsi geçen küçük çocuğun önüne çıkması sonucu gerekli önlemler almış, lazım gelen fren işlemini tamamlamış, hatta kendisine 1. derecede kusur ithaf edilmiştir. Yapılan bu tespiti kabul etmiyoruz, dedi.

SANIKTAN SORULDU: En sol taraftan aniden önüne çocuğun çıktığını görünce, idaremdeki aracı mümkün olduğu kadar sağa aldım. Hatta şarampole kadar yaklaştım ve gerekli freni lüzumu kadar ifa ettim. Bu sebeple, olayda kusurum olmadığı inancındayım, dedi.

CUMHURİYET SAVCISI VE SANIK VEKİLİ, alınan ifadeye bir diyeceğimiz yoktur, sorulacak başka bir husus kalmamıştır, dediler.

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

G/D: İstem gibi:

1- Mahallinde tespiti gerekli başka bir işlem kalmadığından, tespite son verildi. Düzenlenen tutanak imza altına alındı. 19.8.1998

Hâkim

Cumhuriyet Savcısı

Kâtip

Mübaşir

Sanıkvekili

Sanık

Şoför

TRAFİK KAZASI BİLİRKİŞİ RAPORU

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Urla Asliye Ceza Hâkimliğinin 1998/1 sayılı dosyasından, bahse konu dikkatsizlik ve tedbirsizlik neticesi ölümle neticelenen trafik olayı ile ilgili bilirkişi tayin edilmem üzerine, mahkeme heyeti ile birlikte olay yerine gelindi. Olay yerinde yaptığım inceleme, tetkik dosya münderecatı sonucu:

Olay günü vaktin gündüz, yolun kuru, havanın açık, yolun görüşe müsait olduğu anlaşıldı. 10.08.1998 tarihinde, saat 11.45 sıralarında, sevk ve idaresinde bulundurduğu plaka sayılı otomobili ile Çeşme İlçesi istikametinden İzmir istikametine seyreden sürücü B... N... S... Urla Zeytinalanı Köyü orman kampı civarına geldiği sırada karşıdan karşıya geçmek isteyen müteveffa 1989 doğumlu K... L...'ye çarparak ölümle neticelenen trafik olayının vuku bulunduğu anlaşılmıştır.

Olay anında sürücü B... N... S..., süratini yol ve trafik durumuna uydurmadığı, meskûn mahalde süratli seyrettiği, yerdeki fren izlerinden anlaşıldığı, ancak müteveffa yaya K... L...'nin küçük yaşta oluşu ve trafik kurallarını bilmeyişi, şahit beyanlarından da anlaşılacağı gibi, İzmir'den otobüsle geldikleri ve yol kenarında inip karşıdan karşıya geçmek istedikleri ve yanında yakınlarının bulunduğu ancak K... L...'nin yolu kontrol etmeden karşıdan karşıya geçmek istediği ve bir anda yola çıktığı, çarpmanın kaplama üzerinde meydana geldiği, olaya ilk müdahalede bulunan bölge trafik zabıtasının kaza tetkik raporunda gösterildiği müşahade edilmiştir. Bu nedenlerle müteveffa yaya K... L...'nin karayolları trafik yasası ve yönetmeliğinin ilgili maddeleri gereği, karayolu üzerinde yolu kontrol etmeden karşıdan karşıya geçmek istemesi, ilk geçiş hakkını motorlu

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

kara nakli vasıtasına tanımadığı, bu sebeple kazanın oluşmasında 5/8 (sekizde beş) nispetinde kusurlu ve kabahatli bulunduğu, Sürücü B... N... S...’nin ise meskûn mahalde süratini yol ve trafik durumuna uydurmadığından ve daha dikkatli ve tedbirli davranmadığından, kazanın oluşmasında 3/8 (sekizde üç) nispetinde kusurlu ve kabahatli bulunduğu kanaatine hâsıl olmuştur.

Arz ederim. 24.08.1998

M... I...
Urla Trafik Polis Memuru
Bilirkişi

TC
Urla
Asliye Ceza Mahkemesi
1998/17

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

KEŞİF ZABIT VARAKASI

Tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçundan tutuklu sanık B... N... S... vekili Av. A... S... tarafından verilmiş dilekçede, işin tutuklu olması ve olay yerindeki izlerin kaybolması bakımından, bilirkişi marifetiyle olay yerinde keşif yapılmasını ve keşif masraflarının taraf-larınca yatırılacağına beyan etmesi üzerine mahkeme heyeti ile birlikte olayın vuku bulunduğu Zeytinalan Köyü orman kampı yanına gelindi.

Sanık vekili olay yerini gösterdi.

Olay yerindeki izler incelendi.

Resen seçilen bilirkişi huzura alındı.

BİLİRKİŞİ: M... I...

... oğlu, 1945 doğumlu, Urla Emniyeti'nde trafik polis memuru, sanığı tanımaz, bilirkişiliğe mani hali yok, usulen yemini verildi, soruldu.

Olay yerini gördüm, olay yerindeki izleri inceledim, gerekli ölçümlerimi yaptım, dosyayı okudum. Bu husustaki raporumu mahkemeye ibraz edeceğim, mehil verilmesini isterim, dedi.

Sanık vekilinden soruldu: Müvekkilim olay günü Çeş-me'den İzmir istikametine giderken yolun sağ şeridini taki-

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

ben İzmir'e doğru gittiği sırada, olay yerinde İzmir tarafına gidiş istikametine nazaran yolun sol tarafında bulunan çocuğun aniden yolun sağ tarafına geçmek için yolun sağ tarafına fırlaması neticesi, bu olay olmuştur. Bilirkişi raporu verildikten sonra diyeceklerimizi söyleyeceğiz, şimdilik bir diyeğim yoktur, dedi.

Cumhuriyet Savcısı'ndan soruldu: Bilirkişiden tespitini istediği başka bir husus olmadığını, söyledi.

G. D.: Olay yerinde yapılacak başka bir husus kalmadığından, bilirkişiye (... lira) ücret takdirine, bilirkişi raporunu mahkemeye ibraz etmesi için verilmesine ve tutulan zaptın imza altına alınmasına karar verildi. 18.08.1998

Ceza Hâkimi Cumhuriyet Sav. Yard. Zabıt Kâtibi

Mübaşir

Bilirkişi

Sanık Vekili

Dosya No: 1998/1

Duruşma: 27.08.1998

URLA ASLİYE CEZA MAHKEMESİ HAKİMLİĞİNE

SANIK : B... N... S...

VEKİLİ : Av. A... S..., İşhanı Kat ..., No: ... İZMİR

SUÇ : Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi
ölüme sebebiyet.

AÇIKLAMA: 1- Müvekkilim, tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi ölüme sebebiyet suçundan tutukludur. Dava muhterem mahkemenize açılmıştır.

2- Müvekkilim tek böbrekli ve şeker hastası olup, sürekli tedaviye ve doktor kontrolüne muhtaç bir kişidir. Bu nedenle doktorun lüzum görmesi nedeniyle, tam teşekküllü İzmir Devlet Hastahanesi'nde mahkûm ve tutuklu bölümüne nakledilmiştir. Halen bu yerde bulunmaktadır.

3- Bu nedenlerle, durumun mahkemenizce değerlendirilmesi açısından bu dilekçenin yazılmasına ihtiyaç duyulmuş olup, ifade ve savunmasının istinabe yoluyla alınmasına karar verilmesine talep zorunlu kalınmıştır.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle halen İzmir Devlet Hastahanesi tutuklu ve hükümlü koğuşunda bulunan sanık müvekkilimin savunmasının talimat yoluyla alınmasına karar verilmesini saygıyla talep ederim. 18.08.1998

Not: Vekâletname dosya içindedir.

Sanık B... N... S...

Vekili

Av. A... S...

TC
İZMİR
2. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
1998/34

MÜTEFERRİK KARAR

Dikkatsizlik, tedbirsizlik, ölüme sebebiyet vermek suçundan sanık B... N... S..., 11.08.1998 tarihli ve vekili Av. A... S..., 11.08.1998 tarihli dilekçesi ile tevkife itirazda bulunmuş olmakla, tutuklamayı Sulh Ceza Hâkimi sıfatı ile Asliye Ceza Hâkimi vermiş olduğundan, U... Asliye Ceza Mahkemesi'nin 1998/1 sayılı dosyası incelendi, mütalaa alındıktan sonra,

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Sanığın 5/8 oranında kusurlu bulunmasına ve bu taraf şahitlerin şahadetlerine ve dosya münderecatına göre sanık vekilinin ve sanığın tevkife vaki itirazın ve tahliye talebinin REDDİNE,

Kararın sanık vekiline mahalli mahkemece tebliğine, dosyanın U... Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmek üzere Cumhuriyet Savcılığına tevdiine, kesin olmak üzere karar verildi.13.08.1998

TC
İZMİR
2. AĞIR CEZA MAHKEMESİ
SAYI:

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Sanık B... N... S... ve vekili, tutuklamaya itirazda bulunmuş olmakla, mütalaa beyanı ricasıyla Cumhuriyet Savcılığına 13.08.1998

Başkan Yard.

TC
Urla
Asliye Ceza Mahkemesi

1998/1

TUTUKLUDUR

**İZMİR NÖBETÇİ AĞIR CEZA MAHKEMESİ
BAŞKANLIĞINA GÖNDERİLMEK ÜZERE
CUMHURİYET SAVCILIĞINA
URLA**

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi ölüme sebebiyet veren olayda 5/8, nispetinde kusurlu olduğu belirtilen sanık B... N... S..., Asliye Ceza Hâkimi sıfatı ile tevkif edilmiş olması ve sanık tarafından verilen 11.08.1998 tarihli dilekçesiyle tevkife itiraz mahiyetinde görüldüğünden, bu hususta bir karar verilmesi için dosya ilişikte sunulmuştur.

Gereği bilgilerinize rica olunur. 12.08.1998

Ceza Hâkimi

EKİ: 1 Adet Dosya

İZMİR NÖBETÇİ AĞIR CEZA
MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

TEVKİFE EK İTİRAZ DİLEKÇESİNİ

VEREN SANIK : B... N... S...

... Caddesi, ... Sokağı,

... Apartmanı'nda oturur.

VEKİLİ : Av. A... S...

... İşhanı, Kat: ..., No: ... İZMİR

AÇIKLAMA: 1- Müvekkilim idaresindeki araç ile Çeşme'den İzmir'e gelirken öğle saatine yakın Z... orman kampı yakınlarında on yaşlarında bir çocuğun aniden yola çıkması neticesi, çocuğun ölümüyle neticelenen trafik olayı meydana gelmiştir.

2- Olayda müvekkilimin kusuru bulunmamaktadır. Her türlü trafik kaidesine riayet etmiş, olay sırasında gereken önlemleri almıştır.

Olay, çocuğun araç önüne ani çıkmasıyla meydana gelmiştir. Her ne kadar olaydan sonra bilirkişi, verdiği raporda müvekkilimi 5/8 oranında kusurlu bulmuş ise de müvekkilime verilen bu kusur oranı çok fazladır. Kanaatimizce kusur tamamen ölen çocuktur.

3- Müvekkilim 10.08.1998 tarihinde meydana gelen olaydan sonra tutuklanmıştır. Kendisi ibraz etmiş bulduğumuz raporlardanda anlaşılacağı şekilde, bir böbrekle yaşayan ve şeker hastalığından devamlı tedavi gören bir kimse olduğu için İzmir Devlet Hastanesi'ne kaldırılmıştır ve halen hastanenin mahkûmlar koğuşunda bulunmaktadır. Bu olaydan sonra da hastalığında artma müşahade edilmiştir.

4- Belirttiğimiz şekilde olayda müvekkilimin kusurlu olmamasına rağmen, ilk verilen rapor dikkate alınarak, hakkında tutuklama kararı verilmiştir. İleride tahkikat sırasında bütün delillerin değerlendirilmesi ve yeniden yapılacak bilirkişi incelemesi neticesinde müvekkilimize izafe edilen kusur oranında azalma olacağı kanaatindeyiz. Suç, taksirli suçlardandır. İlerde müvekkilim yönünden telafisi imkânsız durumlar yaratabilir. Müvekkilimin olaydan duyduğu elem büyüktür. Fakat kusurunun olmaması kendisini vicdan yönünden rahatlatmaktadır. Fakat hastanede olsa bile tutuklu muamelesi görmesi, onu bunalıma sürüklemektedir. İleride kusur oranında azalma olma ihtimali, İstanbul'da bir işinin ve belirli bir ikametgâhının bulunması, suçun taksirli suçlardan olup, diğer haklardan yararlanma durumunun dikkate alınması, delillerin toplanmasına engel bir durumunun bulunmaması ve bilhassa hastalığının çok vahim bir safhaya gelmiş bulunması dikkate alınarak, hakkında verilen tutukluluk kararının kaldırılmasına karar verilmesini istemek zorunluluğu doğmuştur.

NETİCE VE TALEP: Belirttiğimiz nedenlerle ve müvekkilimize izafe edilen kusur oranı tahkikat sırasında ve yeniden yapılacak bilirkişi incelemesi ile ortaya çıkacağından, kusur oranında azalma ve hatta kusursuzluk ihtimali bulunduğundan, ileride telafisi imkânsız durum yaratılmaması için müvekkilimin hiç olmazsa uygun bir kefalet karşılığında TAHLİYE'sine karar verilmesini vekâleten talep ederim. 13.08.1998

EK: Vekâletname

Müvekkilime ait raporlar Sanık Vekili Av. A... S...

TC
URLA
CUMHURİYET SAVCILIGI

HAZIRLIK NO : 1998/73

ESAS NO : 1998/23

İDDİANAME NO : 1998/15

İDDANAME

URLA ASLİYE CEZA HAKİMLİĞİNE

DAVACI : K. H.

ÖLEN KİŞİ : K... L... R... oğlu, 1989 doğumlu,
... Mahallesi nüfusuna kayıtlı.

MÜŞTEKİ : R... L... Aynı yerde oturur.

SANIK : B... N... S... ... oğlu,
1942 doğumlu, ... nüfusuna
kayıtlı olup, ... Caddesi,
... Sokağı, ... Apartmanı'nda
oturur.

SUÇ : TEDBİRSİZLİK, DİKKATSİZ
LİK, ÖLÜME SEBEBİYET.

SUÇ TARİHİ : 10.08.1998

KANUN MADDESİ : TCK'nin 455/1 son, 40., 2918.,
SK'nin 119. maddeleri.

HAZIRLIK EVRAKI İNCELENDİ:

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

Sanığın, olay günü yönetimindeki Mercedes otomobille Çeşme'den İzmir'e Z... Köyü orman kampı karşısında yolun sol tarafından karşıya geçmek için aniden yola çıkan on yaşlarındaki K... L...'ye tedbirsizlik, dikkatsizlik ve aşırı hız yapması nedeniyle çarparak ölümüne sebebiyet verdiği ve yapılan keşif ve bilirkişi incelemesinde sanığın olayda 5/8 oranında kusurlu bulunduğu; böylece sanığın üzerine atılan tedbirsizlik, dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçunu işlediği; iddia, ölü muayenesi ve otopsi tutanağı keşif ve bilirkişi inceleme tutanağı, tanık ifadesi ve sanığın savunması gibi delillerle anlaşılmış olduğundan,

Duruşmanın yapılarak sanığın üzerine atılan suçtan eylemine uyan yukarıda yazılı kanun maddeleri uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi, kamu adına iddia olunur. 11.8.1998

A... V...

Cumhuriyet Savcısı Yard.

SORGU ZAPTI

TC
URLA
SULH CEZA HÂKİMLİĞİ
Sorgu: 1998/8

Tedbirsizlik ve dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçundan sanık B... N... S... hakkındaki hazırlık evrakı, U... Cumhuriyet Savcılığının yazılarıyla sorgusunun yapılarak tutuklanmasına karar verilmesi talep edilmiş olmakla, mevcuden hâkimliğimize gönderilen sanık serbest olarak huzura alındı.

Sanık: B... N... S...

M... ve Z...’den olma, 1942 doğumlu, ... doğum, ... İlçesi, ... Mahallesi, ... nüfusunda kayıtlı, evli, iki çocuklu, okur yazar, Türk, İslam, sabıkasız, serbest meslek sahibi, ... Caddesi, ... Sokağı, ... Apartmanı.

Hazırlık evrakı okundu. Sanığa müspet suç anlatıldı; sanıktan savunması soruldu: 10.08.1998 günü, öğle üzeri saat 12.00 sıralarında idaremdeki Mercedes araba ile Çeşme istikametinden İzmir istikametine doğru gitmekte olduğum bir sırada, Zeytinaları Mahallesi, orman kampı civarında bir çocuk, deniz tarafından kara tarafına doğru çekmek için yola fırladı. Tahminen süratim 50-60 kilometre civarında idi. Fren yapmama rağmen çarpmaya mani olmadım. Olay bu şekilde vuku bulmuştur, dedi.

Evrak tetkik edildi.

G. D.: Olayın oluş şekline, sanığın meskûn mahalde çok hızlı gittiğinin bilirkişi raporunda belirtilmiş olmasına,

trafik kazasının ölümle neticelenmiş olmasına ve trafik kaza raporundaki sanığın 5/8 nispetinde kusurlu olduğunun açıklanmış olmasına, mevcut delillere göre sanığın CMUK'un 104. maddesi gereğince tevkifine, yeterli miktarda tevkif müzekkeresi çıkartılmasına, tevkif durumunun Cumhuriyet Savcılığına tevdiine, itirazı kabil olmak üzere karar verildi.

Kâtip

11.08.1998

Hâkim

TC
URLA
SAĞLIK OCAĞI

RAPOR:

M... oğlu, 1942 doğumlu, B... N... S... 'nin, saat 16.15'te yapılan muayenesinde:

Alkol almamış olduğunu bildirir rapordur. 10.08.1998.

Dr. C... M...
Sağlık Ocağı
U...

SANIK:

B... N..., S... M... oğlu, 1942 doğumlu, İ... C... S... Mahallesi, ... nüfusuna kayıtlı olup, halen ... Caddesi, ... Sokağı, ... Apartmanı, ... adresinde oturur. Olay anlatıldı soruldu:

Dün öğle saatlerinde yönetimimdeki Mercedes otomobile Çeşme'den İzmir'e gidiyordum. Z... Orman kampı yakınlarında konvoy halinde giderken, deniz tarafından yani yolun solundan, aniden bir çocuk yola fırladı. Direksiyonu sağa çevirip fren yaptım. Fakat çarpmaya engel olmadım. Aracım normal bir hızla gidiyordu. Korna da çalamadım; çünkü mesafe çok yakındı ve çocuk aniden yola fırladı, suçsuzum, dedi. İfadesi okundu, imzası alındı. 11.8.1998.

Cumhuriyet Savcısı

Kâtip

Sanık

TANIK:

B... Y... Y... kızı, 1968 doğumlu, İ... Caddesi, ... Apartmanı, Daire ...'de oturur. Yemini verildi, soruldu:

Biz bugün öğle saatlerinde eniştem M... S...'nin kullandığı Mercedes otomobille İzmir'e gidiyorduk. Otomobil normal bir hızla gidiyordu. Z... Mahallesi yakınlarında yolun sağ tarafında durmakta bulunan bir çocuğun, aniden yola fırladığını gördüm; ben arka ortada oturuyordum. Eniştem, çocuğu görünce korna çaldı ve fren yaptı. Fakat çarpmaya engel olamadı; çünkü mesafe çok azdı. Çocuğun havaya fırladığını gördüm; çarptıktan sonra eniştem durdu, aşağıya indi ve şeker hastası olduğu için bayıldı. Daha sonra karakola gittik. Olayda eniştemin kusuru yoktur. Otomobil sollama falan yapmadı; kendi şeridinde ve normal hızla gidiyordu, dedi. İfadesi okundu, imzası alındı.

Cumhuriyet Savısı

Kâtip

Tanık

TANIK:

G... T... H... kızı, 1949 doğumlu, İ... Sokağı, ... Caddesi, No: ..., Daire ... İZMİR adresinde oturur. Yemini verildi, soruldu:

Ölen K... I... benim ağabeyim ... R. ... oğludur. Kendisi bugün İzmir'den ablası A... ile birlikte ve babaannesi H... I... ile birlikte otobüsle gelmişler ve otobüsten inip bizim eve doğru yolun karşısına geçmek istedikleri bir sırada, yolun deniz tarafında banket üzerinde durdukları bir sırada U... istikametinden hızla gelen açık yeşil bir otomobil kendisine çarptı ve daha sonra yolun sağına, yani kendi

şeridine geçip, ileride durdu. Ben evin balkonunda otuyordum; aramızda yaklaşık 500 metre bir mesafe mevcuttur. Otomobil kendi şeridinden çıkıp sola geçti ve solda yolun karşısında duran çocuğa çarptı. Daha sonra sağ şeride geçti; araba çok hızlı geliyordu. Korna falan çalındığını duymadım, dedi. İfadesi okundu, imzası alındı. 10.08.1998.

Cumhuriyet Savcısı

Kâtip

Tanık

TANIK:

H... L... A... H... kızı, 1330 doğumlu, aynı adreste oturur. Yemini verildi, soruldu:

Ben bugün öğle saatlerinde İzmir'den, Zeytinaları'nda bulunan B... kızım, Güler Tay'ın kızında kalmak üzere otobüsle geldim. Otobüsten indik, yolun deniz tarafında bekliyorduk. U... istikametinden hızla gelen bir otomobil, yolun kenarında duran K...'ye hızla çarptı ve çocuğun üzerinden geçip yolun sağ tarafına doğru geçti; fren yaparak durdu. Araba çok hızlı geldi ve sanıyorum sollama yaparken yolun solunda durmakta bulunan çocuğa çarptı. Çocuk, asfalta çıkış falan yapmadı, dedi. İfadesi okundu, imzası alındı. 10.08.1998.

Cumhuriyet Savcısı

Kâtip

Tanık

ÖLÜ MUAYENESİ VE OTOPSİ PAROPU TUTANAĞI

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

10.08.1998 tarihinde, saat 16.00 sıralarında ilçemiz U...-İzmir karayolunda ölümlü trafik kazası meydana geldiğinin Emniyet Amirliği tarafından bildirilmesi üzerine, gecikilmesinde sakınca bulunduğundan, ilden temin edilen Y... Ü... 'ye ait ... plakalı taksi ile olay yerine gelindi. Zeytinaları Mahallesi'nde orman kampı karşısında villa ... karşısına gelecek bir yerde kazanın meydana geldiği ve U... 'dan İzmir'e doğru gidiş istikametine göre, yolun sağ şeridinde bankete doğru giden 41 metre fren izi mevcut olduğu ve fren izlerinin bitim yerinde far kırıkları bulunduğu ve asfaltın sağ tarafında yoldan yaklaşık dört metre aşağıda bulunan arazi üzerinde bir çocuk cesedinin yatmakta olduğu, olay yerinde Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliğince gerekli güvenlik önlemlerinin alınmış olduğu ve kazaya karışan aracın sanki ile birlikte Denetleme İstasyon Amirliğinde bulunduğu anlaşıldı. Ceset incelendiğinde, on yaşlarında, üzerinde giysisi olarak ... bir mayo ve kısa kollu, beyaz renkli bir gömlek bulunduğu; başta geniş ve parçalı bir yara bulunduğu; sağ bacağın diz üzerinden kırık olduğu, sağ kolun bilek üzerinden kırık olduğu, sol bacağın iç kısmında elayası genişliğinde parçalı ve kanamalı bir yara bulunduğu, ölü katılığının henüz teşekkül etmemiş olduğu; ölü morluklarının yer yer sırtta teşekkül etmiş olduğu, vücutta başkaca bir darp ve cebir izi, ateşli ateşsiz silah yarası, boğmaya ve asmaya, delalet eder herhangi bir bulgu mevcut olmadığı, görüldü. Cesedin kimliğinin tespiti için G... eniştesi olduğunu beyan eden C... T... huzura alındı.

Ölen, benim kayınbiraderimin çocuğu olur. Ben, kazayı görmedim, ancak çocuk burada misafireten benim evimde

VE

CEZA DAVASI
İŞLEMLERİ
VE ÖRNEKLERİ

kalmak üzere gelirken bu kaza meydana gelmiş. Adı, soyadı K... L... R... oğlu, M... 'den olma, 1989 doğumludur, İzmir nüfusuna kayıtlıdır, dedi.

Kesin ölüm sebebinin tayini için ceset, hükümet tabibi-ne tevdi edildi.

BİLİRKİŞİ:

Dr. C... M... B... İ... kızı, 1960 doğumlu hâlâ hükümet tabibi olarak görev yapar. Yemini verildi, soruldu:

Cesetteki bulgular ve fiziki yapı konusunda Cumhuriyet Savcısı'nın görüşlerine aynen katılıyorum. Vücutta ölüm meydana getirebilecek herhangi bir darp, cebir izi ve ateşli ateşsiz silah yarası yoktur. Ancak, sağ bacak diz üzerinden kırıktır, sağ sol bilek üzerinden kırıktır; kafada frontal bölgede 15 cm. uzunluğunda, 3 cm. eninde parçalı çökme kırığı ve beyinde laserasyon tespit edilmiştir. Kesin ölüm nedeni kaza sonucu oluşan KAZADAKİ HASAR'dır. Ölüm sebebi kesin ve âşikar olduğundan, klasik sistematik otopsi yapılmasına gerek yoktur: Cesedin hali sistematik otopsi yapılmasına müsait değildir, dedi.

Ölüm sebebi kesinlikle saptanmış olduğundan, sistematik otopsi yapılmasına gerek görülmedi ve cesedin definine izin verilerek, mahallinde tutulan tutanak, birlikte imza altına alındı. 10.08.1988.

Cumhuriyet Savcısı
Şoför

Kâtip

Kimlik Tanığı
Hizmetli

